THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
SATURDAY, OCTOBER 25, 1969

NATIONAL LIBRARY
NOV 2 1969
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

LATVIJA AMERIKĀ

73. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 25. OKTOBRIS 19. GADS
SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249
Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466. U.S.A. Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Nozares un godalgas

NEAPMIERINĀTĪBA AR AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS NOZARU VADĪTĀJU IZVĒLI

Amerikas latviešu apvienības tēlotājas mākslas nozarei vēl nav vadītāja, bet kultūras biroja vadītāja Dr. V. Melngaile izšķirusies par vēlēšanām, izraugot šim postenim divus kandidātus — arhitektu A. Krūkliņu un gleznotāju A. Treibergu. Ar šo kandidātu izvēli nav apmierināta Ņujorkas latviešu mākslinieku grupa, kuras pr-dis M. Mitrēvics nosūtīja biroja vadītājai protesta rakstu. Tajā prasīts, kādā veidā izvēlēti kandidāti postenim, kas atbrīvojas pēc prof. A. Annus aiziešanas. Tālāk norādīts, ka kādā Ņujorkas sanāksmē, kurā piedalījusies V. Melngaile un daži mākslinieki, bet nav bijuši aicināti pedalīties visi Ņujorkas apkārtnē dzīvojošie mākslinieki, nolemts, ka kandidātu šim postenim izraudzīs mākslinieku grupas sapulcē, kuras sasaukšanas datums vēstulē nav minēts. Apzināti vai neapzināti uzturot savu kandidātūru, A. Krūkliņš izdarījis kļūmīgu pārkāpumu, — vēstulē norādīts. Viņam paziņots, ka tam jāatsauc sava kandidātūra vai arī jāizstājas no grupas, jo viņš kā šīs grupas biedrs ir padots tās lēmumiem. Vēstulē arī apšaubītas tiesības atļaut par izraudzītajiem kandidātiem balsot 240 māksliniekiem, ieteicot tos sadalīt profesionālos māksliniekos un mākslas mīļotājos. Līdzīgs iedalījums ieteikts arī nākošajai ALAs kultūras fonda izstādei, jo citādi „mēs piedzīvosim to pašu veco atkārtošanos, ka Kultūras fonda rīkoto izstāžu līmenis ar katru gadu arvien vairāk slīdēja uz leju". Vēstules beigās norādīts, ka grupa nepiekrīt, ka „it kā mājas kārtībā izvēlas un uzstāda kandidātus pāris cilvēku klātienē". Kandidāti jāizrauga ASV un Kanadā jau pastāvošajām mākslinieku biedrībām. Pašreizējie kandidāti ir nelikumīgi izraudzīti un tāpēc nepieņemami. — M. Mitrēvics norāda.

Tā kā tēlotājas mākslas nozare ir ALAs darbības nozare, tad pilnīgi dabīgi liktos, ka vēlēšanas tiesības būtu tikai tiem māksliniekiem, kuri izpēmuši ALAs šāgada biedru kartes. Kādēļ lauzīt galvu par to, kas tiesīgs balsot, ja ALAā drīkstētu darboties un vēlēt tikai tie, kas par to samaksājuši. Būtu ieteicams katram vēlētājam, nosūtot savu balsi, adresei pievienot arī ALAs biedra kartes numuru.

Domstarpības tēlotājas mākslas nozarē pastāvējušas vairākus gadus, tikai to nemanīja uz ārieni. Liekas, mazāk svarīgi varētu būt tas, kas vadīs tēlotājas mākslas nozari, bet vairāk, varbūt, tas, kas nākošajā reizē piespriedīs godalgas, kaut arī šis punkts M. Mitrēvica vēstulē nav speciāli uzsvērts.

Kaut par godalgu piešķiršanu balso visi kultūras fonda locekļi pēc attiecīgo nozaru vadītāju priekšlikuma, daudzi pamatoti vai nepamatoti domā, ka nozares vadītājam ir noteikšana par godalgas ieguvēju. Atkarā no nozares, ieteikumi kultūras fonda valdei ienāk dažādos veidos, kaut priekšlikuma iesniedzējs ir nozares vadītājs. Tēlotājā mākslā pastāv žūrijas komisija, kuŗa vispirms izstādāmos darbus novērtē, pēc tam godalgošanas komisija izšķir godalgojamo kandidātu. Parasti izraudzītais kandidāts arī saņem godalgu, kaut vairākas reizes bijuši divi kandidāti, jo komisija nav varējusi vienoties. Vai godalgotais mākslinieks katru reizi nācis no tā paša nogrupējuma, no kuŗa nozares vadītājs, to katrs lasītājs pats var salīdzināt.

M. Mitrēvica protesta vēstulē svarīgs liktos kāds cits punkts. Izvēloties nozaŗu vadītājus, ALA kandidātus neizrauga no kādas profesionālas va i pusprofesionālas organizācijas ieteikumiem un tikai retos gadījumos šīm organizācijām prasa padomu. Parasti biroju vadītāji nozaŗu vadītājus izvēlas paši, vadoties no saviem apsvērumiem. Šoreiz tēlotājas mākslas nozarē pirmo reizi pausdās neapmierinātība, un ALAs kultūras birojs rīko vēlēšanas, pagaidām tikai šai nozarei. Nav zināms, ka kāda no profesionālajām mākslinieku grupām vai biedrībām būtu aicināta ieteikt savus kandidātus. Kaut neapmierinātība pastāvējusi jau agrāk, uz ārieni tā izlauzusies tikai tagad. Tas varētu būt arī viens no iemesliem, kādēļ ne katru reizi sabiedrība ir apmierināta ar godalgu piešķīrumu.

Līdzīgā stāvoklī ir skaņu māksla. Nav nekāds noslēpums, ka Ņujorkas skaņu mākslas kopai, mēreni izsakoties, bija vēsas attieksmes ar ALAs skaņu mākslas nozari, bet patiesībā tās bija ignorantas. Arī šī kopa protestējusi, kaut tas plašākām aprindām palika nezināms. Kopa domāja, ka tās biedri nebauda ALAs uzmanību un ka ALAs nozares vadītājs savukārt nebauda kopas uzticību. Tas atkal dažkārt radīja ieskatu, ka godalga varētu būt izspriesta citā veidā.

No četriem ALAs kultūras biroja vadītājiem divi pēdējie bijuši Latviešu preses biedrības biedri, kaut arī ievēlēti kā ALAs delegāti no citām organizācijām. Dr. P. Norvilim vadot kultūras biroju, vairākus gadus literatūras un preses nozari vadīja Preses biedrības priekšnieks. Pēdējos un arī pirmajos ALAs darbības gados Preses biedrībai tomēr nav prasīts padoms šīs nozares darbinieku izvēlē. Literatūras un preses nozarē ir darbojušies kā Latviešu preses biedrības biedri, tā nebiedri. Žurnālisti ir neapmierināti par to, ka gandrīz katru gadu piešķir balvas literatūrā, bet visā ALAs pastāvēšanas laikā godalgots tikai viens preses darbinieks — „Laika" redaktors K. Rabācs. Kultūras fonda sēdēs trīs reizes žurnālistu godalgošana ir noraidīta. Taču prese ir svarīga latviešu dzīves sastāvdaļa, un bez tās latviešu kultūras dzīve daudz būtu zaudējusi. Preses darbinieki daudz laika veltī ziņu savākšanai un izvērtēšanai, daudzos gadījumos kā atlīdzību saņemot tikai dažus centus par rindiņu. Vispārībā ir pieņemts, ka Kultūras fonds vienu gadu godalgo prozu, citu — stāstu vai noveli un dzeju. Liktos, ka kaut kādu atzinību būtu pelnījuši tomēr arī žurnālisti, kaut tie ne vienmēr rakstījuši centrālajām organizācijām vēlamā garā. Lai preses darbiniekiem tiktu kaut maza atzinība, Preses biedrība divas reizes godalgojusi žurnālistus ar 25 un 50 dol. godalgām.

Mazāk neapmierinātības ir tēātŗa nozarē. Tas, varbūt, tāpēc, ka šai nozarē godalgo ansambļus, ne atsevišķus cilvēkus, un profesionālie aktieŗi nav iestājušies savā biedrībā, kaut arī tāda pastāv.

Kaut Kultūras fonda godalgas pēc pašreizējā kursa nav lielas, tikai 400 dolaru (dažos gadījumos bijis 500), pastāv tomēr uzskats, ka to piešķiršana nozīmē it kā paaugstinājumu citu vidū.

Neapmierinātas ir ne tikai profesionālās organizācijas, bet protesti nāk arī no dažām organizāciju grupām, kaut arī citu iemeslu dēļ. Arī tās domā, ka viņu intereses nav pietiekami ievērotas

(Nobeigums 6. lpp.)

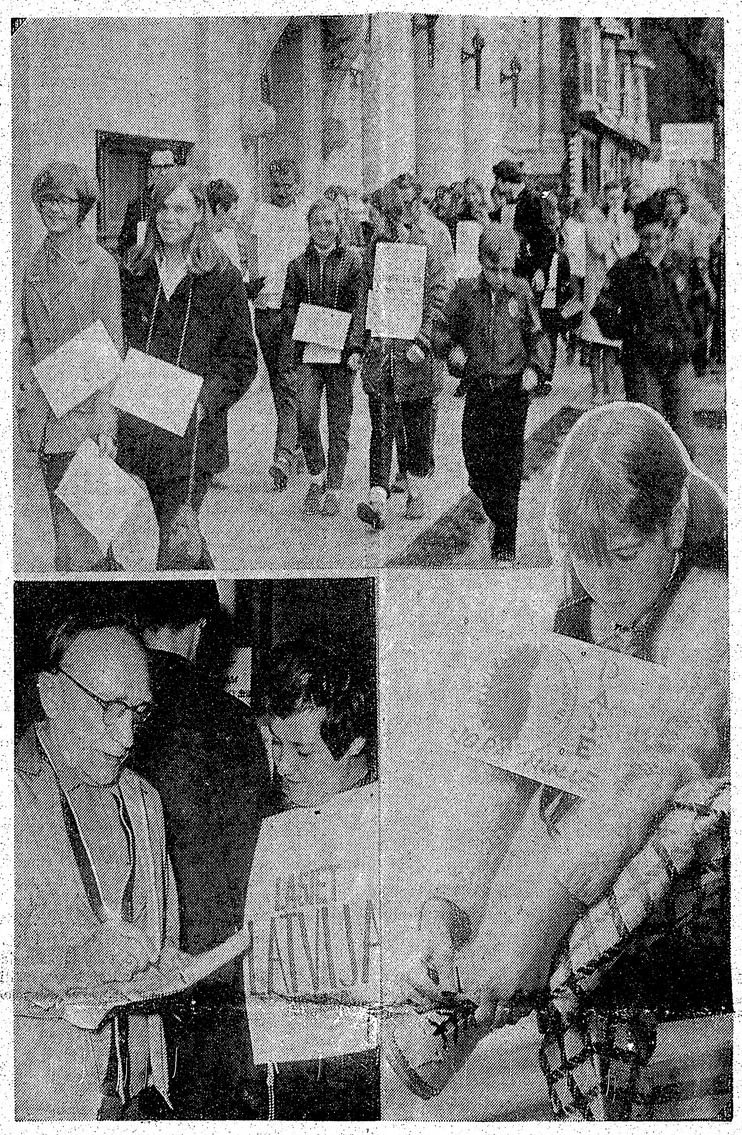

KAJĀM „NO RĪGAS UZ JELGAVU"

Lai sagādātu līdzekļus „Nākotnes 70" programmai nākošā gada Kanadas latviešu dziesmu svētku ietvaros, Toronto jaunieši devās kājām „No Rīgas uz Jelgavu", kā apzīmēja 25 jūdžu soļojumu pa priekšpilsētu rajoniem, par katru veikto jūdzi saņemot noteiktu „sponsoru" pieteiktu summu. Augšējā uzņēmumā: 83 soļojuma dalībnieki ar savu „sponsorētāju" vārdiem uz krūtīm un „pasēm" dodas ceļā no Latviešu nama. — Apakšā pa kreisi: Mūsu laikraksta Toronto redaktors K. Sidars intervē „Latvijas Amerikā" plakāta nesēju Ilzi Epneri, kuŗa ikdienā strādā par skolotāju. — Pa labi: „Es cēlos jau sešos rītā, lai tiktu laikus šurp," aujot kājas soļojumam, stāsta Nora Nulle, TLB sestdienas skolas audzēkne, kuŗa dzīvo Portkredītā. Foto: J. Ligers

Pēc Hamiltonas tāŗa Londonai

KANADAS DV ZEMES VALDES SĒDE TORONTO

Kanadas DV zemes valdes sēde atzīmējot arī Latviešu leģiona dienu. No vairākām nodaļām jau saņemtas atbildes vai lūgums pēc papildus paskaidrojumiem par valdes konkrēto ierosinājumu attiekšmē uz ceļa naudas fonda radīšanu, lai delegātu sapulcēs varētu piedalīties arī attālāko nodaļu tieši pārstāvji. Šo fondu veidotu nodaļu iemaksas atkarā no biedru skaita un no tā segtu vienīgi delegātu ceļa, ne uzturēšanās un citus izdevumus. Tā kā šī fonda radīšanu izlems tikai nākošā gada delegātu sapulcē, valde jautājuma tuvāku pārrunāšanu atlika līdz atbilžu saņemšanai no citām nodaļām, lai tad eventuāli izstrādātu vēl kādu citu priekšlikumu, bet jau tagad vienojās, ka nākošā delegātu sapulcē ceļa izdevumu daļu no valdes līdzekļiem segs DV Albertas nodaļas pārstāvim.

Plašākas pārrunas radīja bēŗu fonda jautājums — tā uzturēšana, mainot noteikumus, pārveidošana vai eventuāla likvidēšana. Pirms 17 gadiem radot šo fondu, kuŗā gan piedalās tikai 12 no 19 Kanadas nodaļām, tā noteikumus izstrādāja ļoti ideālistiski, bet tie vairs neatbilst pašreizējām reālitātēm, jo laika tecējumā daudz kas mainījies. Pašreiz fonda dalībnieki katrā nāves gadījumā iemaksā 41 centu, bet fonda dalībnieku un reizē ar to arī maksātāju skaits arvien vairāk sarūk, jo gados jaunākos piedalīšanās fondā neinteresē. Taču fonda likvidēšana arī nebūtu vēlama, jo daudzi dalībnieki tajā piedalījušies gadiem ilgi, tādēļ kļūtu cietēji. Tādēļ meklējams atrisinājums ar noteikumu maiņu vai fonda pārveidošanu. T. Zandersons ziņoja par līdz šim veikto šī jautājuma pētīšanu un atzina, ka šis darbs ir tik plašs un prasa tik daudz laika, ka praktiski vienam cilvēkam nav paveicams. Iepazīstoties ar to, ko T. Zandersons jau paveicis, skaidrojot iespējas un faktus, izdarot aptaujas, sazinoties ar DV apvienībām ASV un citiem bēŗu fondiem, valde atzina, ka uzdevums ir grūtāks, nekā sākumā domāts, tādēļ nolēma izveidot īpašu bēŗu fonda jautājuma pētīšanas komisiju, lūdzot tajā bez T. Zandersona piedalīties J. Romi Bramptonā un V. Braslipu Toronto, viņiem pašiem izraugot komisijas priekšsēdi. T. Zandersons ziņoja, ka Kanadas DV bēŗu fondu un tā dalībniekus būtu ar mieru pārņemt Amerikas latviešu

(Nobeigums 4. lpp.)

Mag. rer. pol. Imants Alksnis

Komūnisma saīrums un revolūcijas iespējas Pad. savienībā

REFERATS RIETUMVĀCIJAS DV SALIDOJUMA OSNABRIKA

II

Tāds režīms, kas jau liberālizējies līdz zināmai pakāpei, vairs nevar sevi glābt ar laipošanu, kad tauta jau sākusi uzdrīkstēties un pieprasīt savas dabīgās tiesības. Tādēļ vien, lai neiznīcinātu paši sevi un savu līdzšinējo politiku, Kremļa viŗi nedomā pieļaut pilnīgu režīma demokratizāciju. Pastāvgan domstarpības par taktiski visizdevīgāko liberālizācijas pakāpi, apsveŗot to no ārpolitikas viedokļa, piemēram — no Rietumu ekonomiskās palīdzības viedokļa, bez kuŗas Pad. savienība nevar iztikt vēl šobaltdien. Tāpat viņi to apsveŗ arī no iekšpolitiskā viedokļa, piemēram — par cik plašāka brīvība apdraudētu režīma drošību. Visas pazīmes liecina, ka viena grupa Kremlī uzskata katru tālāku liberālizāciju par režīmam bīstamu. Otra grupa turpretim domā, ka tālāka liberālizācija vēl nekādu apdraudējumu režīmam nenozīmētu, bet varētu nest tikai labumus starptautiskajā propagandā, it īpaši tirdzniecībā. Spriežot pēc grožu pievilkšanas pēdējā laikā, Kremlī pašreiz dominē stingrākā kursa aizstāvji. Tā patiesībā ir reālistiskāk domājošā grupa, jo apzinās liberālizācijas ceļa bīstamību komūnisma varai.

Skaidrs tomēr tas, ka neviens režīms nevar savā attīstībā nezcik ilgi stāvēt uz vietas, it īpaši pret arvien pieaugošu iekšēju spiedienu. Atsakoties no Staļina metodēm (it īpaši savā starpā), pēcniekiem arī vairs nebūs iespējams uzturēt veco laiku stabilitāti. Tādēļ agrāk vai vēlāk paredzama liberālizācijas procesa turpināšanās. Tomēr ar katru soli plašākas brīvības virzienā šī attīstība kļūs grūtāk apturama, kamēr varasvīri nonāks pie galīgās un neizbēgamās izvēles: vai nu padoties arvien straujākai komūnisma bojā ejas gaitai, vai arī mēģināt vēl glābt, kas glābjams, un ar jaunu masu terroru pēdējā brīdī vēl pagriezt attīstību atpakaļ. Tas, protams, ietveŗ risku — revolūcijas uzliesmošanas risku, kas varētu režīmu iznīcināt vēl ātrāk.

Tātad — revolūcija Pad. savienībā liekas neizbēgama. Jautājums ir tikai, vai tā nobriedīs pamazām, liberālizācijas procesam turpinoties, un notiks tādā komūnisma varas sairuma stadijā, kad režīma aizstāvji vairs nebūs spējīgi izrādīt nekādu nopietnu pretestību. Otra iespēja — kāda asa un izmisīga režīma glābšanas akcija pret stichisku tautas sašutuma uzliesmojumu izraisīs negaidītu revolūciju jau kādā agrākā attīstības pakāpē. Katrā ziņā no sev reiz uzmauktās draudīgās notikumu attīstības cilpas padomju varasviŗi vairs izlīst nespēj. Politiskais strupceļš, kuŗā Kremļa viŗi nonākuši, ir neizbēgams.

Un tagad — frakcionārisma sekas. Kā tās atsaukušās uz visu valsts aparātu? Pašā Pad. savienībā frakcionārisma sekas komūnistu partijas augšgalā bija tās, ka radās mazliet lielāka ŗīcības brīvība zemākajiem funkcionāriem. Sakarā ar cīņu par varu Kremlī un varasvīru sastāva maiņām biežāk nekā agrāk notika arī politiskā kursa maiņa. No augšas samērā bieži sekoja viens otram atšķiŗīgi vai reizēm pat galīgi pretuŗīgi norādījumi. Tādēļ partijas funkcionāŗu masu sāka pārņemt zināma nedrošības sajūta, kas izpaudās manāmā piesardzībā. Funkcionāri neuzdrošinājās izrādīt pārāk lielu centību ikreizējā partijas kursa iedzīvināšanā, lai neriskētu ar savu birokrata vietu vai pat savu galvu, ja Kremlī pēkšņi virsroku gūtu cits novirziens — ar citu politiku. Pārcensties partijas rīkojumu izpildīšanā kļuva bīstami, tādēļ arī aktivitāte tautas apspiešanā mazliet samazinājās, terrora slogs mazliet atslāba. Liberālizācija, tātad, notika patmīlības, ne tautas milestības dēļ.

Frakcionārismam bija arī politiskas sekas. Staļina pēcnieku nesaskaņas un savstarpējās intrigas dabiski mazināja Kremļa varu pret citu valstu komūnistu partijām, it sevišķi pret daudz viengabalainā-ko Pekingas režīmu. Dažādie nogrupējumi Kremlī, būdami apmēram vienādā stiprumā, mēklēja sev atbalstu arī ārpus Pad. savienības robežām, arī pie saviem satrapiem satelītvalstīs un pie Maocetunga. Šis apstāklis Maskavas ielikteņiem un līdzskrējējiem visās pasaules malās deva zināmu izvēli savā politikā. Tiem tagad iespējams pieslieties vienam vai otram varasvīru nogrupējumam Maskavā, vai arī pašiem kaut kā lavīties pa vidu. Katrā ziņā tiem savā politikā jābūt ļoti uzmanīgiem un jācenšas atturēties no pārāk enerģiskas ŗīcības vienā vai otrā virzienā, lai, varas konstellācijai Maskavā mainoties, nekristu par upuri sekojošajās tīrīšanās, kā tas, piemēram, notika pēc Berijas krišanas visā Austrumeiropā, arī pēc tam, kad Molotovs zaudēja varu. Šis neskaidrais stāvoklis ar nenoteiktām un mainīgām direktīvām no Maskavas deva iespējas zināmiem komūnistu nogrupējumiem atsevišķās valstīs, uzsveŗot un aizstāvot lokālās varas intereses, izvirzīties šo zemju komūnistu partiju priekšgalā.

Satelītvalstu varasvīru ŗīcības brīvību it sevišķi paplašināja arvien dziļākas nesaskaņas starp Maskavu un Pekingu. Kaut Maocetungam pirmajā laikā pēc Staļina nāves Kremlī bija diezgan liels iespaids, tomēr pasaules komūnisma varu viņam neizdevās pārņemt, par spīti tam, ka viņš bija par galvas tiesu pārāks par tiem otras šķiras spēkiem, kuŗiem Staļins bija pieļāvis taisīt karjēru savā tiešā tuvumā.

Katrā ziņā mainīgās attieksmes un spēku samērs starp Maskavu un Pekingu pieļāva pāris satelītu režīmiem vairāk vai mazāk orientēties uz sarkano Ķīnu. Tās arvien naidīgākā nostāja pret Kremli un pieaugošais spēks sāka pat dot zināmu drošību pret Maskavas spiedienu. Tā, piemēram, Albānija pēc nesekmīga krievu organizēta apvērsuma pārgāja pilnīgi Pekingas pusē. Maskavas un Pekingas pretišķības neapšaubāmi atbalsojas arī pašā Kremlī, kur arī nebūt nevalda vienprātība par pareizo nostāju pret Ķīnu. Tas deva satelītvalstu režīmiem zināmas manevrēšanas iespējas starp abiem šiem pasaules komūnisma poliem. Tā, piemēram, Rumānija nostājusies vairāk Ķīnas pusē, kaut it kā žonglē pa vidu un mēģina uzstāties par vidutāju, pēc iespējas izvairoties no pārāk tuviem saka-

(Nobeigums 8. lpp.)

PRESES BALLE
sestdien, 8. novembrī, plkst. 7.30 vakarā
CASA LOMA PILĪ (1 Austin Terrace) Toronto.
Ieejas kartes iepriekšpārdošanā Lotus puķu veikalā (782 Bathurst St., tālr. 533-3884), bet balles vakarā pie kases.
Ieeja $7.00 no personas, galdiņus un izlozi ieskaitot.

LPB Kanadas kopas 20 gadu jubilejas akts un rakstnieku cēliens
svētdien, 9. novembrī, plkst. 12 dienā Latviešu namā Toronto.
Darbus lasīs retāk dzirdēti autori no ASV un Kanadas.
Visus laipni ielūdz LPB Kanadas kopa

Toronto notikušo kokļu svētku izstādē ar Kanadas latviešu kokļu meistaru gatavotajiem instrumentiem un tajos iestrādātā materiāla paraugiem iepazīstas tālu ceļu braukuši ciemiņi — Jānis Meņģailis (pa kreisi) no Bostonas un Valdis Kārkls no Filadelfijas. Foto: J. Liģers

„Sarkanās miglas" autore viesojas Anglijā

Latviešu preses biedrības Anglijas kopas aicināta, okobra pirmajās nedēļās Anglijā viesojās plašās baigo atmiņu un apsūdzību grāmatas „Sarkanā migla" autore Lilija Zariņa, lai dažos lielākajos centros referētu par aktuāliem jautājumiem, kas skar sakaru uzturēšanu ar tuviniekiem Latvijā un pēdējā laikā samērā plaši izvērstos dzimtenes apmeklējumus. Viņas referātu vakari, dažviet vietējo DVF nodaļu sirsnīgā atbalstā, notika Londonā, Notinghamā, Līdsā un Bradfordā, visur modinot lielu interesi un atsaucību. Pēc referāta visās vietās bija pārrunas, kuras dažviet ieilga līdz vēlai nakts stundai, klausītājiem lūdzot referenti dažu skarto tematu analizēt vēl sīkāk, ko viešņa, protams, ar prieku arī darīja. Šo diskusiju rezultātā dažs līdz šim mazāk zināms fakts par to, kādas ciešanas un paēmojumi jāpārdzīvo tautiešiem dzimtenē, kļuva vēl skaidrāks un, cerams, rosinās mūs uz lielāku morālās un materiālās palīdzības sniegšanu okupācijas jūgā nospiestajiem tautas brāļiem un māsām.

Dr. L. Zariņa-Skultāna savā referātā uzsvēra, ka ar Latvijas apciemojumiem jābūt ļoti uzmanīgiem, jo šiem braucieniem pienācīgi nesagatavojušos tautiešus t.s. „Kultūras sakaru komiteja ar tautiešiem ārzemēs' izmanto savu interešu labā, ar ļoti rafinētiem līdzekļiem tūristos, viņiem pašiem to nemaz neapzinoties, iesējot infiltrācijas, dezorganizācijas un demorālizācijas diģļus, ar to šos Latvijas apciemotājus padarot par komūnistu vēlamās propagandas izplatītājiem un jaunākā gadījumā pat par īpašu pavēļu izpildītājiem. Ikvienam jāapzinās, ka komūnistu mērķis ir un paliek trimdinieku morāles graušana, tādēļ braucējiem nepieciešams labi sagatavoties, lai zinātu, kā rīkoties katrā provokācijas gadījumā.

Referentei bija arī rūgti vārdi par dažiem, gan vārdā neminētiem trimdas dzīves darbiniekiem, kuŗu neaktīvitātes dēļ mums trūkst daudzām lietām un darbiem vadlīniju. Viņa vērsa pārmetumus it sevišķi pret tiem, kuŗu aktīvitāte izpaužas vairāk tikai skaistu un skaļu frāžu lietošanā un rezolūciju izgatavošanā, kuŗas pēc tam apgulstas atvilktnēs līdz nākošai rezolūciju reizei. Referente aicināja pārvērtēt darbības plānus un atmest ilūzijas.

Dr. L. Zariņa-Skultāna plašāk skāra arī jautājumus par t.s. nacionālkomūnistiem, par iekšējo opoziciju Pad. savienībā un par radioraidījumiem uz Latviju, aicinot atbalstīt iespēju robežās tās ciņas balsis, kuŗas pastāv un ar kuŗām varam informēt tautiešus dzimtenē, kā arī cildinot vairāku latviešu jauniešu dažās sanāksmēs sniegtās rūpīgās komūnismā maldu mācības analizes.

Ar sarūgtinājumu un nožēlu tomēr jākonstatē, ka dažviet pārrunās pēc viešņas referāta atskanēja arī pa balsij no līdzīgu jaunu cilvēku mutēm, kas apliecināja, ka viņu acis ir aizmiglotas ar sarkanās miglas plīvuru. Nebūtu tik jauni, ja šo plīvuru pārsegtu naīvitāte, bet daudz jaunāk, ja tas notiek apzināti. Vai tiešām daži jaunie latvieši būtu apņēmušies kļūt par sarkano tirannu ieročiu nesējiem un apzināti uzņēmušies viņu piepalīgu lomu, lai grautu un vājinātu trimdinieku nacionālo stāju un vienotību?

Šī bija Dr. med. L. Zariņas-Skultānas pirmā viesošanās Anglijā, un ir ļoti iespējams, ka tautiešu aicinājumu mudināta, viņa nolemj mērot ceļu uz Angliju vēl kādreiz. No Anglijas viešņa izlidoja uz Madridi tikties ar savu vīru, kas pašreiz vada latviešu radioraidījumus uz Latviju, lai pēc tam atkal atgrieztos savā ārstes darbā Vācijā.

A. P.

RAIBĀ PASAULE

Renē Kings un Rolands Babs, abi 24 gadus veci jaunekļi, Edmontonā apsūdzēti par to, ka ieradušies pilsētas sociālajā apgādē, kur notēlojuši „vīru un sievu" un izkrāpuši 306 dol. pabalsta. Kad abi jaunekļi ieradās tiesā, Rolands Babs bija pārvilcis savai kleitai bikses un kreklu. Tiesnesis „vīru" sodīja ar 2 gadiem cietumā, bet „sievai" spriedumu pasludinās vēlāk.

Vindzoras tiesā 23 gadus vecais Džerijs Nespolons nepiekrita, ka dzēris publiskā vietā — telefona būdā, jo viņš iemetis aparātā 10 centu monētu un tādā kārtā to „norīdīts". Tiesnesis tomēr bija citās domās un publiskā telefona būdas „īrnieku" sodīja ar 15 dolariem, jautādams: „Kur jūs guvāt savu iepriekšējo treniņu?"

Pārtikas drošības komisija Vašingtonā atzinusi, ka gāzēto atspirdzinājuma dzērienu pudeles dažkārt var līdzināties „sprāgstbumbām" ar lielu „eksplozīvo spēku". Komisijas speciālās izmeklēšanas nodaļas priekšnieks Larijs Šots ziņoja, ka, pēc labklājības un veselības departamenta datiem, ASV katru gadu reģistrēti ap 150.000 ievainojumu, kuŗi radušies no plīsošu pudeļu šķembām, to skaitā cietuši 90.000 bērnu zem 15 gadiem. Kāda māte ar savu 14-gadīgo meitu, kuŗām pudelei eksplodējot, cietusi redze, komisijai paskaidroja, ka piekritušas piesolītajai 60.000 dol. sāpju naudai. Kādai citai namamātei, kuŗa līdzīgā veidā zaudējusi labās acs redzi, piesolīta 55.000 dol. atlīdzība.

Izbēgušā atkal uzrunā tautiešus dzimtenē

RADIORAIDĪJUMI NO MADRIDES UZ OKUPĒTO LATVIJU

Izmantojot gadījumu, ka atceļā no Anglijas uz Vāciju Spānijas galvaspilsētā Madridē iegrieza grāmatas „Sarkanā migla" autore Lilija Zariņa, vietējā radio fona latviešu valodas raidījumu vadība lūdza viņu ierunāt skaņu lentē interviju, kuŗu 16. oktobrī pārraidīja uz okupēto Latviju. Šī raidījumu teksts bija šāds:

Šis ir raidījums latviešu tēvzemei un brīvībai no Spānijas nacionālā radiofona Madridē. Mēs raidām katru dienu no plkst. 21.15 līdz 21.30 vakarā pēc Latvijas laika 32,04 metru īsviļņos ar diviem atkārtojumiem no plkst. 10.15 līdz 10.30 priekšpusdienā pēc Latvijas laika 32,74 metru īsviļņos un no plkst. 15.45 līdz 16.00 pēcpusdienā 32,04 metru īsviļņos. — Lūdzu informējiet par mūsu raidījumu laikiem un viļņu garumiem savus draugus un uzticamos pasīstamos, lai arī viņi varētu noklausīties mūsu programmu.

Klausītājas un klausītāji dzimtenē!

Šodien esam aicinājuši pie mūsu mikrofonā Dr. med. Liliju Zariņu, kuŗa 1957. gadā pārbēga no Latvijas uz Rietumvaciju. Pēc tam viņa daudzās preses konferencēs, priekšlasījumos, avīžu rakstos un radiointervijās sniedza rietumvalstu iedzīvotājiem reālu ainu par patiesajiem apstākļiem okupētajā Latvijā. Savus referātus drīz pēc ierašanās brīvajā pasaulē Dr. Lilija Zariņa lasīja gan Vācijā, gan Zviedrijā, gan arī Beļģijā, Holandē un Dānijā. Viņas sniegtās ziņas un fakti Rīgas un Maskavas varasvīriem bija tik nepatīkami, ka viņi drīz vien rīkoja aizmugurisku tiesas prāvu Rīgā, piespriežot bēglei 25 gadus spaidu darbos. Dr. Lilija Zariņa sarakstījusi par savu pieredzi okupētajā Latvijā arī grāmatu „Sarkanā migla", kuŗa kļuvusi par vienu no trimdas izplatītākajām grāmatām vispār. Zariņa strādā par ārsti savā privātajā praksē Rietumvācijā. Nupat viņa vienu nedēļu uzturējās Anglijā, kur nolasīja referātu par visai aktuālo jautājumu — sakariem ar dzimteni. Zariņa uzstājās četrās vietās — Londonā, Notinghamā, Līdsā un Bradfordā, izraisot dzīvas pārrunas un interesi par šo jautājumu vietējo latviešu vidū. Palūgsim tagad Dr. Zariņu pastāstīt arī mums par viņas Anglijas referāta galvenajām domām.

Zariņa: Runāju par sakariem ar dzimteni. Kas gan varētu būt nozīmīgāks par sakaru uzturēšanu ar Latviju, ar mūsu tautu — mūsu iecerēs, domās, izjūtās. Skiet gan, ka nekas cits! Taču, savelkot kopā visu nozīmīgāko, jāsaka, ka problēmai ir divas puses. Sakari ar Latviju, vispirmā kārtā Latvijas apciemošana, nedrīkst būt tikai tādēļ, lai būtu bijuši sakari, lai mēs varētu teikt, ka esam pildījuši savas sirds, ne katrreiz prāta diktēto pienākumu. Nožēlojamā kārtā ienaidnieks māk šos mūsu trimdinieku braucienus un pat tuviniekuu savstarpējo sarakstīšanos izmantot savu interešu labā. Neaizmirsīsim: mūsu ienaidniekam ir izstrādāta vesela sistēma, kā izmantot sakarus no viņu interešu viedokļa. Šī sistēma ir vairāk nekā 50 gadu veca, kas izdomāta visos sīkumos un detaļās. Vesels valsts uzturēts aparāts ar neskaitāmām ierīcēm, aģentiem, reģistriem, ar provokācijām, aizmigšanām un izsekošanām gaida katru, kas uz Rīgu dodas. Nevienu mirkli negribu teikt, ka nebūtu jābrauc uz Latviju ciemā un ka mums nebūtu jāizmanto visi citi iespējamie sakaru līdzekļi. Tie ir vajadzīgi mums, trimdiniekiem, bet vēl jo vairāk tie nepieciešami latviešiem, mūsu tautas kodolam dzimtenē. Savā referātā es Anglijā tautiešiem stāstīju, ka sakari dod vēstis par brīvo pasauli mūsu tautai dzimtenē un liek nezaudēt cerības un stiprina tās pretestības garu. Taču nebūtu izlaižama no mūsu redzes viedokļa šīs lietas otra puse: trimdinieki nedrīkstētu ne mirkli aizmirst, ko ar dzimtenes sakariem, ar Rīgas apmeklēšanu saprot boļševiki — okupanti un mūsu ienaidnieki. Še arī jājautā, kāpēc ienaidnieks tik ļoti nadzīgs reklāmēt sakarus un Rīgas apmeklējumus, protams, tikai tādā veidā, kādā tas to vēlas? Boļševikiem Rīgas apciemotāji vajadzīgi infiltrācijai, dezorientācijai un dezinformācijai, beidzot — arī demorālizācijai. Katrs no šiem okupantu mērķiem ir visai labi atkal un atkal par jaunu konstatēts. Pabeidzot savu referātu, es teicu: „Lai atceramies Daugavpils poļa Jachimoviča vārdus, kas rakstīti dažas stundas pirms viņa apcietināšanas Rīgas Jūrmalā šāgada martā: Pasaules varenie ir tikai tāpēc stipri, ka mēs tupam viņu priekšā uz ceļgaliem. Celsimies! — Lieli, diži un vareni vārdi, kas noteikti pārdzīvos padomiju un visu, kas ar to sakarā. Un no tiem varam atvasināt mūsu temata galvenās tezes. Palīdzēsim mūsu garīgo un fizisko spēku, kā arī materiālo iespēju robežās varoņiem otrā pusē — padomju okupētajās zemēs. Viņi nes nesalīdzināmi lielākus riskus nekā mēs šinī pusē varam pat iedomāties. Viņi ir pelnījuši, vairāk nekā pelnījuši, lai mēs tos atbalstām. Tas mums jādara enerģiskāk, gudrāk, organizētāk nekā līdz šim. Atbalstīsim viņu cīņu ikvienā iespējamā gadījumā, ikvienā starptautiskā forumā, kur arī mēs būtu. Neaizmirsīsim, ka šī lielākā pasaules tirannijas vara ar visiem saviem atribūtiem tuvojas sabrukumam. Palīdzēsim to irdināt vēl tālāk. Bet tai pašā laikā neaizmirsīsim, ka aizšauta meža cūka ir neaprēķināmāka par veselu." Pašās beigās es citēju Milovanu Djilasu, bijušo Dienvidslavijas tiranna labo roku, bet tagad visniknāko cīnītāju pret komūnistisko tiranniju. Savā jaunākajā, šogad izdotajā grāmatā viņš noslēdz visus rēķinus ar komūnismu. Djilass raksta: Tiem, kas netic un kas neuzupurējas, nav arī nekā, ko cerēt, un viņi nekā arī nav pelnījuši. —Tiktāl Djilass. Savu referātu es pabeidzu ar šādiem vārdiem: Latvija būs reiz brīva. Un brīvajā Latvijā vērtēs vienīgi darītos darbus."

Radio runātājs: — Paldies par šo atstāstu. Diemžēl, ierobežotā laika dēļ mēs nevaram izprašņāt vēl sīkāk par jūsu referātu Anglijā. Laipni lūdzu pastāstīt dažos vārdos par referātiem sekojošajām debatēm un tiem jautājumiem, kuŗi mūsu tautiešus Anglijā jo sevišķi interesēja.

Zariņa: — Man jautāja cita vidū par dāvanu saiņu un vēstuļu sūtīšanu uz Latviju. Atbildēju, ka tie dod mūsu tautiešiem dzimtenē morālu un materiālu atbalstu. Stāstot arvien atsaucos uz pašas pieredzi okupētajā Latvijā, kur esmu nodzīvojusi tik daudz gadu. Stāstīju par to, ar kādu aizkustinājumu klausījāmies pirmo Amerikas Balss raidījumu latviešu valodā, tāpat ne tikai to vien, bet arī nākošos. Radioraidījumi ir viens no svarīgākajiem un nozīmīgākajiem sakaru līdzekļiem abu tautas daļu starpā, tie palīdz lauzt to garīgo blokādi, kuŗā mūsu tautas brāļi Latvijā pašreiz ir ieslēgti. Jautājumu bija neiedomājami daudz, un reizēm diskusijas turpinājās līdz vēlai nakts stundai. Klausītāji interesējās, vai es nedomāju rakstīt vēl otru grāmatu. Teicu, ka dažas nodaļas jau gatavas. Otrā grāmatā gribu stāstīt par saviem pirmajiem sojiem brīvajā pasaulē, atgriežoties atkal un atkal pie situācijas un pieredzes boļševiku okupētajā Latvijā.

Radio runātājs: Paldies, Zariņas kundze, par sniegto informāciju. Šis bija raidījums latviešu tēvzemei un brīvībai no Spānijas nacionālā radiofona Madridē. Lai dzīvo brīvā Latvija!

☆

Lai mūsu laikraksta lasītāji gūtu ieskatu atjaunoto Madrides radioraidījumu saturā, sniedzam vēl divas pārraidītas īsziņas:

— Padomju vēstniecībā Austrālijas galvaspilsētā Kanberā eksplodēja bumba, kas izbirdināja vēstniecībai logus. Cilvēki nav cietuši. Policija vēstniecību stingri uzraudzīja. Jau agrāk šogad ar padomju vēstniecību notika līdzīgs gadījums: nezināmas personas pāri vēstniecības nama žogam bija metušas degbumbas.

— Čechoslovakijas pašreizējā sauktā tautas pārstāvniecība — federālā sapulce — atbrīvoja no agrākajiem amatiem Dubčeku un Smrkovski, ļoti populāros Prāgas reformu laika politiķus. Viņu vietā ievēlēti, kaut arī ar vairākām pretbalsīm un ar atturēšanos, *Maskavas līnijai uzticīgas* personas. Ļoti labi zināms, kā patiesībā komūnistu valstīs notiek brīva nobalsošana un tā saukto tautas pārstāvju izraudzīšana. Lielākā daļa pašreizējā tā sauktā Čechoslovakijas parlamenta locekļu jau bijuši savos tā sauktajos amatos jau pirms reformu laika, vēl staļinista Novotnija laikā. Pagājušā gadā jauna, domājams, daudz demokratiskāka parlamenta ievēlēšanu pārtrauca krievu iebrukums. Tagad Prāgas federālā sapulce atlikusi vēlēšanas vēl uz diviem gadiem, acīm redzot, baidīdamās joprojām stāties tautas priekšā, kaut arī ar parastajiem komūnistu trikiem un krievu tanku atbalstu.

LATVIJA

73. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 25. OKTOBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčelis, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.

Vietējo ziņu redaktors — Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766—2261.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

NIKOLAJS KALNIŅŠ

Laupītāji

(Nobeigums)

„Mums sāp kājas", ievaidējās bērni, kas tupēja uz grīdas.

„Kas negrib mirt, tam jāiztur!" Britānijs Riba īsi un cieti paskaidroja.

Tā kā vēl arvien ārā vairāk trokšņu nedzirdēja, kā tikai šķūniša durvju aizciršanos, tad sievas pamazām iedrošinājās pabāzt pieres pie logiem. Un drīz viņas tur skatījās jau itin droši.

„Ja jums dzīvē kaut viena lode būtu spingusi gar galvu, jūs tā vis pie logiem nestāvētu," Riba neapmierināts ierūcās. „Vai tad tiešām nesaprotat, ka jūs skatāties nāvei acīs?"

Nāves vārds sievu staltos stāvus mazliet saplacināja. Bet tā kā neviens šāviens nekur neatskanēja, pavisam no logiem viņas neatlaidās. Gulēt uz grīdas bez kādas jausmas, kas ārā notiek, arī bija briesmīgi.

„Mēs te esam kā bunkurā pie uguns līnijas. Vai domājat, ka kāds tur ziņkārībā bāza galvu ārā, kaut arī to sedza bruņu cepure?" pēc brīža Britānijs Riba atkal ierunājās. „Bet jums, dāmas, trūkst disciplīnas un sajēgas, kas ir karš."

„Karā ir vajadzīga arī drosme. Un tās nu, Ribas kungs, šoreiz mums, laikam, ir vairāk nekā jums," sievas lepni atbildēja.

Vēl viņi runāja šo un to. Un tā kā cilvēks ar laiku pie visa pierod, tā pierada pie bailēm šaurajā gaitenītī arī Kalnezera vasarnieki.

„Viņi nāk!" pēkšņi iesaucās Zālītes kundze, kas visu laiku stāvēja pie loga.

Šie divi vārdi kā ložmetēja kārta visus nolieca pie grīdas. Tikai Zālītes kundze palika kājās:

„Tie ir policisti. Viņi ielenc māju.'

Tikpat strauji nu visi izšāvās pie logiem:

„Mēs esam glābti! Paldies Dieviņam!"

„Mieru un gulties!'' iebrēcās Britānijs Riba, atraz-damies vēl arvien uz grīdas. „Tūlīt var sākties ar laupītājiem apšaudīšanās, ja tie ir kaut kur paslēpušies."

Bet sievas neklausīja:

„Ja mēs tagad slēpsimies, tad policisti mūs pašus noturēs par laupītājiem."

„Nu, tik akli viņi nav, ka sieviešus nepazīs."

„Nesakiet vis! Mūsdienās atšķirt sievieti no vīrieša, kad visiem gari mati un bikses, nav vairs viegla lieta."

Atrāvās durvis, ienāca pāris policistu.

„Vai šis tas laupītājs, ko sagūstījāt?" viņi prasīja sievām, uz Britāniju Ribu rādīdami, kas, atmuguriski uz grīdas atgāzies, blenza augšup. „Cita neviena mēs neesam atraduši."

„What you mean? I am gentlmen. I was life guard for these ladies and children.'' aizvainots Britānijs Riba slējās kājās.

Riekstiņa kundze tikmēr steidzās policistiem izstāstīt, kas te īstenībā noticis.

Kārtības sargi sākumā neticīgi raustīja plecus: kur šai mierīgajā pusē pēkšņi būtu uzradušies laupītāji? Bet kad Britānijs Riba ar Riekstiņa kundzes palīdzību apzvērēja, ka pats tos redzējis vēl pavisam skaidrā dienas laikā, bija vien jātic.

Drīz sētā ieradās arī citi policisti, kas bija izmeklējuši apkārtni, bet tāpat bez panākumiem.

Aizbraukdami viņi uztrauktos ļaudis nomierināja, ka māju tomēr šonakt patruļas uzraudzīs un, ja kaut ko mana, lai steidzīgi zvana.

Bet laupītāji vairs nerādījās ne naktī, ne otrā dienā.

Sabiedētie bērni sāka atkal mierīgi gulēt, un pilnīgu mieru atguva arī izvārdzinātās sievas, kad nedēļas nogalē no Ņujorkas atbrauca Kalnezera vasarnīcas saimnieks Dūja ar kundzi. Tikai Britānijs Riba ar beigu norisi nevarēja lāgā samierināties.

Kā parasti, Dūjas arī šoreiz no sava baloža krāsas Linkolna izkāpa Kalnezera sētsvidū laipni un smaidīgi, tūlīt apprasīdamies, kā vasarniekiem pa nedēļu labi gājis. Vasarnieki tikpat laipni un priecīgi arī vienmēr atbildēja, ka labi, jo — kā tad Kalnezerā trūka? Bērniem bija pilna sēta spēļu ierīcēm: šūpolēm, braucamajiem krēsliem, atspeŗu zirgiem un riņķu šūpolēm. Gaisā uz garām kājām kā žirafes kakls izslējās lēzena sile, pa kuŗu varēja slidināties kā no kalna. Ezermalā smilšu dobēs raka upes, cēla tiltus, būvēja mājas un pilis. Blakus maurā rāpoja traktori, rūca automašīnas, gaisā cēlās lidmašīnas. Ezerā peldēja kuģi, zemūdenes, plosti un ūdens divritenis. Tur bija prieka diezgan kā mazajiem, tā arī lielajiem. Un pāri visam sveķu smarža garoja no priedēm, kuŗas deva patvērumu pat viskarstākajā tveicē.

Taču šoreiz vasarnieku vaigi vērās saimniekiem pretī drūmi un nomākti:

„Mums bija laupītāji," sievas ziņoja.

Sākumā uztraucās arī Dūju pāris. Bet kad nonāca līdz vietai, kur laupītāji aizsituši rīku šķūniša durvis, Dūja pārvērtās.

„Paga, paga!" viņš stāstītājas pārtrauca. „Vai tik te nebūs kādi joki?"

„Kas par jokiem?'' Britānijs Riba pikti iesaucās. „Saule vēl nebija norietējusi. Vai es gaišā dienā spokus būtu redzējis?"

„Var gadīties," Dūja pasmīnēja.

Bet Riba nu kļuva vēl piktāks:

„Nē, nē, Dūjas kungs, mani lodziņi, paldies Dievam, vēl rāda labi. Es, kā tai pasakā teikts, pa desmit jūdzēm izšaušu odam aci."

Dūja vairāk nerunāja, tikai nesās uz rīku šķūnīti un sauca citus līdz. Bars apstājās durvju priekšā, bet saimnieks iznesa pie stenderes pieslietus aiŗus:

„Vai šie nebūs tās gaŗās šautenes?' viņš prasīja Britānijam Ribam. „Mums aiz kalna lielajā ezerā ir laiva, kuŗu atvēlējām lietot arī kaimiņiem. Teicām, lai aiŗus ienes šķūnītī, ja paši neesam mājās. Un te nu tie tagad atrodas."

Britānijam Ribam no pārsteiguma bija pavērusies mute. Bet viņš nekā neteica. Toties sievu kauninājumi nu uz viņu gāzās kā ūdenskritums kalna upītē.

„Tad tāds varonis ir tas mūsu glābējs!"

„Vai atceraties: reiz viņš ar vāli lellei pārsķēla galvu, naktī to noturēdarms par zvēru."

„Un citreiz ūdens vanniņu ar visu bērnu veļu no otra stāva uzgāza rakūnam uz galvas, domādams to par lāci.''

„Jā, un tagad laivas braucēji viņam pārvēršas par laupītājiem!'' cita pēc citas sievas stāstīja un smējās.

Dažas arī dusmojās:

„Liels cilvēks, bet prāta un apķeršanas mazāk nekā bērnam. Izbiedēja un izmocīja mūs visus pa grīdu kā čekā."

„Bet ko darīja Britānijs Riba pats?

Viņš bija jau klusu no pūļa aizslīdējis prom. Kur? Uz ezeru savas acis pārbaudīt.

„Nē, es taču redzu no šīs vietas viņā krastā pat spāri uz zara. Kā es nebūtu atšķiris aiŗus no šautenēm?"

To viņš nevarēja saprast.

Pārbrauca vīri. Arī tie Ribu ņēmās zobot:

„Britānij, saki, kāpēc tu mūsu sievas gāzi gar zemi?"

„Vai atvaļinājumā esi par sultānu pārvērties?"

Bet Britānijs tikai košļāja smilgu. Viņam šai brīdī gribējās tāpat pazust, kā bija pazuduši laupītāji.

Uz gaismu tilta

ATMIŅU VIZIJA ALMAS MAČAS 75. DZIMŠANAS DIENĀ

Tumšas, smagas Rīgas Dailes teātŗa durvis. Pie tām deg divas spožas spuldzes — pa labi un pa kreisi. Starp abām parādās kāda stalta dāma. Ar vingru rāvienu viņa veŗ durvis un steidzīgiem soļiem iet cauri teātŗa pirmā stāva vestibilam. Taisni pleci, mazliet atpakaļ atmesta galva. Tā iet cilvēki, kas kaut ko nodomājuši, kas nekā negrib palaist gaŗām nedarītu, kas nekā negrib ne dot, ne ņemt par vēlu. Gājēja ar savu gaitu vien jau pasaka, ka viņai šai vietā katrs stūris pilns ar kādu nekad līdz galam nepadarāmu darbu, kam kaut kas jāatdod, bet jāņem arī sev. Staltā gājēja ir aktrise Alma Mača.

Viņa iet, iet, iet... Pa kāpnēm augšā, gaŗām ieejai uz ģērbtuvēm, augstāk un augstāk. Viņa pāriet pār kāpņu un paaugstinājumu izroboto skatuvi, kuŗu pat nakts tumsā varētu izstaigāt nekļūdīdamās. Tad viņas soļi noskan uz šaurām dzelzs kāpnēm. Tās ved uz turieni, ko teātrinieki sauc par gaismu tiltu. Gājēja apstājas. Zem viņas ir skatuve. Pelēkā koka grīda, neskaitāmu tūkstošu soļu deldēta, ir šķiedraina un skabargaina; kā pelēks milzīgs sūknis, kas piezīdies soļu, darba sviedru, putekļu, arī asaru. Un ne viena vien tēlotāja skrambu un brūču asiņu, kas darba karstumā gūtas.

Stāvētāja atspiežas ar plaukstām pret dzelzs margu. Tā ir silta no izrāžu daudzo spuldžu strāvojuma. Siltums ieslīd viņas ķermenī, sirdī, un pār pleciem spuldzes sāk mest staru kūļus pelēkajā skatuves laukumā. Gaismās, no stūŗiem un visām malām nākdami, sāk staigāt Almas Mačas skatuves tēli. Lepnas pilskundzes, laipnas un bargas saimnieces, vaļšķīgas pļāpas... Tērpi šalkdami saceļ putekļus, kas gaismās sāk mirdzēt kā bišu spieti saulē.

Tur viņas Blaumaņa Horsta madamas roka nogulstas uz Edgara pleca: „Apsoliet to vecajai Horsta madāmai"... — „Dej, dej, viegli ej!" Silmaču Antonija aizgriežas dejā, platos svārkus plandīdama. Tur pa sniegu Punčuriene ved savu jūras vilku ragaviņās no krogus mājā... Pēc tam, skaļi un valdonīgi citas sievas rīkodama, krauj galdos gaļas bļodas kā laukakmeņus... Pret klinti atspiedusies, pelēkās ādās tinusies, nekustīgi stāv Ekebijas majoriene, Gestas Berlinga un viņa trako dzīŗu draugu sirdsapziņa. „Es tevi nolādu!" kliedz Roplaiņu māte...

Gaismas tiltā stāvētāja atvelk elpu. Acis zilbst no mirdzuma, kas putekļu vizuļos griežas līdz tēlu parādes gājienam. Pašā rindas galā soļo Skalbes pasakas lācis ar pelīti ausī... Arī viņš ir te, jo Skalbes pasaku valstībai Almas Mačas mākslinieces darbā ir neaizstājama vieta.

Viņa aizklāj apžilbušās acis ar plaukstām un sauc: „Apstājieties, pagaidiet, es gribu parunāties ar visiem, visiem..." Bet tēli sveicinādami viņai pamāj un saka: „Ņem rokas no acīm un sniedz tās saviem lielās dzimšanas dienas viesiem. Tur viņi nāk."

Emma Kalniņa-Znotiņa

★

Alma Mača

Alma Mača dzimusi 1894. gada 28. oktobrī Rūjienā kā amatnieka meita un mācījusies Dubura un Gižicka drāmatiskajos kursos Rīgā. Laikā no 1919. — 1928. gadam viņa spēlēja Nacionālajā teātrī, bet pēc tam līdz 1944. gadam Dailes teātrī, kur viņas izcilākās lomas bija Antonija (Skroderdienās), Anna (Piebaldzēnos - Vēverīšos), Skaistā Helēna un citas. Bēgļu gaitās pēc otra pasaules kaŗa Alma Mača spēlēja Mērbekas latviešu teātrī Vācijā, bet 1949. gadā izceļoja uz Kanadu, kur darbojās latviešu teātŗa trupā Montreālā. Pārcēlusies uz dzīvi Toronto, viņa savu darbu veltīja DV teātrim Kanadā, 1953./54. gadā vadot pirmo teātŗa studiju, kuŗas laikā ar DV teātriniekiem iestudēja „Sarkangalvīti". Pēc tam viņas režijā izrādīja igauņa Vildes lugu „Laimes pūķis", bet DV teātŗa Kanadā 5 gadu jubilejas izrādei Alma Mača iestudēja „Visi mani radi raud". Pēc šīs izrādes viņas rosība teātŗa laukā pamazām apsika, un pēdējos gados Alma Mača dažādos sarīkojumos dzirdama vairs tikai skandējam dzejoļus vai daiļrunā teicot latviešu autoru darbus.

Kā jau ziņots, Latviešu nacionālās apvienības Kanadā kultūras nozare sadarbībā ar vietējām Toronto latviešu organizācijām un teātŗa draugiem izcilās skatuves mākslinieces sumināšanas vakaru rīko 28. oktobrī plkst. 7.30 vakarā Latviešu namā. Vakara dalībnieki lūgti iepriekš pieteikties pie DV teātŗa Kanadā vadītājas Intas Purvas (tālr. 481-6973).

KĻŪDAS LABOJUMS

Iespiedumkļūdu velniņš atkal reiz palicis uzvarētājs, pie tam vēl tieši redakcijas piezīmē: mūsu laikraksta 15. oktobŗa numurā rakstā „Iezīmīgs literārs notikums Hamiltonā" 1. slejas beigās pareizi jālasa, ka Baiba Šmita—Kalēja jau debitējusi pērnā gada jaunatnes kongresā Hanoverā, ne Hamiltonā.

Ciemos pie Benitas Veisbergas

Jāņa Jaunsudrabiņa prozas balva šogad piešķirta Benitai Veisbergai par romānu „Es, tavs maigais jērs". Jauno grāmatu vērtēšanas komisijas uzdevums šoreiz, droši vien, bijis neparasti grūts, jo pēdējos divos gados parādījušies vairāki darbi, kuŗi rāda kā lielu literāru varēšanu, tā drosmi sakāmo pateikt, nerēķinoties nedz ar parastajiem gramatikas likumu žņaugiem, nedz ar sabiedrības un morāles tradicijām.

Benita Veisberga lasītājus pārsteidza ar noapaļotu, pilnīgu mākslas darbu, kas gleznots no pavisam citas paletes nekā viņas bērnības atmiņu tēlojumi, kuŗus pirms gadiem desmit lasījām „Jaunajā Gaitā". — „Grāmata izceļas ar ārkārtīgu un aizkustinošu cilvēcīgu intimu patiesīgumu, kas reizē atspoguļo vai aizsniedz vispārcilvēcīgas patiesības problēmas. Tā grāmatas īstais saturs nav vienas meitenes mīlestības ciešanas, bet ontoloģisks meklējums par to, ko nozīmē būt. Redzes punkts, notikumu attīstības veids un secība šādam saturam ideāli piemērota. Izteiksme viscaur svaiga, bieži apbrīnojami precīza un tēlu bagāta, un valoda patīkami pareiza" (Ilze Šķipsna). Grāmatu pozitīvi recenzējis arī Gunārs Irbe (Latvija Amerikā, 1968. g. 3. maijā): „Šis ir veiksmīgs, gatavs literārās mākslas darbs ar lielu psicholoģiskās caursites spēku."

Benita Veisberga dzīvo Kalifornijas kalnos. Sanfrancisko pievārtē. Kalna nogāzi izvagojušas slīpas līkloču ieliņas, mājas pielipinātas klintīm, bieži ar skatu uz plašo ieleju, tālu no autoceļu drūzmas. Šādā savrupā, kokos, klintīs un klusumā paslēptā vietā atrodu jauno autori īsai, iepriekš nepieteiktai intervijai.

„Cik zinu, esat studējusi mākslas vēsturi. Kas jūs pievērsis rakstīšanai latviešu valodā?"

— Manu iekšējo vajadzību rakstīt, izteikties, „komūnikēt" ar citiem man pašai grūti definēt. Neesmu sabiedrības cilvēks, labprāt mīlu klusumu, dabu, mazu draugu pulciņu, kas pa lielākai daļai ir mākslinieki, literāti. Pirmie darbi — bērnības atmiņu zīmējumi, varbūt, bija Brigaderes un Jaunsudrabiņa grāmatu ietekmē. Mana pašreizējā vide, par spīti dzīvei Amerikā, ir latviska. Stiprākā saite — ne saite, bet virve —ar latvietību ir mūsu valoda. Tādēļ arī iekšējā vajadzība izteikties atradusi šo atrisinājumu. Esmu mēģinājusi tulkot dažas Jēra lappuses angliski, bet tad tās likās svešas, ne daļa no manis pašas.

„Vai jums kā jaunās paaudzes cilvēkam ir kāda emocionāla vai intelektuāla radniecība ar latviešu klasisko literātūru, piemēram, Jaunsudrabiņa darbiem, kas radušies citā laikā, citā paaudzē?"

— Pazīstu, esmu lasījusi un pārdzīvojusi viņa darbus, kaut ne pēdējos gados. Jaunsudrabiņa mentālitāte un pieeja personīgām, ikdienišķām lietām man bieži bijusi radniecīga, pašas pārdzīvota; tuva arī viņa savrupība, atturība no sabiedriskām, publiskām būšanām, dabas tuvība, balstīšanās vienkāršās, elementārās vērtībās. Še neredzu nekādas paaudžu starpības.

„Jūsu grāmatai liekas autobiografisks raksturs, tā rakstīta pirmajā personā, pieminētas vietas un cilvēki, kuŗus laika biedri, varbūt, varētu sazīmēt kā 'tēlus iz patiesas dzīves'. Vai varēsit turpmākos darbos izkļūt no šī samērā ierobežotā egocentrisma un savu izjūtu apcerēšanas?"

— Dieva dēļ, Jērs nav manas personīgās dzīves stāsts vai apraksts. Personīgā pieredze, novērojumi, atmiņas var būt tikai jēlviela, kas pakārtojama, pārtaisāma literārām vajadzībām. Tomēr, ja darbs būtu radies bez autora paša emocionālās un intelektuālās degvielas, tad rezultāts būtu tikai bezpersonisks pelēks datu sakopojums, bez savas dvēseles. Pabeigtam darbam ir jāpastāv, jābūt vērtīgam pašam par sevi, bez autora vai citu avotu klātienes.

„Kādas ir jūsu domas par mākslu mākslas pēc, kā tā parādās dažā modernā darbā, kas rakstīts, atmetot tradicionālo rakstības veidu, interpunkciju un visiem saprotamus vārdus, paļaujoteis tikai uz spontānu asociāciju un izjūtu plūsmu?"

— Uzrakstīt literāru darbu nozīmē vēlēšanos uzņem kontaktu ar lasītāju. Jēdzīgai saskarei ir nepieciešama kopīga valoda. Interpunkcija un gramatika ir techniski palīglīdzekļi, kas atvieglina saprašanos. Tādēļ neredzu vajadzības tos atmest tikai vizuālu efektu dēļ.

„Kādas bijušas jūsu skolas gaitas?"

— Dzimusi, augusi, pamatskolā gājusi esmu Jelgavā. Vasaras vadītas uz laukiem Zemgalē; tur, laikam, sākās un nostiprinājās tuvība ar dabu. Ģimnazijā gāju Eslingenā, kur vide bija tīri latviska. Rakstīt sāku tikai Amerikā, publicējot bērnības atmiņu tēlojumus „Jaunajā Gaitā". Rakstīšana notikusi lēni, ar pārtraukumiem, kaut gan beidzamā laikā strādāju sistēmatiskāk.

— Daļa jauno rakstnieku paliek viengrāmatnieku katēgorijā. Cik ilgi būs jāgaida uz nākošo romānu?"

— Esmu sākusi jaunu darbu, kuŗā tiks risinātas citas paaudzes sievietes problēmas.

— — —

Visi līdzšinējie Jaunsudrabiņa prozas balvas saņēmēji doto uzticību attaisnojuši ar literārās darbības turpināšanu. Kaut viņi raksta ne balvu vai atzinības dēļ, varam būt priecīgi, ka ar šo apbalvošanu kaut nelielā mērā tiek sekmēta mūsu literārā dzīve.

Dr. P. Vasariņš

★

Benitas Veisbergas romāns „Es, tavs maigais jērs" ir cienījams jaunpienācējs ar Jāņa Jaunsudrabiņa fonda balvu pagodināto grāmatu rindai. Šī grāmata neizceļas ar savu tematiku, sižetu vai sabiedrisko nozīmi. Tās spēks slēpjas valodā, kas, manuprāt, pirmo reizi mūsu literātūrā, lietojot „iekšējā monologa" jēdzienu, pārliecinoši attēlo kādas sievietes apziņas pasauli. Veisberga spēj stilistiski reproducēt to neloģisko, mainīgo, lēkājošo, intuitīvo izteiksmi, kas rastos, ja mēs savu domu un jūtu plūsmu gribētu fiksēt vārdos. Caur šo apziņu mēs redzam visu ārpasauli subjektīvā gaismā, ar subjektīvi piedēvētām vērtībām un nozīmi. Tādējādi neatkarīgā ārpasaule šeit kļūst par kādas specifiskas iekšpasaules atspoguļojumu, un šai atspoguļojumā mēs redzam kāda cilvēka „es" cīņā pret slieksmi uz pašapmānu, cīņā par nesaudzīgi skaidru izpratni par to, kas ar „mani" notiek. Cauri mīlestības pacilātībai un pamestības degradācijai šis „es" izceļas ar savu spēju uztvert skaistumu un reizē izjust skaistuma nepastāvību. Tāpēc jau tie tauriņi, kas kā vadmotīvs un reizē stāstītājas pašas simbols parādās nozīmīgās vietās — grāmatas sākumā kā gaistošs, bet tomēr vēl spēcīgs skaistuma mirklis ielas notekā starp akmeņiem, putekļiem, benzīna tvaikiem, un beigās kā zīme, ka iekšējā krize ir pārvarēta, ka stāstītāja novēršas no vilinošā bezdibeņa un paļaujas dziedinošām ārpasaules ietekmēm: „Kaimiņu dārzā dedzina papīrus. Gar logu lido pelnu plēne. Melns tauriņš. Lēni slīd gar rūti, kā taustīdamies. Biedē, es novēršos. Paskatos vēl: pelnu plēne lēni slīd, gaisa strāva to nes. Iznes no ēnas. Saule spīd uz saliektās virsmas. Palss, pelēcīgs zelts mirgo uz pelniem." — „Vai es tev pateicu? Aizplīvurotas vasaras dienas ir skaistas. Milzīgi labi: saule aiz mākoņu kārtas, bet silts. Viss pelēki zeltainas gaismas piesātināts."

Šeit nu ir grāmata, kur stils patiesi ir cilvēks pats un stāstītais nedalāmi saplūst ar stāstīšanas veidu. „Es, tavs maigais jērs", par spīti titulam, ienāk mūsu literāri formālās valodas sasalušajā jūrā kā ledlauzis.

Ojārs Krātiņš

Benita Veisberga

AICINĀJUMS

Latviešu daiļamatnieku savienība Kanadā aicina daiļamatniekus piedalīties Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku lietiskās mākslas izstādē, kuŗa notiks nākošajā gadā no 2.—5. jūlijam Sv. Andreja draudzes baznīcas telpās. Labākos darbus godalgos. Eksponāti pieteicami līdz 1. martam A. Gugānam (25 Moccasin Trail, Don Mills, Ont., Canada; tālr. 444—4033), bet darbi nododami līdz 1. jūnijam.

Pēteris Aigars

ZAĻIE ZĪMNEŠI

Kas mūs mudina nicināt, nāvēt,
Taisnākos tiesāt un pērkamos pirkt?
Sievietes vēlas pie šūpuļiem stāvēt,
Plakstiņiem apnicis asarās mirkt.

Gana ir negalu darīts un moku,
Tumsībai iztopot kurējies sārts.
Vilciens stāv piestātnē. Pacēlis roku
Zīmnesis zaļu. Lai slavēts tā vārds.

Zemēs it visās kāds viesos mūs gaida,
Pilsētā katrā kāds labdienu vēl,
Alejas paēnu nenoraida.
Spuldzes pat pusnaktī gājējam kvēl.

Izraujiet aizvarus aizdomu žogam,
Robežu ragatām jāiznīkst.
Kaut arī mēness ir nenozogams,
Dvēseles brīvības brīnumu tvīkst.

KULTŪRAS CHRONIKA

Latviešu ārstu un zobārstu apvienības valde piešķīrusi stipendijas trīs Minsteres universitātes medicīnas fakultātes studentiem Vācijā — Baibai Alužānei, Laimdotai Dancītei un Arnim Rāvam. Piešķirtie pabalsti svārstās no 250—360 dol. Visi stipendiāti ir Minsteres latviešu ģimnazijas absolventi.

Andris Valdmanis drāmatizējis Gunara Janovska romānu „Enu menuets" mūzikālā drāmā ar nosaukumu „Studenta ardievas mīlestībai". Luga veidota ar ieskaņu, dziesmām un dejām sešās ainās, ar 3 sieviešu un 7 vīriešu lomām. Dīvainā un romantiskā drāmas darbība notiek klasiskajā studentu pilsētā Heidelbergā, Vācijā. Tā risina mūsdienu reālus un pagātnes hofmaniski rēgainus, irreālus notikumus — studentu dzīvi, tradicijas un mīlestību. Drāmas varonis Umurs dzīvo savu un dīvaini neizskaidrojamu jau mirušā studenta Undulēna dzīvi. Viņš arī iemīl meiteni Karlu, bet lielā gadu starpība liedz mīlēto apprecēt. Romantikas caurstrāvotajā mūzikālajā drāmā skan buršu dziesmas, sāpīgi smeldz atvadas mīlestībai, skaistajiem sapņiem un irstošajai dzīvei. Lugas pasūtināmas pie autora: Andris Valdmanis, 2931 Portland Ave., Minneapolis, Mn., 55407, U.S.A.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Lāčplēsis". Nr. 15, Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieŗu biedrības gadskārtējs izdevums, redaktors Arveds Lauris, 68 lpp.

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(32. turpinājums)

Te pirka un pārdeva visu, miesu un dvēseli, viltotus rubīnus un briljantus un īstas narkotiskās vielas, ievestas no Indijas, Malajas vai Hongkongas. Pikadili laukums ir Londonas vissvētākā un viszaimojamākā vieta. Bet tādas vietas ir visās lielpilsētās, kur apgrozās miljoni, jo cilvēkus visur kā ēnas pavada viņu vājības, iekāres un nelaimes. Visi tie, kas šajā pievakares stundā drāzās Imantam Liepam gaŗām, bija sava izsalkuma, kaislību vai mantkārības vergi. Te nebija neviena brīva cilvēka, tikai vergi bez ķēdēm, vergi zīda vakara tērpos, vergi nodriskātās kovboju biksēs, vergi ar ordeņiem un augstiem ģimeņu tituliem.

Nokāpis lejā apakšzemes kases telpās, Imants norunātajā vietā jau pa gabalu redzēja stāvam Baibu. Viņa nepacietīgi raudzījās pulkstenī. Vīrs bija nokavējis piecas minūtes.

„Beidzot tu nāc," iesaucās Baiba, uzsmaidīdama vīram. „Es jau sāku baidīties, vai tev nav notikusi kāda klizma. Tu brauci ar autobusu?"

„Nē, atbraucu limuzīnā. Mani atveda vakardienas ciemiņš. Piezvanīja darbā, vēlējās satikt, esot sakāms kas ļoti svarīgs, it kā sakarā ar manu tēvu, bet īstenībā nekā sakarīga nepateica. Vēloties vēl mani satikt divatā, tikai tev nekā par šo tikšanos lai nesakot."

„Ko tas nozīmē?" ievaicājās Baiba. „Kādas lamatas grib tev likt?"

„Nezinu, vai lamatas, vai arī vienkārši cilvēki no viņas puses baidās atklāti runāt, ja dzird citi. Viņi vēl arvien dzīvo Staļina ēras ēnā. Viņi netiek vaļā no pašu radītā briesmoņa klātienes, kaut tas jau miris. Bet ej nu sazini. Kad būsim pie mātes, pārrunāsim visu vēlreiz. Viņš man brīžam atgādina godīgu cilvēku, brīžam viņa vārdos, žestos un vaibstos pavīd kādas dīvainības, kuŗām nevar atrast nekāda izskaidrojuma. Bet tagad pasteigsimies, māte gaida ar vakariņām. Tev ir jau biļetes?"

„Jā, es iegādājos," atbildēja Baiba.

Viņi devās lejup pa lēni slīdošajām kāpnēm. Viņiem priekšā un aiz viņiem virknējās cilvēki. Baiba pieķērās Imantam pie rokas. Pilsētas drūzma arvien viņu baidīja kā neizbrienama meža biezoknis.

7.

DAUDZI CELSIES UN DAUDZUS PIEVILS

Apakšzemes vilciens traucās pa tuneli. Ātrums nebija pārmērīgs, tomēr zīmju un vadu ņirboņa logā radīja iespaidu, ka skrējiens ir aukains. Cilvēki, saspiedušies cits pie cita vagona vidū un atlaidušies mīkstos sēdekļos, nogurušām sejām vai nu šķirstīja vakara laikrakstus, vai arī bezcerīgu skatienu lūkojās tuneļa pelēkajās apkvēpušajās sienās, kas, likās, skrēja gaŗām. Lielpilsēta izsvieda savus darbiniekus, kas bija nokalpojuši noliktās stundas, nomales piestātnēs. Tā bija šo cilvēku dienas gaita: no rīta pusstundu apakšzemes vilcienā, pievakarē, mājās dodoties, tas pats. Sauli viņi redzēja tikai nedēļas nogalēs vai divu nedēļu gaŗajā atvaļinājumā, kas parasti bija kādas lielfirmas izkārtots, bez rūpēm, bet arī bez negaidītiem pārsteigumiem. Visu sejās bija kādas neizteiktas ilgas pēc pārmaiņām, kuŗas neapmierināja ne krāsainās eksotiskās dēku un mīlestības filmas, ne nedēļas žurnāli, ne raibie vakara laikraksti, kur nebija cita, kā vienīgi skaļu notikumu un vēl skaļāku sludinājumu mistrojums.

Baiba ar Imantu brauciena laikā nerunāja. Retais vilcienā runāja, jo skrējiens atbaidīja teikt klusākus vārdus, bet parastos ikdienas notikumus nebija nozīmes klāstīt. Baiba tikai laiku pa laikam uzsmaidīja vīram, viņa bija labā omā. Pārbaudījumu iznākumi un viņas zināšanas izrādījušās sekmīgas. Vēl viens gads, un viņa varēs nostāties pati uz savām kājām, vismaz Imantam vairs nevajadzēs strādāt virslaiku, lai savilktu ienākumu un izdevumu galus kopā.

Imants likās sabozies, sevī ierāvies. Baiba juta, ka vīru kaut kas nomāc, bet kas, nebija jausmas. Viņš vēlreiz atmiņā atainoja savu sarunu ar Liepaskalnu. Kas šim cilvēkam bija padomā? Viņš bija reizē draudzīgs un draudīgs...

Vilciens steidzās, un arī laiks steidzās. Bija jau piestātne, kuŗā Baibai un Imantam jāizkāpj. Piecu minūšu gājienā no stacijas dzīvoja kapteiņa Liepas kundze, kas strādāja slimnīcā par māsu un apdzīvoja nelielas mājas otrā stāvā istabu un virtuvīti. Sirmā angļu kundze, mājas īpašniece, bija ar īrnieci apmierināta, bet īrniece arī bija pavisam citāda nekā citi svešautieši, par kuŗiem sūrojās mājas īpašnieces kaimiņi. Liepas kundze bija sevišķi izpelnījusies mājas īpašnieces atzinību, jo katru rītu, darbā steidzoties un pievakarē mājās nākot, atrada laiku dažus brīžus, lai noglaudītu saimnieces lielo pelēko runci, kas parasti gulēja kāpņu gaitenī uz galdiņa, pārklāta ar mīkstu vilnas segu. Tas bija liels vecs, mazliet aptaukojies un apslinķis kaķis, bet mājas īpašniece atzina: cilvēks, kas mīl dzīvniekus, kas tos labprāt noglauda, nevar būt ļauns.

Kamēr Imants studēja, māte gulēja virtuvē, lai netraucētu dēlu, kas dažkārt mācījās vēlu naktī. Tagad viņa bija vienīgā iemītniece, taču lielāka telpas platība sagādāja arī lielāku vientulību. Pie dēla bija pierasts, tagad tā pietrūka. Varēja satikties, apciemot viens otru, arī Baiba laiku pa laikam atbrauca pie viņas, bet tomēr — pēc dēla apprecēšanās viņa jutās viena, dažkārt uzmācās grūtsirdība kā neganta ubadze, prasīja un prasīja savu tiesu no nepiepildītās dzīves, no neīstenotajām iecerēm, prasīja savu tiesu no tā, kā viņai nebija un nevarēja būt kopš šķirta no vīra. Viņa bija saradusi ar savu nedienu, tā bija kļuvusi par viņas otru dabu, bet, gadiem ejot, iecirtība un pacietība dila, un nepacietība dažkārt kā neapturama dūmu strūkla brāzās pār viņu, koda acīs, koda kaklā un smacēja elpu. Viņa atdotu visu, kas vien bija, kas bija sakrāts vecuma dienām, ja kaut reizi vēl redzētu vīru. Brīžam bija tāda sajūta, ka viņš ir tepat otrā istabā, vajadzētu tikai pasaukt.

Liepas kundze posās saņemt ciemiņus, cepa un vārīja, kaut nezināja nāciena īstā iemesla. Imants nevēlējās māti pārsteigt ar negaidīto ziņu, viņš gribēja māti sagatavot lēni, soli pa solim atklāt noslēpumu. Bet tagad, pēc sarunas ar ciemiņu no Rīgas, viņš īstenībā nezināja, ko teikt. Jo sevišķi par otru tikšanos nedrīkstēja klusēt tāpēc, ka tās ierosinātājs pieprasīja klusēšanu.

Māte uzklāja virtuvē, kā parasti, vakariņu galdu. Pie durvīm lejā zvanīja. Viņa steidzās ielaist, lai saimniecei nebūtu jākavējās ar viņas apmeklētājiem, kaut gan savas ziņkārības labad viņa to labprāt darīja.

Baiba pietvīkusi un līksma, Imants, iekšēji sadudzis, apkampa māti.

„Nāciet, bērni, nāciet, ieturēsim vakariņas..." mudināja Liepas kundze.

„Paldies, māt, paldies," atteica Imants, „bet mums ir jaunas ziņas, liekas — labas ziņas..."

(Turpinājums sekos).

PĒC HAMILTONAS KĀRTA LONDONAI

(Pārnesums no 1. lpp.)

palīdzības fonds, arī Toronto Sv. Jāņa draudzes bēru fonds apvienošanā būtu ieinteresēts, bet ar abiem vēl skaidrojami dažādi jautājumi. Vecie strēlnieki savukārt izteikuši vēlēšanos kā atsevišķa grupa iesaistīties DV fondā, vajadzības gadījumā maksājot augstākas likmes nekā līdzšinējie fonda dalībnieki. Valde vēl pārrunāja dažus ierosinājumus nodošanai jaunās komisijas pētīšanai un izvērtēšanai, piemēram, jaunu dalībnieku iedalījumu pēc piedalīšanās ilguma, reizē ar to atšķirīgas izmaksas nāves gadījumos. Līdz šim bija tikai divu apmēru izmaksas — līdz un pēc 5 gadu piedalīšanās fondā. Turpmāk, varbūt, būtu ieteicami izmaksu lielumu atkarā no piedalīšanās ilguma iedalīt sīkāk, varbūt ik 5 gadiem. Visi ierosinājumi tomēr apspriežami jaunajai komisijai, kuŗa pēc uzdevuma veikšanas iesniegs konkrētu priekšlikumu par Kanadas DV bēru fondā vēlamajiem pārkārtojumiem.

DV Londonas nodaļa nākošajā gadā atskatīsies uz 20 darbības gadiem un šai sakarā izteikusi vēlēšanos rīkot Kanadas DV dienas, par iespējamo laiku minot nākošā gada 10. un 11., kā arī 24. un 25. oktobri. Norādījusi, ka līdzīgi plašs DV sarīkojums Londonā vēl nekad nav noticis, nodaļa lūgusi valdi jautājumu izšķirt drīz, lai pozitīvas atbildes gadījumā varētu jau tagad uzsākt nepieciešamos priekšdarbus. Valde arī nekavējās to darīt, vienojoties nākošā gada Kanadas DV dienu rīkošanu uzticēt Londonas nodaļai, bet datumu ieteicot 24. un 25. oktobri, jo otrā termiņa proponējumā ir Pateicības diena, kad arī daudzi DV biedri „nokārto rēķinus ar vasaru", izbaudot pēdējos zaļumu priekus un sakārtojot vasarnīcas „ziemas guļai", kas varētu negātivi ietekmēt DV dienu dalībnieku skaitu. Attieksmē uz dažiem DV Londonas nodaļas jau konkrēti minētiem ierosinājumiem par DV dienu programmu, valde vienojās, ka tie vēl pārrunājami ar rīkotājiem.

Sēdes tālākajā gaitā pr-dis E. Krūka ziņoja, ka izvērtēti rezultāti Kanadas DV šaušanas meistarsacīkstēs, kuŗās daļa dalībnieku piedalījās tiešī Hamiltonā, bet citi sacentās savās dzīvesvietās, iesūtot rezultātus pa pastu. Izvērtējums atklāja visai lielu pārsteigumu, jo meistara godā izvirzījies E. Apšrūms no Manitobas nodaļas, kas nestartēja meistaru, bet gan vecmeistaru klasē, ar iegūtiem 289 no iespējamiem 300 punktiem tomēr izrādoties sekmīgākais. Vienību sacensībā meistara godu sekmīgi aizstāvēja Montrealas nodaļa, kuŗas sastāvā bija Z. Bērziņš, A. Mālderis un A. Ērglis, ar 836 no iespējamiem 900 punktiem. (Meistarsacīkšu techniskos rezultātus sniegsim atsevišķā rakstā kādā no mūsu laikraksta nākošajiem numuriem.)

E. Krūka arī ziņoja, ka saņemta informācija, ka savāktie materiāli par Latviešu leģionu veidos 4 vai 5 grāmatas un sauksies „Latviešu karavīri otrā pasaules karā" ar apakšvirsrakstu „Latviešu leģiona dokumentu un atmiņu kopojums". Pirmā grāmata vairāk nekā 300 lappušu biezumā, kuŗai manuskriptu uzrakstījis publicists Osvalds Freivalds, iznāks nākošā gada martā (iespiedīs Zviedrijā), bet tagad jau uzsākta subskribentu pieņemšana: grāmatu pasūtinot un samaksājot iepriekš, tās cena būs 22 DM, bet vēlāk 28 DM. Interesenti Kanadā aicināti grāmatu pasūtināt un par to samaksāt vietējās DV nodaļās līdz 1. janvārim. Tā kā drīzumā paredzama vācu markas kursa paaugstināšana, bet nav zināms, par cik procentiem, noteiktā subskripcijas cena 22 DM pagaidām nav precīzi pārlēsama Kanadas dolaros, bet tā varētu būt 6.50 — 7 dol.

Valde nolēma iegādāties trešo jaunatnes apgāda Ceļinieks paju par 30 dol., un pieņēma zināšanai LNJAK piesūtīto pateicības rakstu par sniegto atbalstu un latviešu skautu vadītāja F. Sīpola pateicību par šāgada nometnei „Dievs, daba, darbs" sniegto materiālo pabalstu, kā arī faktu, ka DV Londonas nodaļas vanadžu kopas pr-ce I. Epnere atteikusies no pienākumiem, viņas amatu līdz nākošajai sapulcei pārņemot Annai Ādminei. Izskatot Latviešu karavīru-strēlnieku biedrības Kanadā lūgumu, valde tās darbībai atvēlēja 50 dol. atbalstu.

Kanadas DV zemes valdes atzinības rakstus, izskatot nodaļu ierosinājumus, par veikumiem DV organizācijas mērķu sekmēšanā piešķīra Maijai Ozoliņai, Hugo Ozoliņam un Marijai Beņķītei DV Druvas un Oskaram Zvirgzdgraudam un Ernestam Heldam DV Toronto nodaļās, kā arī Ņinai Plūmei Toronto, kuŗa gan nav vanadze, bet ielikusi daudz darba, laika un pūļu vietējās nodaļas bibliotēkas iekārtošanā un izveidošanā.

Vč.

„Ēdiet Ā. Kristapsona desas, un jūsu muskuļi būs tādi kā man!" pirms lielā soļojuma Toronto rāda Vilnis Apše. „Vai liels enerģijas krājums nav labākā lieta?" jautā Ligita Luidmane un paskaidro: „Tīrs bišu medus no Ērgļu ligzdas ir labākais, kas saldina dzīvi!" Ka abiem enerģijas un spēka pārpilnam, rādīja nesen aizvadītā B. Skultes uzveduma „Koklētājs un velns" pirmizrāde, kuŗā V. Apše uzstājās kā Dižais velns, bet L. Luidmane bija viena no krāšņo kostīmu darinātājām. Abi viņi nosoloja „no Rīgas līdz Jelgavai" resp. 25. jūdzes pa Toronto priekšpilsētām. Foto: J. Liģers

Septiņās stundās „no Rīgas līdz Jelgavai"

NO 83 JAUNIEŠIEM IZEJAS PUNKTĀ ATGRIEZĀS 71

Aizvadītās svētdienas rītā Toronto bija apmācies. Ja laika ziņas še sniegtu kādreizējais Rīgas meteoroloģiskā biroja vadītājs Barloti, viņš būtu teicis: „Mainīgs mākoņu daudzums, vietām lietus. Vēss." Vēsums komitejas „Nākotne — 70" rīkotā soļojuma dalībniekus tomēr nebiedēja, bet pasākuma vadītāji gan drusku bažīgi raudzījās uz pelēkajiem lietus mākoņiem, kas klājās pār kluso pilsētu, kuŗas ielās rīta agrumā redzēja tikai kādu dzelteno policijas mašīnu, retu taksametru un „Nākotne — 70" spēkratus ar raibiem uzrakstiem. Izripojis bija arī pazīstamais „Hillman" mazvāģītis, kas tiem LNJAK un citiem uzrakstiem vasaras nedēļu nogalēs ar burbieži bija pabraukājies pa latviešu lauku īpašumiem. Cik vien mašīnas virsmai bija brīvu vietu, to klāja krāsaini uzraksti, kā: „Latvian Power", „Latvian Lover", „Latviešu milestība", tad jautājums „Kā tev labi iet?" un nezin kāpēc — „Vai tev nav kauns?"

Jau labu brīdi pirms plkst. 8 rītā Latviešu namā pulcējās dalībnieki, kuŗi vēlējās kājām doties no Rīgas uz Jelgavu resp. nosolot šo 25 jūdzēm atbilstošo attālumu pa Toronto priekšpilsētām, sākot gājienu no Latviešu nama pēc maršruta: College St., University Ave., Bay St., Avenue Rd., Lawrence Ave., Weston Rd., Keel St., Dundas St. un pa College St. atkal atpakaļ uz Latviešu namu. Pavisam soļojumam bija pieteikušies ap 100 jauniešu, bet, „pastaigas" dienas rītā pārreģistrējoties, ceļā devās 83, saņēmuši nepieciešamos norādījumus un padomus. Pēdējo brīdinājumu vēl izteica Dace Lejniece: „Ejiet pa ietvēm un netraucējiet satiksmi, uzmaniet satiksmes ugunis: ja ar jums kas notiks, mani liks cietumā!" Zēni un meitenes nevēlējās, lai Daci Lejnieci viņu dēļ ieslodzītu, tādēļ pa nama kāpnēm izbira uz ielas bez spiešanās, bet tad gan tūlīt sākās steiga un gandrīz skriešana.

Pulkstenis vēl nebija pusē deviņi, kad vairāki zēni jau ieradās pirmajā kontrolpunktā pie jaunā pilsētas valdes nama, vairāk skriedami nekā soļodami. Bija pagājušas tikai nepilnas 20 minūtes! Uz muguras un krūtīm tie nesa plakātus ar sava „sponsora" vārdu. Punkta kontrolieris Eriks Preiss uz plakāta uzspieda zīmogu: Uz redzēšanos jaunatnes nedēļā un dziesmu svētkos Toronto 1970. g." Tā bija zīme, ka soļotāji var doties tālāk uz nākošo kontrolpunktu. Pirmie šo zīmogu ieguva 16 gadu vecais Imants Ķivlis un 14 gadu vecais Imants Purvs. „Let's go!", zēni iesaucās un steidzās tālāk. Viņi neuzklausīja brīdinājumu, ka 25 jūdzes nav jānoskrien un ka staigāšana ir tikai izturības pārbaude. Tūlīt ieradās arī otrs zēnu pāris — Arnis Budrēvics un Rolands Liepiņš, abi 13-gadnieki. Meitenes vēl kavējās. Taču drīz sāka nākt arī viņas. Pēc 45 minūtēm pirmās ieradās Lilita Māliņa un Ilona Zaļakmene. Tad sekoja cits pēc cita — zēni, meitenes, jaunieši, lika apzīmogot savus plakātus jeb „pases" un devās tālāk. Daina Leja, Ilze Malceniece un Daina Āpše soļotājus sagaidīja un izvadīja, posušās tautas tērpos.

Pirmajā kontrolpunktā ieradās arī visjaunākā staigātāja 2,5 gadu vecā Austra — „Nākotne — 70" priekšsēža Dr. V. Gulēna jaunākā meita — tēvam un mātei pie rokas, lai veiktu kājām savu pirmo „lielo jūdzi" mūžā. Reizē ar viņu atsoļoja arī abas māsiņas — 4 gadus vecā Laima un 5,5 gadu vecā Māra. Viņas pēc nogurdinošā gājiena agrajā rīta cēlienā še stiprinājās ar šokolādi. Mazā Austriņa soļoja par 15 dol. jūdzi. Daudzie „sponsori" nebija ticējuši, ka pirmais meitēns vispār gājienā piedalīsies, tādēļ ar devumu neskopojās. „Taču viņi savos aplēsumos vīlušies," jokoja Dr. V. Gulēns, kuŗš nostaigāja visas 25 jūdzes 55 „sponsoru" samaksāts.

Ieskaitot Latviešu namu, 25 jūdžu ceļā bija 12 kontrolpunktu, kuŗos ieradās soļotāji, apmainīja apavus, padzērās un devās tālāk, ievērojot doto pamācību: „Neēd daudz uzreiz, labāk biežāk un mazāk!" Bija doti arī citi derīgi padomi, piemēram, nekāpt svešās mašīnās, bet tikai soļojuma vadības apzīmētos spēkratos, kādi dežūrēja četri, nesēdēt ilgi pēc staigāšanas, „citādi kļūsi stīvs", neņemt līdz rokas somiņas, pat atteikties no mazajiem transistoru radioaparātiem, kas ir visu kanadiešu jauniešu uzticamais dzīves pavadonis, no kuŗa nedrīkst ne brīdi šķirties. Šoreiz šie trokšņa taisītāji bija jāatstāj mājās, lai ceļā nekļūtu par lieku nastu, kuŗa pieņemas smagumā ar ik nosoloto jūdzi. Soļojuma vadītāji bija Vilnis un Ilze Epneri, Dace Lejniece un Edīte Āpše. Ilze Epnere staigāja ar aicinājuma plakātu: „Lasiet Latviju Amerikā!" Viņa veica visas 25 jūdzes.

Vairums soļotāju bija vecumā starp 11 un 16 gadiem, tikai 12 pāri 25 gadiem. No jaunākās grupas staigātājiem, vecumā zem 9 gadiem, visas 25 jūdzes veica Inese Briede, Eriks Ruģelis un Gunta Mackare, taču arī pārējo veikums bija teicams. Vairāki soļotāji ieguva kāju pēdās pa tulznai, bet, izņemot nogurumu, visumā soļojums „no Rīgas uz Jelgavu" norisinājās bez sevišķām klizmām. Komitejas „Nākotne — 70" pr-dis Dr. V. Gulēns priecājās, ka nav bijis vajadzības izlietot pat iepriekš apgādātos 300 plāksteŗus, 2 pudeles dezinfekcijas šķidruma un kāju pūderi, kas bija paredzēti katram gadījumam.

Soļotāju atgriešanos Latviešu namā gaidīja ap plkst. 6 vakarā, bet pirmie septiņi zēni-mazskauti ieradās jau vismaz 3 stundas agrāk, veikuši 25 jūdzes apmēram 7 stundās vai caurmērā 3,5 jūdzes stundā. Pirmo pārnācēju vidū bija Arnis Budrēvics, Edgars Kiršs, Rolands Lapiņš, Atis Freimanis, Pēteris Blatchins un Eriks Eglītis, bet septīto „agraini" zēni nespēja atcerēties.

„Es zinu, kas tas bija!" iesaucās kāds mazskauts.

„Nu — kas?"

„Es nezinu viņa vārdu . . ."

„Vai mūsu vārdi būs lasāmi Daily Star?" interesējās zēni.

„Varbūt, bet Latvijā Amerikā katrā ziņā. Jūs taču protat latviski lasīt?"

„Jā — jā," atsaucās vairākas balsis reizē.

Zēni un meitenes pēc soļojuma bija noguruši, bet silts dzēriens un maizītes Latviešu nama pagrabā tādēļ garšoja jo lieliskāk. Dzērienus pasniedza arī kontrolpunktos. Kādā apstāšanās vietā bija gan limonādes pulveris, bet nevarēja atrast ūdeni, kuŗā to iejaukt . . . Arī tādas klizmas var gadīties.

Pēc pavirša pirmā aplēsuma, soļotāji nopelnījuši „Nākotne — 70" kasei ap 2000 dol., taču galīgos ienākumus uzzinās, kad „būs savilkti gali kopā". Par to rūpējas kasieris Vilnis Epneris, kuŗam nauda iesūtāma. Caurmērā kopīgi „iestaigāts" ap 80 dol. jūdzē. Ievērību pelna staigātāju izturība, jo distanci no 83 sācējiem pabeidza 71, kamēr no kanadiešiem līdzīgā soļojumā šāgada pavasarī pilnu distanci bija veikusi tikai trešā daļa.

Interesanti atzīmēt, ka kanadiešu Pateicības dienas nedēļas nogalē Vinstona Čērčila vidusskolas 16 audzēknes kopā ar 3 skolotājiem nostaigājušas no Toronto līdz Orandžvillei, šai 61 jūdzes garajā ceļā nopelnot palīdzības organizācijai United Appeal 1000 dolaru.

— sd —

TORONTO ZIŅAS

● Latviešu baptistu draudzes 18. gadasvētki notiks 26. oktobrī plkst. 3 pēcpusdienā Valmera ielas baznīcā (Walmer Rd. un Lowther Ave. stūrī). Piedalīsies Bukskauntijas baptistu draudzes koris ar solistēm Tabitu Jaunzemi un Intu Augstrozi diriģenta E. Ķeŗa vadībā, kā arī Toronto draudzes koris diriģenta A. Purva vadībā un ērģelniece Anita Grigale-Rundāne. Viesosies arī Bukskauntijas draudzes mācītājs un Amerikas latviešu baptistu apvienības pr-ks F. Čukurs.

● Latviešu kaŗa veterānu - strēlnieku biedrības Kanadā tradicionālais groziņu vakars notiks 1. novembrī plkst. 7 vakarā Latviešu nama augšstāva zālē. Ieeja pret ziedojumiem.

● DV teātŗa Kanadā režisors D. Pūpēža vadībā iestudētās Ridleja komēdijas pirmizrādi 19. oktobrī Latviešu namā noskatījās tuvu pie 300 skatītāju, tā ka daļai, kaut novietoja papildkrēslus, izpārdotajā zālē atlika tikai stāvvietas. Atkārtojuma izrāde paredzēta 16. novembrī plkst. 6 vakarā Latviešu namā. Ieejas kartes iepriekšpārdošanā dabūjamas DV grāmatnīcā.

● Iepriekšpārdošana DV grāmatnīcā Latviešu namā, vai arī pasūtinot kartes pa telefonu 481-6973, uzsākta Sanfrancisko mazā teātŗa viesizrādei 28. novembrī plkst. 7.30 vakarā Bikforda Parka vidusskolas zālē. Viesi izrādīs divus režisora Laimoņa Siliņa iestudētus vienčēlienus — Šisgala „Tīģeris" un Albī „Zvēru dārza stāsts".

● Riverdēlas slimnīcā 20. oktobrī 82 gadu vecumā miris Voldemārs Viškers, kas jau ilgāku laiku slimoja ar sirdi. Aizgājēju, par kuŗu sēro dzīvesbiedre Milda un meita Ruta Treja ar vīru un 4 bērniem, kā arī citi radinieki, 25. oktobrī pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu izvada māc. Ā. Čops.

● Oktobŗa beigās un novembŗa sākumā Toronto notiks divas mākslas darbu izstādes. Laikā no 24. oktobŗa līdz 2. novembrim, kā jau ziņots, Sv. Jāņa baznīcas telpās paredzēts tēlnieka Augusta Kopmaņa mākslas darbu izklāstījums, kuŗā būs izstādīti ne vien tēlniecības, bet arī citi darbi. Akmenī, kokā, mālā, dzelzī un bronzā mākslinieks veidojis savus darbus, ieliekot tajā idejas, kuŗu viņam apbrīnojami daudz. Skati 24. oktobrī plkst. 8 vakarā atklās LNAK kultūras nozares vadītāja I. Viksna, turpmākajās dienās izstāde būs atvērta no plkst. 1 — 8 vakarā. — Pēdējā laikā gleznošanai ļoti cītīgi nodevies arī visputsīgais Tālivaldis Ķiķauka, tā ka laika trūkuma dēļ gandrīz pat aizmirsis rakstniecību, jo divām mūzām reizē grūti kalpot. Viņš eļļas technikai pašreiz „atmetis ar roku", nododoties galvenokārt akvarelēm. T. Ķiķaukas darbu izstāde notiks laikā no 2. — 26. novembrim Fordes galerijā (90 Avenue Rd.). Izstādes atklāšanas un apskates laikus vēl ziņosim.

● Austrumu draudzē māc. A. Briedis kristījis Kristīni Ritu Risku, Džēma un Ievas meitiņu.

● Sv. Jāņa draudzes svētdienas skolā, kuŗā pēdējos gados mācījās ap 170 — 180 bērnu, 12. oktobrī, jauno mācību gadu uzsākot, bija pieteikti 76, bet ieradās tikai 36 audzēkņi, taču nav šaubu, ka viņu skaits vēl ievērojami pieaugs. Skolu arī šogad vada A. Kurse, kas priecājas, ka skolas darbā nākuši klāt jauni izpalīgi, arī no jaunatnes vidus. Par skolotājām šogad darbosies Lilija Bādere, Rita Baruša, Valija Brumele, Klāra Gāle, Inga Gerba, Aina Kalniņa, Laimonis Kinstlers, Vilma Kinstlera, Vera Krastiņa, Sandra Kurse, Māra Lūse, Melita Radziņa, Gunārs Reinfelds un Maruta Slempere; latviešu valodu mācīs Ņina Jurševska, Aina Kalniņa, Vera Krastiņa, Vilma Lutere un Auguste Rutule, administrācijas lietas kārtos Mirdza Āze, Jānis Āzis un Hermīne Tūrkēvica, pianistes pienākumus veiks Inese Černavska un skolas kori vadīs Ilze Epnera, bet izpalīgi būs Maija Baruša, Daina Brumele, Sandra Bruniniece, Jānis Krastiņš un Gunta Lauge. Tautas dejas mācīs Melita Lapiņa un Kārlis Siliņš.

MONTREALA

● Sv. Trīsvienības draudzes gadskārtējo bazāru 18. oktobrī ar uzrunu atklāja māc. A. Voitkus. Sekoja jaunās kokļu - dziedātāju grupas pirmā uzstāšanās, izpelnoties sirsnīgu atzinību. Par kokļu sagādi bija rūpējusies DV nodaļa. Pārējā vakara daļā apmeklētāji izmēģināja laimi loterijā, priecājās un iebaudīja dāmu komitejas sarūpētos ēdienus un dzērienus. Neizpalika arī deju prieki.

—ms.

Mūžīgās Latvijas tiruma arāji

3. JELGAVAS KĀJNIEKU PULKA DIBINĀŠANAS 50 GADU ATCERE TORONTO

DV namā Toronto 18. oktobŗa vakarā Latvijas armijas 3. Jelgavas kājn. pulka dibināšanas 50 gadu atceres sarīkojumā ap 70 bijušo jelgavnieku un viņu viesu uzrunāja K. Purmals, pēc tam vakara dalībniekus apsveica sarīkojuma galvenais organizētājs K. Bencons. Māc. A. Čops svētbrīdī izjustā runā pakavējās jaunības atmiņās un trimdas dzīvē, kuŗā mēs it kā pa logu skatāmies pagātnē, sapņos un cerībās. Mācītājs atcerējās zēna gados pēc pirmā pasaules kaŗa redzētu sniegā ieputinātu arklu tīrumā, no kuŗa bija saskatāms tikai balsts. Saimnieks, kuŗa dēļi bija krituši kaŗā, vientuļš un nevarīgs raudzījies pa logu, kavēdamies jaunības atmiņās un gaidot, ka kāds turpinās art viņa tīrumus. Arī mēs tagad līdzināmies šim vecajam arājam un gaidām uz kādu arāju, kas turpinās mūsu aizsākto darbu. Bet ja mēs tagad tikai raudzītos uz arkla balstu, mūsu dzīvei pietrūktu jēgas un mērķu. Mēs arī zinām, cik grūti art svešā zemē, kuŗā jūtamies tikai kā algādži, strādājot savai eksistencei un labklājībai. Šai aršanai tomēr nav nākotnes, jo mēs nezinām, kas sēs, mēs nezinām arī, kas pļaus. Šī tukšuma izjūta mūs nospiež. Mūsu jaunais tīrums ir mūžīgās Latvijas tirums, kuŗu aruši daudzi ievērojami trimdinieki arī pirms mums. Tam lai svētas mūsu atmiņas, mūsu darbi un drosme.

Atmiņās par 2. Jelgavas kājnieku pulku pakavējās šī pulka dalībnieks kpt. J. Ujuks, norādot, ka DV organizācija šo gadu izsludinājusi par kaŗavīru gadu, kas sakrīt ar 3. Jelgavas kājnieku pulka dibināšanas 50 gadu atceri. Šogad iznāks pulka atceres grāmata, par kuŗu rūpējas īpaša fonda pr-ks K. Bencons. Runātājs īsumā pakavējās pie pulka izveidošanās un gaitām Latvijas atbrīvošanas cīņās, it sevišķi izceļot kauju pie Līvāniem, kuŗa ir viena no lielākajām pulka vēsturē. Latvijas atbrīvošanas cīņās pulks zaudējis 60 kareiju, 9 instruktorus un 5 virsniekus. Par varonību ar Lāčplēša kaŗa ordeni apbalvoti 56 pulka kaŗavīri. Savus pirmos gadasvētkus 3. Jelgavas kājnieku pulks atzīmēja 1920. gada 16. augustā. Runātājs nobeigumā aicināja sekot pulka devīzei, kuŗa rakstīta tā karogā: „Mēs iesim turp, kur tēvu zeme sauks!"

Izskanot Latvijas himnai, klātesošie godināja mākslinieku A. Nulīti, kuŗa vārds cieši saistīts ar pulka gaitām, pateicoties arī par viņa gleznām, kuŗas tagad rotā DV nama sienas. No bijušā jātnieku pulka jelgavniekus sveica tā komandieris plkv. A. Liepiņš, 7. Siguldas kājnieku pulka vārdā — E. Ozoliņš, bet no Studentu rotas kaŗavīriem — kalpakietis K. Stange, sveicinot arī Savienības pulkveža Kalpaka bataljona valdes vārdā. Sveicienus teica arī Kanadas DV zemes valdes pr-dis E. Krūka. Rakstveida sveicienus bija sūtījuši 3. Jelgavas kājnieku pulka vēstures grāmatas redaktors V. Likerts no Vācijas, pulka kapteinis V. Zutis no ASV, no korporācijas Talavija — L. Gaŗklāvs un no Letonias Toronto kopas — L. Linājs. Visiem apsveicējiem un atceres vakara dalībniekiem pateicās K. Bencons, it sevišķi uzsverot kaŗavīru ciešo draudzību ar studentu korporācijām, kuŗa sakņojusies jau Latvijas atbrīvošanas cīņās pirms 50 gadiem.

Koncerta daļā tautas dziesmas dziedāja Rudolfs Purvs, klavierpavadījumus spēlējot Olgai Upeniecei. Pie dāmu klātajiem kafijas galdiem 3. Jelgavas pulka kaŗavīri un viesi vēl uzkavējās vairākas stundas.

—sd—

VAR IEGĀDĀTIES VALSTS AIZŅĒMUMA OBLIGĀCIJAS

Kopš 6. oktobŗa Kanadas pilsoņiem atkal iespējams ieguldīt savus brīvos līdzekļus valsts aizņēmumu obligācijās (Canada Savings Bond), iepērkot 1969. gada serijas valsts parādzīmes. Šāds krāšanas veids Kanadā pazīstams jau kopš 1946. gada. Naudas ieguldījumus var izdarīt ar kārtējiem atvilkumiem no algas čekiem darba vietās, tā uzkrājot līdzekļus dažādām dzīves vajadzībām, piemēram, nekustamu īpašumu iegādei, sava uzņēmuma atvēršanai vai ceļojumiem, reizē ar to palīdzot Kanadas valdībai nostabilizēt dzīves labklājības celšanas programmu. Pagājušajā gadā ar atvilkumiem no algas izmaksām šim naudas krāšanas veidam pievērsušies 662.000 nodarbināto. Par ieguldījumiem pirmajā gadā maksā 7%, otrā un trešajā 8%, bet 8¼ par nākošajiem 6 gadiem 9 gadu periodā, kad ieguldītais kapitāls divkāršojies. Piemēram, iegādājoties par 100 dol. valsts parādzīmes, 1978. gadā saņemama 200 dol. izmaksa. Parādzīmes iespējams iekasēt katrā bankā kopā ar augļiem pret gadskārtējiem procentu kuponiem. Maksimālais ieguldījums valsts parādzīmēs ir 25.000 dol. Šāgada serijas zīmes izpērkamas līdz 14. novembrim.

Toronto laviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.
Telef. 924-2775
maksā
6% par noguldījumiem,
7 — 7¼ par ilgtermiņa noguldījumiem

Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.
REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,
sestdienās no pl. 9 — pl. 1 dienā.

ANDREJSONS
APDROŠINA
483-7313

„Ievērojiet satiksmes noteikumus, ejiet pa ielas labo pusi un krustojiet ielu tikai zaļo ugunī laikā, citādi man būs jāiet jūsu vietā cietumā," Toronto jauniešu soļojuma dalībniekiem pie reģistrācijas galda stingri norāda Dace Lejniece (pa kreisi) ar savu palīdzi Māru Grebži. Norādījumi pamatoti, jo Dace Lejniece par „visu atbildīga": viņa bija izprasījusi Toronto policijai nepieciešamo atļauju organizētam soļojumam. Pases, kuŗās kontrolpunktos ierakstāmas atzīmes, saņem (no kreisās) Indra Sabanska, Kārlis Ozols, Imants Kārkliņš, Gunta Ozola un Ruta Sabanska. Foto: J. Liģers

Tieši savas nas priekšva ronto lidlauk dzejnieks P dienu vēlāk maņa mājā nāja mazs vi risko darbini Toronto nod sarīkojusi r vakaru DV ap 70 klausīt

Sarīkojumu kultūras daļas grauds norād autora darbu ņu skatīt arī balsi, ar k priekšstats, l reizumu. Tom rakstīto darb it kā mūsu v domām, radīt kiem vārdien prieks tagad lo ciemiņu no ņu kopā, uzkl ieklausīties Aigars Toron reizi. LPB K pr-dis A. Vinč un tās saslim Senkēvičas vā miņam nule vēs grāmatu rādot, ka Pē lielā mērā kā resējas arī p notikumiem, it tās ar Latvija Vanadžu kopa ska rakstnieku baltsarkaniem

Lidija Auzā dījumā norādī rīkots ciemiņa 65 mūža gadi šies 10. okto pie P. Aigara iznākušajām jot, ka tieši šā nācis viņa jau jums „Zaļie a si, ka var būt kāda rakstniek ne—Tīcmane u Aigars sevī dzejnieku, žur ju, vienmēr a darbam profes organizācijās. gadus Trimdas nieks Londonā, tautiskajos Pe sos, darbojies jā padomē Lie reiz ir LPB An sēdis.

Vispirms P. tematu „Nacio res virzītājs", liecinot L. norādījuma pa ir arī domātāj risināja dažād kas saistītas a tību, izpratni teicami izkrist mus, bet domā liedētu saturu. mi interesanto tu nav iespēja jo izteikto do tikai visa kopu

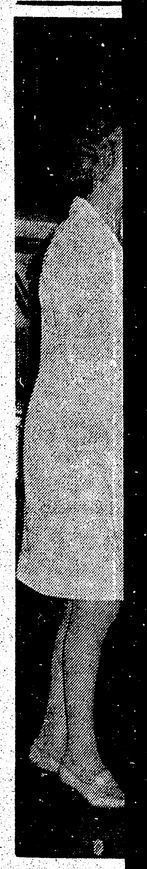

Sidnejas latviešu kreisi) pasniedz

O ZIŅAS

oktobrī plkst. 8 vakarā atklās LNAK kultūras nozares vadītāja I. Vīksna, turpmākajās dienās izstāde būs atvērta no plkst. 1 — 8 vakarā. — Pēdējā laikā gleznošanai ļoti cītīgi nodevies arī vispusīgais Tālivaldis Ķiķauka, tā ka laika trūkuma dēļ gandrīz pat aizmirsis rakstniecību, jo divām mūzām reizē grūti kalpot. Viņš eļļas technikai pašreiz „atmetis ar roku", nododoties galvenokārt akvareļiem. T. Ķiķaukas darbu izstāde notiks laikā no 2. — 26. novembrim Fordes galerijā (90 Avenue Rd.). Izstādes atklāšanas un apskates laikus vēl ziņosim.

● Austrumu draudzē māc. A. Briedis kristījis Kristīni Ritu Risku, Džema un Ievas meitiņu.

● Sv. Jāņa draudzes svētdienas skolā, kurā pēdējos gados mācījās ap 170 — 180 bērnu, 12. oktobrī, jauno mācību gadu uzsākot, bija pieteikti 76, bet ieradās tikai 36 audzēkņi, taču nav šaubu, ka viņu skaits vēl ievērojami pieaugs. Skolu arī šogad vada A. Kurse, kas priecājas, ka skolas darbā nākuši klāt jauni izpalīgi, arī no jaunatnes vidus. Par skolotājām šogad darbosies Lilija Bādere, Rita Baruša, Valija Brumele, Klāra Gāle, Inga Gerba, Aina Kalniņa, Laimonis Kinstlers, Vilma Kinstlera, Vera Krastiņa, Sandra Kurse, Māra Lūse, Melita Radziņa, Gunārs Reinfelds un Maruta Slempere; latviešu valodu mācīs Ņina Jurševska, Aina Kalniņa, Vera Krastiņa, Vilma Lutere un Auguste Rutule, administrācijas lietas kārtos Mirdza Āze, Jānis Āzis un Hermīne Turēvica, pianistes pienākumus veiks Inese Černavska un skolas kori vadīs Ilze Epnera, bet izpalīgi būs Maija Baruša, Daina Brumele, Sandra Bruņiniece, Jānis Krastiņš un Gunta Lauge. Tautas dejas mācīs Melita Lapiņa un Kārlis Siliņš.

MONTREALA

● Sv. Trīsvienības draudzes gadskārtējo bazāru 18. oktobrī ar runu atklāja māc. A. Voitkus. Skoja jaunās kokļu - dziedātāju grupas pirmā uzstāšanās, izpelnoties sirsnīgu atzinību. Par kokļu sagādi bija rūpējusies DV nodaļa. Pārējā vakara daļā apmeklētāji izmēģināja laimi loterijā, priecājās un iebaudīja dāmu komitejas sarūpētos ēdienus un dzērienus. Neizpalika arī deju prieki.

—ms.

Latvijas karāji

PULKA DIBINĀŠANAS 50 GADU ... TORONTO

3. Jelgavas kājnieku pulka dibināšanas 50 gadu atceri. Šogad izdots pulka atceres grāmata, par kuru rūpējas īpaša fonda pr-ks K. ...ncons. Runātājs īsumā pakavējās pie pulka izveidošanās un gaitām Latvijas atbrīvošanas cīņās, sevišķi izceļot kauju pie Līvāniem, kura ir viena no lielākajām ...ka vēsturē. Latvijas atbrīvošanas cīņās pulks zaudējis 60 kareivjus, 9 instruktorus un 5 virsniekus. ...r varonību ar Lāčplēša kaŗa ordeni apbalvoti 56 pulka kaŗavīri. ...us pirmos gadasvētkus 3. Jelgavas kājnieku pulks atzīmēja 1920. ...a 16. augustā. Runātājs nobeigumā aicināja sekot pulka devīzei, ...a rakstīta tā karogā: „Mēs ieturp, kur tēvu zeme sauks!" ...skanot Latvijas himnai, klātesošie godināja mākslinieku A. ...iti, kuŗa vārds cieši saistīts ar ...a gaitām, pateicoties arī par ...a gleznām, kuras tagad rotā ...nama sienas. No bijušā jātnieku pulka jelgavniekus sveica tā ...andieris plkv. A. Liepiņš, 7. ...ldas kājnieku pulka vārdā — ...Ozoliņš, bet no Studentu rotas ...vīriem — kalpakietis K. Stan... sveicinot arī Savienības pulka Kalpaka bataljons valdes vār... Sveicienus teica arī Kanadas zemes valdes pr-dis E. Krūka. ...stveida sveicienus bija sūtījuši Jelgavas kājnieku pulka vēs... grāmatas redaktors V. Li... no Vācijas, pulka kapteinis V. ... no ASV, no korporācijas Ta...a — L. Garklāvs un no Let...s Toronto kopas — L. Lināis. ...em apsveicējiem un atceres ...ra dalībniekiem pateicās K. ...ons, it sevišķi uzsveŗot kaŗa... ciešo draudzību ar studentu ...orācijām, kuŗa sakņojusies Latvijas atbrīvošanas cīņās ...s 50 gadiem.

...ncerta daļā tautas dziesmas ...dāja Rudolfs Purvs, klavierpavadījumus spēlējot Olgai Upeniece. Pie dāmu klātajiem kafijas ...em 3. Jelgavas pulka kaŗavīri ...viesi vēl uzkavējās vairākas ...das.

—sd—

Anglijas gavilnieks Toronto

PĒTEŖA AIGARA PRIEKŠLASĪJUMA UN DZEJOĻU VAKARS

Tieši savas 65. dzimšanas dienas priekšvakarā, 9. oktobrī, Toronto lidlaukā no Anglijas ieradās dzejnieks Pēteris Aigars, kuŗu dienu vēlāk brālēna Arnolda Tīcmaņa mājā šūpļa svētkos sumināja mazs vietējo latviešu sabiedrisko darbinieku pulciņš, bet DV Toronto nodaļa 17. oktobrī bija sarīkojusi rakstniekam veltītu vakaru DV namā, kuŗā ieradās ap 70 klausītāju.

Sarīkojumu atklājot, nodaļas kultūras daļas vadītājs O. Zvirgzdgrauds norādīja, ka, lasot kāda autora darbu, vienmēr gribas viņu skatīt arī vaigā un dzirdēt tā balsi, ar ko saistās zināms priekšstats, lai pārbaudītu tā pareizumu. Tomēr arī tikai lasot sarakstīto darbu, autors vienmēr ir it kā mūsu vidū — ar izteiktajām domām, radītajiem tēliem, dzejiskiem vārdiem. Tādēļ jo sevišķs prieks tagad Toronto apsveikt tālo ciemiņu no Anglijas, būt ar viņu kopā, uzklausīt viņa domas un ieklausīties dzejā, kaut Pēteris Aigars Toronto neviesojas pirmo reizi. LPB Kanadas kopas vicepr-dis A. Vinčels, apsveicot kopas un tās saslimušās priekšnieces B. Senkēvičas vārdā, pasniedza ciemiņam nule iznākušo Adolfa Klīves grāmatu „Brīvā Latvija", norādot, ka Pēteris Aigars tikpat lielā mērā kā par literātūru interesējas arī par politiskās dzīves notikumiem, it sevišķi, ja tie saistās ar Latvijas vārdu un likteni. Vanadžu kopas pr-ce R. Zamlovska rakstnieku apveltīja sarkanbaltsarkaniem ziediem.

Lidija Auzāne—Tīcmane ievadījumā norādīja, ka šis vakars rīkots ciemiņa suminašanai ar 65 mūža gadiem, kuŗi piepildījušies 10. oktobrī, tad pakavējās pie P. Aigara literārā darba un iznākušajām grāmatām, paziņojot, ka tieši šai dienā Toronto iznācis viņa jaunākais dzejoļu krājums „Zaļie zīmneši". Norādījusi, ka var būt dažādi ieskati par kāda rakstnieka sūtību, L. Auzāne—Tīcmane uzsvēra, ka Pēteris Aigars sevī apvieno prozistu, dzejnieku, žurnālistu un domātāju, vienmēr atlicinot laiku arī darbam profesionālajās un citās organizācijās. P. Aigars bijis 5 gadus Trimdas Pen-kluba priekšnieks Londonā, piedalījies starptautiskajos Pen - kluba kongresos, darbojies Latviešu nacionālajā padomē Lielbritanijā un pašreiz ir LPB Anglijas kopas priekšsēdis.

Vispirms P. Aigars runāja par tematu „Nacionālisms — vēstures virzītājs", ar referējumu apliecinot L. Auzānes—Tīcmanes norādījuma pareizumu, ka viņš ir arī domātājs. Referātā autors risināja dažādas dziļas domas, kas saistītas ar nacionālisma būtību, izpratni un nozīmi, sniedzot teicami izkristallizētus formulējumus, bet domājot mazāk par saliedētu saturu. Tādēļ nenoliedzami interesanto un vērtīgo referātu nav iespējams īsumā atreferēt, jo izteikto domu vērtība paužas tikai visa kopumā. Tādēļ referātu jādzird vai tas jālasa viss, lai gūtu vielu pārdomām un iespēju vērtējumam. Tas visiem interesentiem, kuŗi referātu nedzirdēja, arī būs iespējams, jo to publicēs DV mēnešrakstā.

Lai tikai mazam ieskatam minēts, ka Aigars izcēla Makiavelī atziņu, ka nav labāku kaŗavīru par pašu valsts pilsoņiem, kuŗus vada pašu tautas virsnieki. Tāpat neviena tauta, maza vai liela, nevar uzticēt lietas citas tautas kārtošanai. Tautas nevēlas iekļauties kādas lielas sistēmas logatos, bet vēlas saglabāt sev raksturīgo. Robežas nodarījušas daudz ļauna, it sevišķi robežstrīdos, bet nav iespējams nojaukt visas nacionālās robežas. Ne naci onālsociālisms, ne komūnisms nav spējis panākt tautu sakausējumu un sadarbību bez jebkāda nacionālisma. P. Aigars atzina, ka no trim baltiešu tautām latviešiem piemīt vislielākā tieksme kalpot svešiem elkiem. Ne visi ir nelabvēļi, kas pasaka atklātu vārdu. Ja izteikta doma, ka mazām tautām nav vajadzības būt neatkarīgām, tad jāievēro patiesība, ka tautu lielums neizšķir ne smadzeņu vērtību, ne tiesības, tādēļ neviena tauta nav izredzēta kalpināt citas. Nacionālie ideāli neizaug no zemes, bet no dvēseles, tādēļ aklie jāpadara redzīgi un kurlajiem jāatdod dzirde. Lai kādus sauķļus dzirdam, nedrīkstam aizmirst, ka Latvija atrodas Eiropā un Eiropa ir daudznāciju kontinents. Ja Eiropas koptirgus vēl nav attīstījies tiktāl, kā bija iecerēts, tam pamatā ir tautu bailes no pārnacionālas autoritātes, kuŗa var izdeldēt tautās visas tūkstošgadīgās vērtības. P. Aigars atzina, ka mēs drīkstam mācīties no citiem un no vēstures, bet nedrīkstam pārvērtēt savus spēkus, it sevišķi kaŗā, jo mazais nevar to, ko iespēj lielais, bet spēcīgais bieži pamet savu vājāko sabiedroto, jo nepateicība ir pasaules alga.

P. Aigars norādīja, ka svešumā mums ievērojami kādreiz Kronvalda teiktie vārdi, ka latviešu valoda mācāma vārdos, rakstos, baznīcās un uz skatuves. Referents atzina, ka daudzi latvieši svešumā, būdami saimnieciski brīvi, tomēr labprātīgi pakļaujas citu tautu koloniālajiem, ne politiskajiem centieniem. Mūs nepārtauto, bet mēs paši pārtautojamies. Mēs apmaldāmies šāsdienas civilizācijas labirintā un sajaucam kultūras un civilizācijas nozīmi, bet no pagrimuma mūs var glābt tikai kultūra un reliģija. Garīgā brīvība ir nacionālās brīvības priekšnoteikums.

Pēc pārtraukuma, kuŗu viesis aizvadīja, ar ierakstiem parakstoties apmeklētāju uz vietas iegādātajā jaunajā dzejoļu krājumā „Zaļie zīmneši", Pēteris Aigars lasīja virkni darbu no šīs grāmatas, vispirms nopietnos, tad jautrākos, arī fragmentus no garās „Kapelmeistara Kreislera balādes", pabeidzot ar dzejoli „Argonauti", kuŗa pēdējais pants izskanēja it kā ar atgādinājumu „šaubīgajiem: „Latvija paliks un augs no tiem, kas nepārdodas!"

Kad apklusa aplausi un suminājumi autoram, DV Toronto nodaļas pr-dis I. Zamlovskis pasniedza T. Dangava pirmo un pēdējo grāmatu „Strandējušo sala" ar vēlējumu: „Ja kāds sasniedzis kalngalu, tad vēlējums ir kalngalā palikt." Klausītāji Anglijas gavilnieku vēl sumināja ar dziesmu „Daudz baltu dieniņu", P. Aigars pateicās vakara apmeklētājiem un DV organizācijai, DV Toronto nodaļai un LPB Kanadas kopai par apsveikumu un veltēm, bet L. Auzāne—Tīcmane vēl mazliet pakavējās pie šai dienā iznākušā dejoļu krājuma, uzsveŗot, ka techniskais izdošanas darbs paveikts tikai mēneša laikā, tad nolasīja LPB centrālās valdes pr-ža V. Irbes rakstveidā sūtīto apsveikumu P. Aigaram.

Vakara dalībnieki vēl pakavējās pie bezmaksas kafijas un cepumiem, pie galda P. Aigaru ar grāmatu velti vēl sveicot redaktoram M. Čulītim, bet rakstnieka novadnieku — baldoniešu vārdā ar tautiskiem albuma vākiem O. Kļavenieks. Sprēgāja valodas, iedzirkstīja humors un ieskanējās arī pa dziesmai.

Vtr.

LIDO BALTA KAIJA...

Šie vārdi atgādina kādu otrā pasaules kaŗā bieži dzirdētu dziesmu, taču šoreiz ir runa par teātŗa izrādi — Māras Zaļāskalnas lugu „Gandarījums", kuŗā šalc jūra un lido kaijas. Šis uzņēmums arī liecina, ka Toronto atkal ir divi teātŗa ansambļi, kuŗi viens pēc otra stājas publikas priekšā ar pirmizrādēm. Uzņēmumā aktrise Maija Gaiķe pie pašas zīmēta plakāta (pa labi), kas vēstī, ka Kanadas latviešu teātŗa Toronto ansamblis 25. un 26. oktobrī (plkst. 7.30 un 5) Latviešu namā izrādīs minēto Zaļāskalnes lugu, bet otrs plakāts pieteic DV teātŗa Kanadā iestudēto Ridleja komēdiju „Spoku vilciens", kuŗas pirmizrāde notika 19. oktobrī, bet atkārtojuma izrāde paredzēta 16. novembrī plkst. 6 vakarā Latviešu namā.

Foto: J. Liģers

Nozares un godalgas

(Pārnesums no 1. lpp.)

citādā veidā. Pēdējā ALAs kongresā pieņēma noteikumus par atsevišķu apgabalu vicepriekšsēžu amatu radīšanu, kuŗus ievēlēs no aktīvāko ALAs darbinieku vidus. Tas dažos sabiedriskos darbiniekos radījis izjūtu, it kā daži ar to būs izredzēti lielākiem pienākumiem, kamēr citiem nāksies apmierināties ar pašreizējiem amatiem. Neapmierināts ir arī Latviešu biedrību sadarbības centrs, kas ieteicis apgabalu vicepriekšsēžu amatu veikšanu uzticēt dažādu grupu organizāciju pārstāvjiem — biedrībām, draudzēm, DV apvienībām u. c. No ALAs valdes locekļiem saņemta ziņa, ka Latviešu biedrību sadarbības centrs šai sakarā izsūtījis visām ALAs sastāvā esošajām organizācijām rakstu, lūdzot centra nostāju atbalstīt. No apmēram 200 ALAs organizācijām kāds 100 uzskatāms par aktīvām. Saņemtās atbildes rāda, ka organizāciju vairākums tomēr ir par ALAs viedokli radīt apgabalu vicepriekšsēžu amatus. Par to atbildēs līdz šim izteikušās 24 organizācijas, 4 atbalsta LBSC priekšlikumu, bet dažas citas vēl nav izšķīrušās, atbildot, ka to nostāja būs zināma tikai pēc biedru sapulces.

Pēc ALAs nozaŗu vadītāju domām, viņiem būtu vieglāk strādāt, ja paši varētu izmeklēt savus līdzstrādniekus; pēc ALAs valdes domām, tai iespējams sekmīgāk strādāt, ja tā izvēlas veidus, kā piesaistīt vairāk intereses, bet nevar pārmest arī organizācijām, ka tās vēlas aizstāvēt savas intereses.

Pēdējos divos gados radīts jauns Kultūras fonda godalgas veids, piešķirot kā Kultūras fonda godalgu Kr. Barona prēmiju skolu darbiniekiem. Nebūtu nepareizi, ja arī preses darbiniekus dažreiz godinātu ar līdzīgas balvas piešķiršanu.

V. Irbe

SAV. VALSTIS

ŅUJORKA

● Ar pārlieku devu miega zāļu saindējusies un vēlāk mirusi 18 gadu vecā Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Džamaikas skolas palīgskolotāja Rita Ancāne. Sestdien, 4. oktobrī, viņa nodarbojās ar bērniem latviešu skolā, bet svētdienas vakarā atrasta savās mājās Kvīnsā bez samaņas. Viņa nogādāta slimnīcā, kur, par spīti ārstu pūlēm, 7. oktobŗa agrā rīta stundā mirusi, jo ieņemtā miega zāļu deva bijusi par lielu. Domā, ka R. Ancāne kļūmīgo soli spērusi romantisku iemeslu dēļ. Ap 150 izvadītāju 9. oktobŗa vakarā pulcējās Kīrna bēŗu namā, kur māc. R. Zariņš vadīja aizlūgumu, bet 10. oktobrī aizgājēju pārpelnoja Fresh Pond krematorijā, lai vēlāk pelnu urnu guldītu Rotas kapos Katskilos.

● Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Iekšpilsētas dāmu komiteja pēc Pļaujas svētku dievkalpojuma 12. oktobrī Betlemes baznīcā pacienāja daudzos baznīcēnus ar Jāņu sieru, rupjmaizi un citām uzkodām. Pēc tam Bruklinas botāniskā dārza darbinieks agr. P. Māliņš stāstīja par rožu kultūrām, demonstrējot arī krāsu skaņu filmu par botānisko dārzu, kuŗā nodarbināts. Pārējie Pļaujas svētku dievkalpojumi Ņujorkā bija notikuši jau nedēļu iepriekš.

GRAND RAPIDI

● No okupētās Latvijas uz pastāvīgu dzīvi pie dēla un vedeklas ieradusies Tekla Mukāne, kuŗa pēdējos gadus dzimtenē bija dzīvojusi Daugavpilī.

● Uz 70 mūža gadiem 23. septembrī atskatījās lauksaimnieks Pēteris Putāns, kas dzimis Višķu pagastā un vēlāk turpat saimniekojis savā jaunsaimniecībā, būdams rosīgs arī sabiedriskajā darbā. Šūpļa svētkos viņu sveica DV apvienības pārstāvji, pasniedzot velti, un kupls draugu un paziņu pulks, pakavējoties ar gavilnieku viņa viesmīlīgajā ģimenes mājā.

Padsmitnieki izsaka savas domas

KAS NOTIKS SIDNEJAS LATVIEŠU NAMĀ PĒC 30 GADIEM?

Sidnejas latviešu biedrības jaunatnes kopa Rota komplektējas lielāko tiesu no esošajiem un bijušajiem biedrības vidusskolas audzēkņiem. Par kopas idejiskajām vadītājām var uzskatīt M. Krastiņu un A. Eichmani. Pirms sava gadskārtējā sarīkojuma oktobŗa sākumā viņas bija izdomājušas domrakstu sacensību, apkārtrakstā norādot, ka jāuzraksta ap 3 lappušu gaŗš domraksts par vienu vai vairākiem no uzdotajiem tematiem. Tos savukārt bija „izgudrojis" skolotājs K. Freimanis.

Līdz noteiktajam termiņam bija iesūtīti 10 autoru 14 darbi. Par tematu „Teātŗa izrāde" bija rakstījusi tikai 16 gadu vecā Anita Apīne, tāpat par tematu „Ja es būtu jaunatnes apvienības prezidents, ko tad es darītu..." vienīgi 18 gadu vecais Ivars Krastiņš, bet par trešo tematu „Izbraukums" bija izšķīrušies 4 jaunieši — 17 gadu vecā Māra Eichmane (2. godalga), tikpat vecais Indulis Krādziņš, 15 gadu vecā Inese Gulbe, un 17 - gadīgā Ilze Krūmiņa. Nākošais temats bija „Sidnejas latvieši pēc 30 gadiem", par kuŗu bija rakstījusi 15 gadu vecā Linda Ozere (pirmā godalga). Indulis Krādziņš bija rakstījis par tematu „Uzruna, jaunatnes dienas atklājot" (dalīta 3. godalga). Četri jaunieši bija izvēlējušies tematu „Ko tu atbildētu austrālietim, kas saka, ka pasaule būtu tāda pati — ar latviešiem jeb bez latviešiem?" 18 gadu vecais Jēkabs Strīķis, 16 gadu vecā Inta Krastiņa (abi dalīja 3. godalgu), 15 gadu vecā Anda Pipure un Indulis Krādziņš. Sandra Āboltiņa bija izklāstījusi jautājumu „Kāpēc es sastāvu jaunatnes kopā Rota?" Pēdējais temats bija: „Luga Hair ir kaleidoskops, kuŗā autors mums rāda pasauli, par kādu sapņo jaunietis. Šī luga ir arī protests pret veco paaudzi. Vai tavas domas saskan ar šo spriedumu?" Par šo tematu bija izteikusies tikai jau minētā Inese Gulbe.

Sidnejas latviešu biedrības vidusskolas vadītāja A. Eichmane (pa kreisi) pasniedz 1. godalgu Lindai Ozerei. Foto: R. Āboltiņš

Ir interesanti atzīmēt dažas šo padsmitnieku domas un pasekot, ar kādām acīm viņi vēro tagadni un kā skatās nākotnē. Rakstot par teātri, Anita Apīne, kas pati piedalījusies vairākās izrādēs, atzina, ka teātris „ir vislabākā vieta", kur var saglabāt latviešu valodu. Par „vecām lugām", piemēram, „Mērnieku laiki", viņa atzina, ka „vecajās lugās mēs dzirdam daudz vārdu, kuŗus parasti nedzirdam mājās, un šādā veidā mēs drusku varam iepazīties ar latviešu dzīvi un valodu agrākos gados", beigās nākot pie secinājuma, ka „bez pagātnes neviens nav varējis iztikt, jo bez pagātnes nav nākotnes!"

Ivars Krastiņš rakstīja, ja būtu jaunatnes apvienības prezidents, tad „noorganizētu vismaz divas jauniešu teātŗa izrādes gadā un reizi gadā apciemotu tuvākās kaimiņu pilsētas". Viņš gribētu, lai „varētu dot stipendiju katru gadu kādam jaunietim uz Minsteres latviešu ģimnaziju, jo tā ir viena vieta, kur latviskums jauniešos plauks un neiznīks". Viņš atzīst sporta nozīmi, tādēļ nodibinātu tikai vienu sporta klubu ar vairākām basketbola, volejbola un vītām vienībām. Beigās viņš minēja svarīgākos faktorus latviskuma saglabāšanai: a) valoda; b) skolas; c) kursi un semināri; d) korporācijas; e) sakari ar citiem latviešu jauniešiem brīvajā pasaulē; f) sports; g) sarīkojumi.

Tematā par izbraukumu gan ar kuģīti, gan uz Straumēniem galvenokārt dominē izjūtas un pārdzīvojumi. Tā 2. godalgas ieguvējai Mārai Eichmanei dominē šāda stila teikumi: „Zili - zaļš vējš ap mani tinas. Iras. Izšķīst viļņi. Debesis lēnām pil ūdenī, vasaras karstumā izkusušas. Zils saldējums..." u. t. t. Par peldēšanos un straujo upi Straumēnos kāda rakstītāja atzinusi, ka „jauka bija cīņa pret straumi", piebilstot, ka „es tagad zinu, kāpēc šo vietu nosauca par Straumēniem". Gribētos raksta autorei pajautāt, vai viņa arī zina kaut ko par Ed. Virzas „Straumēniem" un vai Sidnejas Straumēniem ar tiem varētu būt kāds sakars?

Nu esam nonākuši pie pirmās godalgas ieguvējas — 15 gadu vecās Lindas Ozeres domraksta „Sidnejas latvieši pēc 30 gadiem". Manuprāt šis sacerējums ir tik interesants izteikto domu ziņā, ka sniedzams gandrīz viss. Linda Ozere rakstījusi:

— To, kādi Sidnejas latvieši būs pēc 30 gadiem, iespaido daudzi apstākļi. Uz tiem balstās visu tagadējo latviešu organizāciju nākotne. Tagad apskatīšu trīs no šiem apstākļiem.

Tautas atmodas laikmeta darbinieks Juris Alunāns teica: „Turiet savu tēvu valodu godā un cieņā, un jums labi klāsies virs zemes. Kas sevi pašu negodā, to arī citi negodā." Šis teiciens būtu tagad un arī nākotnē jāievēro. Mēs varam savu tēvu valodu turēt godā un cieņā, to visu laiku pareizi runājot, rakstot un nelietojot angļu vārdus pa starpām, lasot latviešu grāmatas un laikrakstus, kā arī apmeklējot latviešu teātŗa izrādes. Ja latviešu valodu varēja iemācīties austrāļu profesors Dr. T. Fenels, tad būtu kauns, ja mūsu bērni to neprastu. Nerunājot latviešu valodu, vairs nebūs atšķirības austrāļu un latviešu starpā. Tādā gadījumā nebūs iemesla pulcēties latviešu namā, jo sabiedrību varēs atrast arī citur. Ja tikai maza grupiņa šīsdienas jauniešu stingri runātu latviešu valodu visur, kur var, tad pārējie sekotu un mēģinātu kaut kā izteikties. Viņi taču negribētu būt tie, kas neprot valodu, ko pārējie prot.

30 gadu laikā mēs būsim pusmūžā un mūsu vecāki būs veci cilvēki, kas sabiedrībā daudz vairs nevarēs grozīties vairāku apstākļu dēļ. Tādēļ sabiedrības vadība piekritīs mums. Bet kādi sabiedrības vadītāji mēs būsim, ja nevarēsim pat parunāt to valodu, kurai vajadzētu mūs visus vienot? Daudzi no mums arī būs precējuši sveštautiešus un tā no latviešu sabiedrības lēnām aizvirzījušies prom. Kaut arī mēs kādu apprecētu latvieti, tad mēs, drošī vien, nerunātu latviešu valodā. To var vērot no mūsu tagadējām sarunām, ka runājam tikai austrāliski un latviski tikai tad, kad ir vajadzība. Vajadzība rodas, kad ir jārunā ar vecākiem cilvēkiem. Kādu valodu tad mūsu bērni iemācīsies? Protams, ne latviešu. Tā pēc 30 gadiem latviešu namā varēs dzirdēt pārsvarā angļu valodu.

Ja iepriekš minētā grupiņa varēs pulcināt cilvēkus, kas darbojas kopā un runā mātes valodu, tad vēl kaut kā varēs turpināt latviešu sabiedrisko dzīvi.

Daudzi cer uz vēsturiskām maiņām un iespēju braukt atpakaļ uz Latviju. Tas viss izliekas ļoti viegli, bet es domāju, ka tas tā nenotiks. Mūsu vecāki ir gandrīz savu mūžu nodzīvojuši, un viņi, droši vien, negribētu pārdot visu, braukt atpakaļ uz Latviju un sākt no gala.. Darbus arī tiem būs grūti dabūt. Pēc 20 gadiem trimdā viņi jau ir samierinājušies ar apstākļiem. Jaunie ir šeit izglītoti, bet Latvijā viņiem šī izglītība neskaitīsies. Tāpēc es domāju, ja būtu iespēja braukt uz Latviju pēc 30 gadiem, tad daudz braucēju nebūtu.

Tāatad, latviešu valodas prašana un runāšana, jaunās paaudzes latviskuma saglabāšana un varbūtējā braukšana uz Latviju ir tie trīs apstākļi, kas varētu iespaidot Sidnejas latviešus pēc 30 gadiem.

Latviešu skolas pastāvēs tik ilgi, kamēr vecāki bērnus vedīs uz skolu un latviešu valodu runājošas mātes uzņemsies skolas vadību un bērnu mācīšanu, jo pat tagad nav vairs daudz skolu ar kvalificētiem skolotājiem. 1963. gada Kultūras dienu skolotāju sanāksmē prof. E. Dunsdorfs esot pierādījis, ka 2000. gadā vairs latviešu skolu Austrālijā nebūšot bērnu trūkuma dēļ.

Vislielākā pastāvēšanas iespēja ir tautas deju grupām un sporta klubiem. Tautas dejas var dejot un sportā piedalīties bez latviešu valodas runāšanas, kaut arī tas neizliekas pareizi, ka meitene jeb zēns latviešu tautas tērpā runātu angliski.

Es domāju, ka tāpat skautu un gaidu organizācijas neizturēs vēl 30 gadus līdzekļu un vadītāju trūkuma dēļ.

Sidnejas latviešu teātŗa dvēsele ir K. Gulberga kungs, kas ziedo visu savu laiku gan veco, gan jauno aktieŗu apmācīšanai. 30 gadu laikā tagadējie jaunieši varēs vadīt un spēlēt teātri. Jautājums tikai ir, vai tas būs latviešu valodā un vai būs skatītāji.

2000. gadā Sidnejas ev.-lut. draudzes baznīcā Hombušā redzēsim sirmu, sakņupušu vecīti melnā talārā altāŗa priekšā. Viņa vārdus klausīsies saujiņa tādu pašu vecu māmiņu un tētiņu. Koŗa dziesmas un ērģeļu mūziku varēs dzirdēt iespēlētu skaņu lentē.

Koŗus arī piemeklēs tāds pats liktenis. Būs tikai kāds dubultkvartets, kas pratīs latviešu valodu un kam balsis arī vēl nebūs novecojušas.

49. kultūras dienas un 30. jaunatnes dienas būs lieli „festivāli". Tur varēs dzirdēt visādas valodas, un būs balles, dzeršana un dancošana, un balles, dzeršana un dancošana, un balles...

Pēc Darvīna teorijas, stiprākais dzīvo ilgāk. To pašu arī var teikt par latviešiem un latviešu organizācijām. Austrāļu sabiedrības iespaids ir tik stiprs, ka tas latviešus asimilēs, „iekausēs" un „uzsūks" arvien vairāk. Stiprākās latviešu organizācijas būs tās, kas būs varējušas pievilkt un saturēt kopā vairāk dalībnieku.

Noslēgumā var sacīt, ka tādas sabiedriskās dzīves kā pašlaik pēc 30 gadiem Sidnejā vairs nebūs.—

Tādas ir Lindas Ozeres domas...

Četri jaunieši rakstījuši par tematu „Ko tu atbildētu austrālietim, kas saka, ka pasaule būtu tāda pati — ar latviešiem jeb bez latviešiem?" Arī še rakstītāji izteikuši daudz interesantu domu. Daži domā, ka latviešu eksistencei kaut cik pārliecinošu atbildi grūti sameklēt, bet beigās tomēr visi atraduši kaut ko, kas attaisnotu latviešu tautas pastāvēšanu. Te daži piemēri. Inta Krastiņa tādam austrālietim teiktu, ka Latvijas brīvvalsts laikā latvieši noguldīja zeltu Londonas bankā, ar kuŗu tagad angļi samaksāja krieviem parādus. Ja nebūtu latviešu un Latvijas valsts, ar ko tad Anglija būtu samaksājusi krieviem parādus? — Indulis Krādziņš ir pavisam noteikts. Viņš saka, lai neviens viņam nemēģina iestāstīt, ka pasaule bez latviešiem būtu tāda pati. Piemēram, ja nebūtu latviešu, Austrālijas iedzīvotāju skaits būtu par 25.000 mazāks, un Austrālija vairs nebūtu tā pati, reizē ar to arī pasaule. Tālāk viņš jautā, kā tad austrālieši varētu sūdzēties par troksni Latviešu namā, ja nebūtu latviešu? Ja nebūtu latviešu, krogos pārdotu mazāk alus, rastos alus pārpalikums un strādnieku atlaistu no darba; tie taisītu nemierus un demonstrācijas, un gāztu pat valdību... — „Bez latviešiem pasaulē trūktu latviešu tautas centības un neatlaidības gara," atzinusi Anda Pipure, bet Jēkabs Strīķis domāja, ka latviešiem ir sava kultūra un, tātad, arī plašāka pieredze, tādēļ viņi var palīdzēt arī austrāliešiem. Viņš diezgan plaši „filozofē" par nacionālismu un mazo tautu nozīmi.

Sandra Āboltiņa darbojas latviešu jauniešu kopā Rota, tādēļ, ka viņai patīk tautas dejas un savstarpējā draudzība.

Inese Gulbe piekritusi spriedumam par lugu „Hair", piebilstot, ka tās galvenā doma ir, „lai katrs justos laimīgs", bet lugas valoda vecākiem nepatiktu, jo „vecāki daudz ko nesaprot no jauniešu dzīves".

Domāju, ka varu vecās paaudzes vārdā izteikt pateicību jauniešiem par viņu skaidro un atklāto domu mums visiem tik svarīgos jautājumos. Pateicība pienākas arī šīs sacensības organizētājām, un vietā būs lūgums gādāt, lai šī sacensība nebūtu pēdējā.

Kā sākumā minēju, šī sacensība notika sakarā ar Rotas gadskārtējo sarīkojumu. Tajā bija plaša, vispusīga un interesanta programma, kuŗu visu izpildīja paši jaunieši. Sarīkojumu atklājot, Sidnejas latviešu biedrības pr-ks M. Siliņš teica: „Šis vakars lai ir veltīts draudzībai, priekam un sirsnībai. Mēs esam laimīgi, ka varam būt klāt pie tā, ko var sniegt tikai jaunība. Esiet lepni uz savu darbu un piederību savai vienībai un tautai!" Sarīkojuma apmeklētājus sveica kopas vecākā Inta Krastiņa, bet godalgas un balvas domrakstu autoriem pasniedza biedrības vidusskolas vadītāja A. Eichmane.

Ed. Šm.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSAJIET VELTI IRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Broadview: 8 istabu dubultķieģeļu māja, garāžas iespējas. Cena $26.500.

Avenue Rd. Lawrence: Atsevišķa 7 istabu dubultķieģeļu māja, 2 vannas istabas, privāts iebraucamais ceļš. Cena $26.500.

Avenue Rd. — Lawrence: Atsevišķs 5 istabu dubultķieģeļu bungalovs ar pagrabā izbūvētu atpūtas telpu, privāts iebraucamais ceļš un garāža. Cena $28.500.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

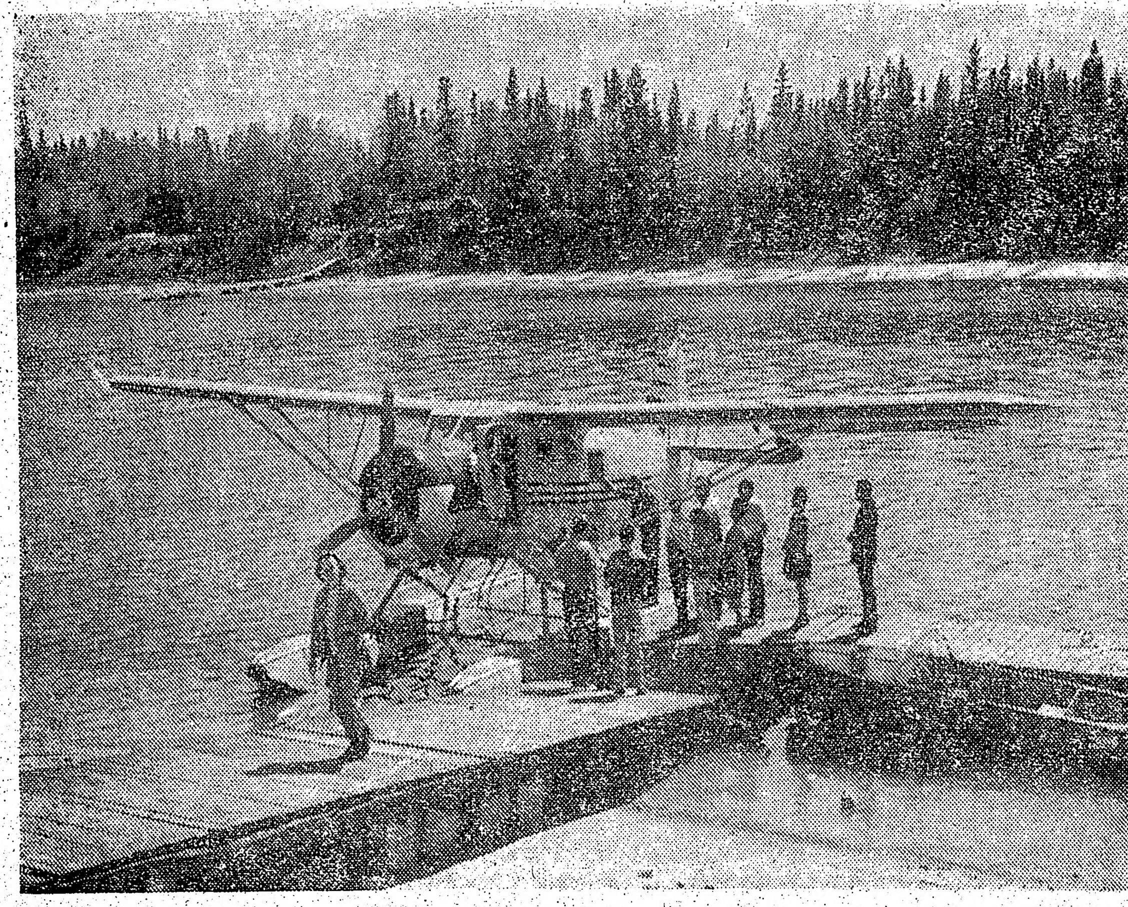

Etniskās preses pārstāvji, sadalījušies mazās grupiņās, izmantoja hidroplānu, lai apskatītu Mūsonī no „putna lidojuma”.

AIZJŪRAS PASTA SŪTĪJUMU
PĒDĒJIE TERMIŅI UN
PASTA LIKMES UZ LATVIJU

Parastais pasts		Gaisa pasts	
Vēstules	14. NOV.	Vēstules	11. DEC.
Saiņi	24. OKT.	Saiņi	5. DEC.

Vēstules	12¢ par pirmo unci 7¢ katra nākošā unce	Vēstules	15¢ katra ½ unce
Neaizlipinātas apsveikumu kartes	6¢ pirmās 2 unc. 3¢ katra nākošā unc.	Neaizlipinātas apsveikumu kartes	15¢ katra unce

IEPAZĪŠANĀS AR FOREĻU AUDZĒŠANU

ETNISKĀ PRESES KLUBA CEĻOJUMS PA ONTARIO PROVINCES ZIEMEĻIEM (7. — Nobeigums)

Sūsenmarijā (Sault Ste. Marie) brīdi bijām viesi arī vietējā tūrisma birojā, kuŗš mums bija izkārtojis dažādos apmeklējumus, lai ceļojuma beigu posmā katra minūte būtu lietderīgi izmantota. Biroja vadītājs Pīters Krogans (Croghan) visos izbraukumos un apskatēs mūs pavadīja. Sū, kā vietējie saīsināti sauc savu pilsētu, mums pievienojās arī Ontario provinces tūrisma ministrijas ziemeļu apgabala direktors Roberts Kovards (Coward), un jāatzīst, ka tik raitu un intensīvu dienas programmu reti kad bijām piedzīvojuši, it sevišķi pēc vienmuļās Mūsonī. Tā arī iepazīšanās ar Sū latviešiem bija iespējama tikai pēc visām dienas gaitām, jau vēlā vakara stundā.

Spēcīgas lietus brāzmas mūs pārsteidza vēlā pievakarē, kad bijām ceļa un mežu departamenta zivju audzētavu Sū pievārtē. Kaut tās apkārtnes apskate lietus dēļ izpalika, tomēr redzētā audzētava un iegūtā informācija deva pietiekamu ieskatu Ontario provinces valdības gādībā, lai makšķernieki nekad nevarētu sūdzēties par neveiksmīgām dienām un sliktiem lomiem. Še iepazītā Tarentoms Trout Rearing Station tūristu un makšķernieku priekam Ontario ezerus katru gadu papildina ar apmēram 3 miljoniem ezera foreļu. Arī zivju audzēšanas nozare tagad tiktāl modernizēta, ka pieskaitāma gandrīz vai rūpniecībai. Ir aplēsts, ka dabīgajos ūdeņos no katrām nārsta laika 200 oliņām jeb ikriem izšķiļas un vēlāk izaug tikai viena zivs. Audzētavā turpretim no katrām 200 oliņām iegūst vismaz 150 zivju. To panāk ar speciālām metodēm, audzēšanu sākot inkubātoros, kas ilgst ap 90 dienu, kamēr no niecīgās oliņas izaugusi jaunā ezera forele. Tad audzēšanu turpina īpašos baseinos, barībai izmantojot galvenokārt dažādu dzīvnieku aknas. Gada laikā še izlieto ap 2000 mārciņu barības, bet audzētavas uzturēšana provinces valdībai izmaksā ap 100.000 dol gadā. Kad foreļu mazuļi sasnieguši 16— 18 mēnešu vecumu, tos „izlaiž tautā” dabīgajos ūdeņos — Ontario ezeros un upēs. Arī šis process ir ievērojami modernizēts, un pēdējā laikā to galvenokārt veic no lidmašīnām. Audzētavā „ražotās” zivis speciāli apzīmē eventuālai vēlākai kontrolei un statistisku ziņu vākšanai. Izmēģinājumiem un dažādiem pārbaudījumiem jaunās zivis dažkārt ezeros izvieto jau 6 mēnešu vecumā, bet dažos gadījumos tās audzētavā „barojas” pat līdz trīs gadu vecumam. Atsevišķi baseini audzētavā iekārtoti zivju nārstam oliņu iegūšanai. Tās iegūst arī dabīgajos ūdeņos, izliekot speciālus slazdus, ja tā var teikt.

Zivju audzētavās viena no galvenajām problēmām ir piemērota ūdens piegāde. Tarentomas audzētavā tā ir teicami atrisināta, ūdeni pa izbūvētiem vadiem piegādājot no tuvējā Coldwater Creek, kur saplūst daudzi apkārtējie mežu un kalnu avoti.

Tarentomas zivju audzētava izbūvēta 1930. gadā, bet pārbūvēta un modernizēta 1955. gadā, tādēļ uzskatāma par vienu no vecākajām un modernākajām Ontario provincē, ja ne pat visā Kanadā.

Mūsu ceļojuma intensīvākā diena Sū beidzās ar vakariņām un pieņemšanu, kuŗu Etniskās preses klubam un Ontario tūrisma ministrijas pārstāvjiem bija rīkojusi vietējā Etniskās tautas mākslas padome. Līdzīgi daudzām citām Kanadas pilsētām, arī Sū šī padome ir ļoti rosīga un iecienīta dažādo tautu sadarbībai. Tautas mākslas padomē šeit darbojas arī apkārtējo indiāņu rezervātu pārstāvji. Protams, indiāņi sevi uzskata par Kanadas pirmiedzīvotājiem, bet tomēr sadarbība ar ieceļotāju etniskajām grupām, viņiem pašreizējos apstākļos praktiski un arī idejiski šķiet atbilstoša viņu centieniem. Visas Kanadas indiāņu vadonis Ešlsitboks (H. Eshlsitbok) pat žēlojas, ka ASV valdības aprindās viņš esot vairāk atzīts un uzklausīts nekā Kanadā.

Pieņemšanā, kuŗa notika karaliskās „mauntiju” policijas virsnieku kluba telpās, piedalījās arī vietējās preses pārstāvji. Tā mūsu viesošanos atzīmēja arī vietējais laikraksts „The Sault Daily Star” un radiofons. Pieņemšanu ievadīja Tautas mākslas padomes pr-dis V. Kalbma ar uzrunu, bet vakara norisi atjautīgi vadīja V. Lukenda. Priekšnesumu daļā piedalījās vietējais franču jaunatnes mūzikālais ansamblis, nodziedot vairākas dziesmas. Oficiālajā daļā vēl ietilpa provinces tūrisma ministrijas pārstāvju un Etniskās preses kluba priekšsēža V. Mauko uzrunas, pateicoties par viesmīlīgo uzņemšanu un iespēju tik vispusīgi iepazīties ar Sūsenmariju. Kā speciālu pateicību par šī ceļojuma teicamo noorganizēšanu Ontario tūrisma un informācijas ministrijas darbinieki A. Vens, V. Bestviks, R. Kovards un P. Krogans saņēma Etniskās preses kluba piemiņas veltes. Etniskās preses kluba priekšsēdis arī paziņoja, ka par kluba pirmo goda biedru uzņemts F. A. Vens, kas vienmēr bijis atsaucīgs kluba darbības un mērķu sekmētājs. Kā atbildīgs ministrijas darbinieks viņš arī organizējis visus līdzšinējos sešus ceļojumus pa Ontario provinci un pats tajos piedalījies.

F. A. Vens studējis Toronto universitātē, bet tūlīt pēc Ontario provinces tūrisma un informācijas ministrijas izveidošanas 1946. gadā stājies tās dienestā. Viņš ir aktīvs biedrs arī Toronto preses klubā (Toronto Men's Press Club) un rosīgs darbinieks citos sabiedriskos pasākumos — Royal Agricultural Winter Fair, Canadian Public Relations Society, Hotel Sales Management Association u.c. Vens arvien redzams arī visās oficiālajās pieņemšanās, kuŗas rīko Ontario provinces valdība un kuŗām sakars ar presi. Etniskās preses kluba, bet it sevišķi organizēto preses pārstāvju ceļojumu dalībnieki viņu pazīst kā draudzīgo un atjautīgo humora bagāto līdzgaitnieku Alanu, kas ir viņa parasti lietotais priekšvārds.

Pieņemšanā rīkotās kopīgās vakariņas izvērtās par sevišķi sirsnīgu un draudzīgu etnisko grupu sanāksmi, jo gandrīz vai visas tautības bija pārstāvētas kā mūsu preses klubā, tā arī Sūsenmarijas tautas mākslas padomē. No vietējiem latviešiem bija ieradies DV Sūsenmarijas nodaļas valdes pr-dis A. Krūmiņš ar dzīvesbiedri Austru un J. Zariņš, kas veic Etniskās tautas mākslas padomes kasieŗa pienākumus.

Atceļā uz viesnīcu pieredzējām arī plūdus, kuŗus tai laikā pilsētā radīja spēcīgais lietus. Par plūdu apmēriem un nodarītajiem zaudējumiem gan uzzinājām tikai nākošajā rītā no laikrakstu un radio ziņām. Tomēr mūsu braucienu atpakaļ uz Toronto tas neietekmēja, un visu vēlēšanās nokļūt pēc iespējas ātrāk mājās bija tik liela, ka atmetām domu par apstāšanos Sadberijā, ar kuŗu bijām jau iepazinušies iepriekšējos braucienos. No viesnīcas līdzpaņemtās pusdienas meža „restorānā” garšoja lieliski, un tajās varēja piedalīties arī mūsu „pazudušais” fotografs. Atceļā vēl piestājām Gravenhērstas apkārtnē, kur policijas iecirknī brīdi parunājāmies ar inspektoru A. Grendžeru (Alex Grengher). Tāpat kā tagad A. Vens, arī viņš agrāk bija Etniskās preses kluba ceļojumu dalībnieks, jo visos braucienos mūsu autobusu pavadīja Ontario policijas eskorts. Tagad A. Grendžers darbā paaugstināts un pārzina sešus apkārtējos policijas iecirkņus, bet labprāt atceras agrākos kopīgos ceļojumus ar etniskās preses pārstāvjiem.

Toronto atgriezāmies tieši „steigas stundā”, kad apkārtējie ceļi un ielas bija dažādiem satiksmes līdzekļiem pieblīvētas, kas ceļojuma laikā bija gandrīz vai piemirsies. Tomēr lielākā pārmaiņa bija vasaras tveice, kuŗa mūs saņēma pēc ziemeļu pavasarīgā vēsuma.

R. Noritis

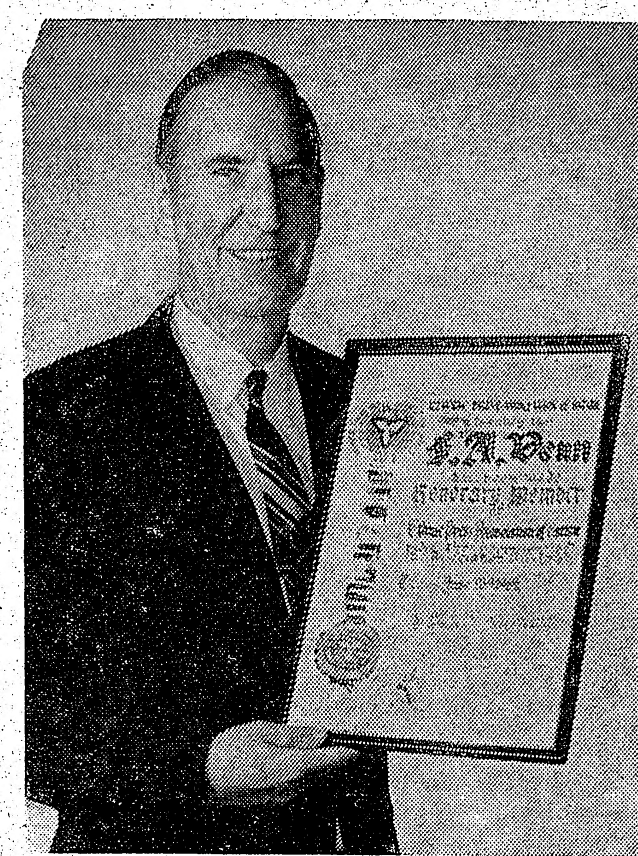

Alans Vens (Venn) ar saņemto Etniskās preses kluba goda biedra diplomu.

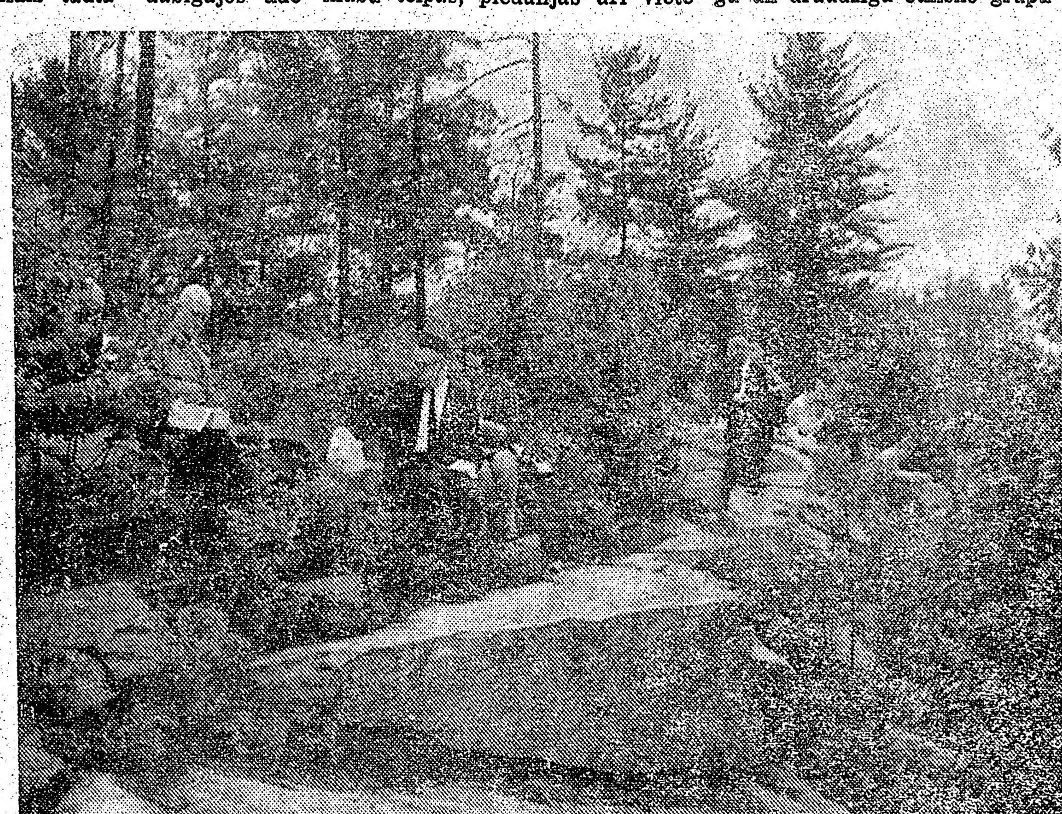

Kādā no brīvdabas „restorāniem” etniskās preses pārstāvju izbraukuma dalībnieki atceļā uz Toronto ietur viesnīcā sagatavotās un līdzdotās „ātrās” pusdienas.

KAŖAVĪRA ATMIŅAS

Visiem zināms, ka jau kopš Nameja laikiem latvietis kaŗojis dažādās un daudzās valstīs. No visām senajām kaujām tik daudz ūdeņu aiztecējis, ka nav iespējams visas pat zināt. Tomēr labā atmiņā vēl ir strēlnieku laiks, Latvijas atbrīvošanas cīņas un otrs pasaules kaŗš, jo šo cīņu līdzgaitnieki vēl dzīvo mūsu vidū. Taču ne viss zināms par to, kā šī varonīgā armija dzima. Lai tādēļ pastāstīts viens no neskaitāmiem epizodiem, kā un no kā formējās Latvijas atbrīvošanai ziemeļnieku nacionālā armija.

Baigā 1919. gada 3. aprīlī bija pavēlēts visiem Vidzemē dzīvojošajiem cariskās armijas virsniekiem ierasties Daugavpilī, kur tos iedalīja sarkanarmijā. Šī mobilizācija skāra arī savās mājās Adulienas pagastā dzīvojošos bijušos virsniekus Kārli un Arturu Vītoliņu. Bija liktenīgi, ka abus iedalīja bijušajā 5. Zemgales pulkā, kuŗš tagad gan saucās 5. latviešu strēlnieku pulks, jo šai pulkā A. Vītoliņš bija komandējis rotu kā cariskās armijas virsnieks. Šis pulks toreiz ieņēma pozicijas pie Narvas stacijas, iepretim Meļnupes tiltam.

Arturs Vītoliņš, par jaunu iesaukts, sarkanarmijas pulkā komandēja 2. rotu, bet Kārli Vītoliņu kā topografu atstāja pie pulka štāba. Liekas neticami, bet ir taisnība: jau tā paša gada un mēneša devītajā dienā Arturs Vītoliņš ar visu savu rotu bija Meļnupes otrā krastā pie igauņu nacionālistiem! Šai operācijā bija tikai viens vienīgs upuris, kuŗu, jau ievainotu, nošāva kāds igauņu kaŗavīrs. Zināmu apstākļu dēļ par to tuvāk nevar rakstīt. Visus pārnācējus nosūtīja uz Tērbatu, kur tai laikā pltn. K. Berķis formēja otru latviešu nacionālo vienību, kuŗu nosauca par 2. Cēsu kājnieku pulku.

Pēc sirsnīgās satikšanās (K. Berķis ar A. Vītoliņu bija veci paziņas) visu rotu no gūsta atbrīvoja un iedalīja jaunformējamajā 2. Cēsu pulkā, Vītoliņam pavēlot formēt sakaru komandu. Tās kadrs kļuva Vītoliņa pārvestie „sarkanarmieši”, no kuŗiem vairums bija vecie kaujās rūdītie „strēļķi”, tāpat kā Vītoliņš pats. Šī vienība piedalījās visās 2. Cēsu pulka kaujās, sākot no Tērbatas Igaunijā līdz Purmsātu muižai Lietuvā, tās kaŗavīriem izpelnoties astoņus Lāčplēša kaŗa ordeņus, no kuŗiem vienu saņēma arī vienības komandieris Arturs Vītoliņš.

A. V.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

No 24. oktobŗa — 2. novembrim tēlnieka Kopmaņa mākslas darbu izklāstījums Sv. Jāņa draudzes baznīcas telpās.

25. oktobrī — plkst. 7 vakarā TLB Diždanča „Dižā balle”, Fantasy Farm, pret ielūgumiem.

25. un 26. oktobrī — Latviešu namā Kanadas latviešu teātŗa Toronto ansamblis izrādīs Māras Zaļāskalnes „Gandarījums” V. Pukata režijā.

25. oktobrī — pl 7 vakarā DV namā — Toronto DV sporta kluba 16 gadu jubilejas vakars; ieeja pret ielūgumiem.

26. oktobrī — pl. 3 pp. Walmer Road baznīcā Toronto baptistu draudzes 18. gadasvētki. Piedalīsies no ASV Bukskauntijas dr. koris un solisti un māc. Fr. Čukurs.

30. oktobrī — pl. 8 vakarā Latviešu namā pirmais Pārdomu vakars par reliģiski-psicholoģisku tematu „Kā cilvēks var noturēties vesels neveselā pasaulē?” Māc. R. Ekšteins.

1. novembrī — plkst. 7 vak. Latviešu namā latviešu kaŗa veterānu-strēlnieku groziņu vakars ar priekšnesumiem un mantu izlozi.

1. nov. — pl. 7.30 DV namā DV Toronto nodaļas gadasvētki ar balli.

2. nov. — pl. 4 pp. DV namā kaŗavīru daudzinājums.

No 2. — 26. novembrim Tālivalža Ķiķaukas gleznu izstāde Forde Gallery, 90 Avenue Road.

6. novembrī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Uga Grants — klavieres, Unitarian church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

7. un 8. novembrī — keramiķes Annas Graudiņas otrā darbu izstāde Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu zālē, 200 Balmoral Ave.

8. novembrī pl. 7.30 vakarā — tradicionālā Preses balle Casa loma pilī, Austin Terrace.

9. novembrī pl. 12 dienā — LPB Kanadas kopas 20 gadu jubilejas akts un rakstnieku cēliens Latviešu namā.

9. novembrī — pl. 3 pēcpusdienā —Burtnieku varoņu daudzinājums Latviešu namā.

9. novembrī — plkst. 4 pēcp. Latviešu namā Gaujas gaidu vienības Mārtiņu vakars.

15. novembrī — pl. 6 vakarā Toronto latviešu katoļu vienības 20 gadu jubilejas akts Latviešu namā; pl. 8 vakarā gadskārtējā balle ar bazāru.

No 16. novembra — 23. nov. Antona Zvīdra gleznu un skulptūru izstāde DV namā.

16. novembrī — pl. 6 vakarā Latviešu namā DV teātŗa Kanadā „Spoku vilciena” atkārtojuma izrāde.

22. novembrī Eaton auditorijā — Latvijas valstssvētku akts plkst. 7. vakarā.

29. novembrī no pl. 10.30 — 6 vakarā Sv Jāņa draudzes dāmu komitejas rīkotais Ziemsvētku tirdziņš baznīcas telpās.

6. decembrī — pl. 7 vakarā Parkdale Collegiate — Dainas koŗa 20 gadu pastāvēšanas koncerts.

31. dec. pl. 8 vak. Jaungada sagaidīšanas balle Latviešu namā.

15. janvārī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Kārlis Bauers—Zemgalis — bass - baritons, pie klavierēm Edīte Timermane, Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

24. janvārī — pl. 7 vakarā vīru koŗa Viesturs gadskārtējais koncerts un balle Columbus Hall telpās.

26. februārī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Uldis Baumanis — vijole, pie klavierēm Džana Bat tipaglia, Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

2. aprīlī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Irma Kurme — soprāns, pie klavierēm Vera Leinvēbere, Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

LONDONA

25. oktobrī pl. 7.30 vakarā — DV vīru koŗa koncerts Moose Lodge 1300 telpās (1701 Trafalgar St.) ar sekojošu saviesīgu vakaru; spēlēs Losinska etropiešu deju kapella.

OŠAVA

15. novembrī — plkst. 7 vakarā Latvijas valsts svētku atcere slovaku zālē, 470 Ritson Rd. S.; DV nodaļas sarīkojums.

ŠELBURNA

15. novembrī — pl. 7.30 vakarā Šelburnā Leģiona zālē DV Druvas nod. un Latviešu lauksaimniecības biedrības Latvijas valstssvētku sarīkojums.

1970. gada jaunie modeli
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
APSKATĀMI MŪSU JAUNAJĀS SKATES TELPĀS.
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašīnas par pazeminātām cenām.
ROBERTSON MOTORS
1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi
Hans PLAUDE Tel. HO 6-1131

r PASI SAVUS ĪPAŠUMUS!

- Lawrence: Atsevišķs 5 istabu dubultķie-
ys ar pagrabā izbūvētu atpūtas telpu, pri-
mais ceļš un garāža. Cena $28.500.

GALVINIEKIEM UZ 9 GADIEM UZ
ĀJAS LIELĀ IZVELE VISĀ PILSETĀ.

JUMU
UN
TVIJU

11. DEC.
5. DEC.

katra ½ unce

es 15¢ katra unce

IU
S

ovembrim
kslas dar-
ņa drau-

karā TLB
Fantasy

ešu namā
Toronto
s Zaļās-
V. Puka-

DV namā
kluba 16
eeja pret

Walmer
baptistu
1. Pieda-
ntijas dr.
Fr. Ču-

karā Lat-
Pārdomu
icholoģis-
var no-
ā pasau-

. Latvie-
veterānu-
kars ar
ntu izlozi.
namā DV
vētki ar

mā kaŗa-

Tālivalža
ie Forde
d.
karā To-
rtapvien-
Grants —
rch audi-
e. W.
eramiķes
darbu iz-
s sarīko-
oral Ave.
akarā —

anās (K.
a veci pa-
sta atbrī-
rmējama-
nam pavē-
ndu. Tās
pārvestie
riem vai-
s rūdītie
liņš pats.
ās 2. Cē-
co Tērba-
sātu mui-
iem izpel-
kaŗa or-
a saņēma
is Arturs
A. V.

nie modeļi
HEVELLE
R O
CHEVY II
SKATES TELPAS.
āties pagājušā gada
inātām cenām.

NFORTH AVE., TORONTO
Tel. HO 6-1131

tradicionālā Preses balle Casa loma pilī, Austin Terrace.

9. novembrī pl. 12 dienā — LPB Kanadas kopas 20 gadu jubilejas akts un rakstnieku cēliens Latviešu namā.

9. novembrī — pl. 3 pēcpusdienā —Burtnieku varoņu daudzinājums Latviešu namā.

9. novembrī — plkst. 4 pēcp. Latviešu namā Gaujas gaidu vienības Mārtiņu vakars.

15. novembrī — pl. 6 vakarā Toronto latviešu katoļu vienības 20 gadu jubilejas akts Latviešu namā; pl. 8 vakarā gadskārtējā balle ar bazāru.

No 16. novembŗa — 23. nov. Antona Zvidra gleznu un skulptūru izstāde DV namā.

16. novembrī — pl. 6 vakarā Latviešu namā DV teātŗa Kanadā „Spoku vilciena" atkārtojuma izrāde.

22. novembrī Eaton auditorijā — Latvijas valstssvētku akts plkst. 7. vakarā.

29. novembrī no pl. 10.30 — 6 vakarā Sv Jāņa draudzes dāmu komitejas rīkotais Ziemsvētku tirdziņš baznīcas telpās.

6. decembrī — pl. 7 vakarā Parkdale Collegiate — Dainas koŗa 20 gadu pastāvēšanas koncerts.

31. dec. pl. 8 vak. Jaungada sagaidīšanas balle Latviešu namā.

15. janvārī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Kārlis Bauers—Zemgalis — bass - baritons, pie klavierēm Edīte Timermane, Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

24. janvārī — pl. 7 vakarā vīru koŗa Viesturs gadskārtējais koncerts un balle Columbus Hall telpās.

26. februārī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Uldis Baumanis — vijole, pie klavierēm Džana Baptipaglia, Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

2. aprīlī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Irma Kurme — sopráns, pie klavierēm Vera Leinvēbere, Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

LONDONA

25. oktobrī pl. 7.30 vakarā — DV vīru koŗa koncerts Moose Lodge 1300 telpās (1701 Trafalgar St.) ar sekojošu saviesīgu vakaru; spēlēs Losinska eiropiešu deju kapella.

OŠAVA

15. novembrī — plkst. 7 vakarā Latvijas valsts svētku atcere slovaku zālē, 470 Ritson Rd. S.; DV nodaļas sarīkojums.

ŠELBURNA

15. novembrī — pl. 7.30 vakarā Šelburnā Leģiona zālē DV Druvas nod. un Latviešu lāuksaimniecības biedrības Latvijas valstssvētku sarīkojums.

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

VALUDE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS
VEIKALA UN DARBNĪCA 964½ Bloor St. W. Toronto 4
Ont., tālr. 533-2837.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarikojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODA!

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 9 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

JAUNI, UZLABOTI — labāki nekā nauda
DĀVANU CERTIFIKĀTI UZ LATVIJU
OFICIĀLI — PILNĪGI GARANTĒTI
JAUNĀS PAZEMINĀTĀS CENAS
Vneshposyltorgs tagad drastiski samazinājis cenas visām precēm, — tās tagad ir spēkā. Tas nozīmē, ka piederīgie par dāvanu certifikātiem, un tikai par tiem, varēs iegādāties daudz vairāk preču kā jebkad. Jūsu piederīgie to jums apliecinās.
Sūtījumiem nākotnē jāpieskaita 25% komisija. Ar šo piederīgie SAŅEMS DAUDZ VAIRĀK PREČU KOPSUMMĀ NEKĀ IEPRIEKŠ.
Tādēļ šis ceļš ir izdevīgākais sūtot DĀVANU CERTIFIKĀTUS nevis naudu, par kuŗu nesaņem pilnu vērtību. Mazākā summa, ko varat sūtīt, ir US $50.00, bet neaizmirstiet pieskaitīt 25% izdevumiem un komisiām. PIE MUMS LĪDZ ŠIM VAIRĀKI TŪKSTOŠI JAU PASŪTINĀJUŠI DĀVANU CERTIFIKĀTUS saviem piederīgiem caur INTERTRADE EXPRESS CORP, un ar jauno izkārtojumu jūsu piederīgie būs vairāk apmierināti nekā iepriekš. Tāpēc sagādājiet saviem piederīgiem prieku un pasūtiniet DĀVANU CERTIFIKĀTUS.
Tāpat mēs turpinām pasūtījumu pieņemšanu MOSKVITCH automašīnām līdz krājumi būs izbeigušies.
Pasūtiniet tagad un TIKAI CAUR
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street, New York, N. Y. 10010
Pieprasiet mūsu jauno cenrādi ar pilnīgu informāciju par DĀVANU CERTIFIKĀTIEM un sainīšu sūtīšanu.

KAS? KUR? KO? TORONTO
OLD COUNTRY DELICATESSEN
2800 Dundas St. West, pie Keele, tālr. 769-8640
Emilija un Georgs DUMPE

UNO MANKIN REALTOR
KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114, mājās 691-3873

ALFRED STIKUTS REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
2889 Dufferin St., Toronto, 789-2611
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-0101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro, 752-1770

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

Ādolfa Kristapsona gaļas
un desu veikals - darbnīca
1095 QUEEN ST. E. 466-5152

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

8
KRASU UN MELNBALTĀS FILMAS
■ attīstīšana ■ palielinājumi ■ duplikāti ■
■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■ atlaide ■
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363—6496

PASMAIDIŠANAI
„Tu jau atkal žāvājies, Kārli!" sieva pārmet. — „Jā, zini, Klāra, vīrs un sieva ir viens, un ja es esmu viens, tad vienmēr garlaikojos," dziļdomīgi atsaka sarātais.
☆
„Vai jūs krāpiet savu sievu?" jautā ārsts. — „Jā, ko gan citu?" pārsteigts atbild pacients.
☆
Kāds skots atgriežas par agru no ceļojuma un atrod mājās savu sievu cieši apkampušos ar kaimiņu. Skots mierīgi izņem no nakts galdiņa pistoli un pavēl: „Nostājieties viens aiz otra!"
☆
Pēteris un Pauls kopīga ceļojuma laikā runā par kopīgu paziņu — blondo Liliju. „Zini," pie brokastu galda, vēl žāvādamies nosaka Pēterīs, „mana sieva patiešām ir desmitreiz labāka!" — Pauls sapņaini loba brokastu olu un piekrīt: „Ak jā, tava sieva patiešām ir desmitreiz labāka."

LONG BRANCH
IZĪRĒJAMS
3—4 istabu nemēbelēts
DZĪVOKLIS
vecākam pārim vai dāmām.
Klusa māja.
Lūdz zvanīt Toronto
259-4864

AUSEKLIS
JANSONS
Tālr. 481-8515
2110 Yonge St.,
Toronto 7
Mēbeles, aizkari, grīdsegas, mēbeļu pārvilkšana.

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

Jauntoronto
IZĪRĒJAMS
2. stāvs
— divas istabas, virtuve un vannas istaba precētam bezbērnu pārim.
Zvanīt pēc plkst. 5 sestd. un svētdien visu dienu.
Toronto — WA 3-3784

AG ROTAS
A. GUGĀNS
ZELTKALIS
Latviskas rotas bagātīgā krājumā sudrabā un zeltā.
Darbnīcā — 25 Moccasin Trail, Don Mills, Ont., tel. 444-4033

VAIDAVAS apgādā Linkolnā, ASV, iznākusi mācītāja Dr. Kārļa Bilzena
SPREDIĶU IZLASE
Spredikļi teikti latviešu, angļu un vācu valodā laikā no 1932. — 1969. gadam. Cena $4.
Grāmata pasūtināma pie: inž. J. Baumaņa, 2015 L St., Lincoln, Nebr., 68510 vai mācītāja H. Jesifera, 2144 Washington St., Lincoln, Nebr., 68502. U.S.A.
Lūdzu piesūtīt man Dr. Bilzena Spredikļu Izlasi uz adresi:
Mr.
Mrs.
Miss
Pievienoju čeku, Money order, skaidru naudu, uz Mr. J. Baumaņa vai Rev. H. Jesifers vārda. (Svītrot nevajadzīgo.)

Toronto pilsētas paziņojums
PĀRMAIŅA UZ
STANDARTLAIKU
svētdien, 1969. gada 26. oktobrī.
Kā ar pilsētas padomes lēmumu bija noteikts, aicinot pilsoņus ievērot vasaras laiku no 1969. gada 27. aprīļa līdz 1969. gada 26. oktobrim, tā tagad pilsoņi aicināti pagriezt pulksteņus atpakaļ par vienu stundu
plkst. 2 no rīta svētdienā,
26. OKTOBRĪ.
William Dennison,
pilsētas galva.

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE7 -1401

ZIGFRĪDS ART POTTERY
ZIGFRĪDS JURŠEVSKIS
KERAMIKAS DARBNĪCA - SALONS
1425A BLOOR ST., W., TORONTO. TEL. LE 6-8183
Vienu bloku uz austrumiem no Dundas West pazemja pieturas
Piedāvā LATVISKU, MODERNU KERAMIKU un citus LIETIŠĶAS MĀKSLAS ZSTRĀDĀJUMUS.
Turpat dabūjami BILŽU LOGATI.

BB
apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 Victoria Park Ave. Scarboro
Tel. 759-0266

Mūžībā aizgājis mūsu mīļais
Edmunds Neilis
dzimis 1912. gada 31. augustā Sarkanmuižā,
miris 1969. gada 29. augustā Toronto.
Satumsa nakts.
Par viņu sēro
SIEVA un
Zariņu un Siliņu ģimenes

Mūsu mīļais filistrs dibinātājs
VETERINĀRĀRSTS **Kārlis Dzenītis**
dzimis 1894. gada 30. augustā Vietalvas-Odzienes pagastā,
miris 1969. gada 10. oktobrī Indianapolis, Indiana.
Ja kādu brāli vest uz kapu klusu paticis nāves eņģelim.
Mīļā piemiņā paturēs
korporācija LATVIA

Mūsu mīļais TAUTSAIMNIEKS
Kārlis Šmits
dzimis 1904. gada 1. septembrī Savienā. Latvijā,
miris 1969. gada 2. oktobrī Sanpaulo, Brazilijā.
Skumjās piemin
Sieva, dēls, vedekla, mazbērni un piederīgie Brazilijā un Latvijā

Līze Kauliņš
dzimusi 1878. gada 8. septembrī,
mirusi 1969. gada 7. oktobrī Montrealā.
Sv. Jāņa ev. lut. latviešu draudzes Toronto
PALĪDZĪBAS FONDS

Keramiķes ANNAS GRAUDIŅAS
OTRĀ DARBU IZSTĀDE TORONTO
ATKLĀŠANA 7. NOVEMBRĪ PLKST. 8 VAKARĀ SV. JĀŅA BAZNĪCAS SARĪKOJUMU ZĀLĒ, 200 BALMORAL AVENIJĀ.
8. novembrī izstāde būs atvērta no plkst. 10 rīta līdz pl. 6 vakarā
Visus laipni ielūdz LOTUS — I. un A. Tīrumi

DV Toronto nodaļas
GADA SVĒTKI
šāgada 1. novembrī, pl. 7 vak. DV namā — 125 Broadview Ave.
Svētku aktu ar mūzikāliem priekšnesumiem kuplinās vokālais ansamblis „PIECI BARUŠI", pie klavierēm komp. Imants Sakss
Pēc svētku akta
SVĒTKU BALLE
Spēlēs H. ARRO deju kapella. Atspirdzinājumi. — Pilna bufete.
Ieeja visam vakaram $3.00. Jauniešiem $1.00.
2. novembrī, pl. 4 pēcp. 125 Broadview Ave.
KARAVĪRU DAUDZINĀJUMS
Programmā: ANETE BENCONE — deklamācijas
JĀNIS BARUSS — tenors
ALBERTS VĪTOLS — baritons
Komp. IMANTS SAKSS — klavieres
DV vīru koris — IMANTA SAKSA vadībā.
Ieeja $2.50. Jauniešiem brīva.
Visus laipni ielūdz DV Toronto saime

Brants sāk valdit ar divu balsu vairākumu

Kā jau bija paredzams, par Rietumvācijas kancleru 21. oktobrī bundestāgs ievēlēja sociāldemokratu partijas vadītāju Viliju Brantu. Koalicijā ar brīvajiem demokratiem viņš ieguva 251 balsi, tikai 2 balsis vairāk par nepieciešamo vairākumu. 235 deputāti balsoja pret Brantu, 5 atturējās, bet 4 nodeva nederīgas balsis. Branta nākšana kanclera amatā izbeigusi kristīgo demokratu nepārtraukto 20 gadu valdīšanu Rietumvācijā, kopš tie 1949. gadā sāka valsts vadību, kad Konradu Ādenaueru ievēlēja par pirmo pēckara kancleru. Ādenauers valdīja 14 gadu, bet viņa pēcnieki — Ludvigs Ērhards un Kurts Kīzingers — katrs 3 gadus. Valsts prezidents Gustavs Heinemans jau pieņēmis līdzšinējā kanclera Kīzingera atkāpšanos.

Nobalsošanas dienā Brantam un brīvo demokratu vadītājam Valteram Šēlam, kas izraudzīts par vicekancleru un ārlietu ministru, bija lielas šaubas, vai bundestāgā iegūs nepieciešamo balsu skaitu, jo brīvo demokratu frakcijā daži deputāti koalicijai nav uzticami un simpatizē kristīgajiem demokratiem. Daudzi politiskie novērotāji spriež, ka Brantam valdīšana nebūs viegla un viņa kabinets, kurā ministru skaitu paredz samazināt no 19 uz 15, neturēsies ilgi. Brīvie demokrati, kaut to vidū nebūtu neviena opozicionāra, kopā ar sociāldemokratiem veido tikai 12 balsu vairākumu pār kristīgajiem demokratiem, kuriem bundestāgā ir 242 sēdekļi. Kīzingers jau tagad solījies būt stingrākais opozicijas vadītājs, kāds jebkad Rietumvācijas bundestāgā bijis. Viena no kristīgo demokratu parlamenta akcijām būs ievilkt jauno valdību debatēs par atomieroču neizplatīšanas līguma parakstīšanu, kas vācu tautā ir ļoti nepopulārs. Balsošana par šī līguma parakstīšanu var kļūt Branta valdībai ļoti kritiska.

Branta kabinetā brīvajiem demokratiem, kuriem tikai 30 sēdekļu bundestāgā, paredzēti 3 ministru portfeļi, par spīti faktam, ka viņi vēlēšanās zaudējuši ļoti jūtamu balsu skaitu, nosūdot no iepriekšējās vēlēšanās gūtajiem 9,5% uz 5,8% tagad, tiktikko vispār iekļūstot bundestāgā. 28. oktobrī Brants paziņos savas valdības programmu. Paredzams, ka tajā izcila vieta būs ierādīta Eiropas vienības idejai un politikas maiņai pret Austrumeiropu, it sevišķi Austrumvāciju.

Kā jau minēts, viceķanclera un ārlietu ministra amats paredzēts Šēlam, par viņa palīgu izraudzīts brīvo demokratu ideoloģijas „zvaigzne" Ralfs Dorendorfs, kas būs valsts parlamentārais sekretārs. Ķildīgajam sociāldemokratu frakcijas līdzšinējam vadītājam Helmutam Šmitam paredzēts aizsardzības ministra amats. Bijušās kristīgo demokratu un sociāldemokratu koalicijas saimniecības ministrs Karls Šillers paturēs savu posteni arī jaunajā valdībā, bet brīvais demokrats Hanss Ditrichs Genšers pārņems iekšlietu ministriju. Brīvajiem demokratiem paredzēts arī lauksaimniecības ministra portfelis, kuŗu iegūs Jozefs Ertls. Finanču ministriju no Štrausa pārņems sociāldemokrats Alekss Mellers.

Ar sociāldemokrata Branta nākšanu pie varas Rietumeiropas spēcīgākā rūpniecības valsts, tāpat kā Zviedrija ar augstāko dzīves standartu Eiropā, nonākusi sociālistu vadībā. Brantam tagad atbrīvojas rokas attieksmē uz Austrumeiropas komūnistiskajām valstīm, ar kuŗām viņš savas politikas „mazos solīšus" bija jau ievadījis kā Kīzingera ārlietu ministrs. Bet Brants sevi apzīmē arī par valsts iekšējo reformu iedzīvinātāju. Paredzams, ka Bonna tagad būs ar mieru parakstīt arī Oderas-Neisas līnijas atzīšanu, par galīgo Polijas rietumu robežu, vismaz šo jautājumu iekļaut kopīgās pārrunās, pirmo reizi kopš 20 gadiem. Cerības uz to devusi arī Pad. savienības komūnistu partijas vadītāja Brežņeva runa Austrumvācijas 20 gadu svinībās 6. augustā.

Pieminot Zviedriju, kuŗas politika jaunā ministru prezidenta vadībā, liekas, nosvērusies vēl vairāk pa kreisi, atzīmējams, ka par Olafa Palmes politisko virzienu liecina kaut tikai viens viņa apgalvojums: „Vietkongi Dienvidvietnamā ir lielāki demokrati kā amerikāņi!"

SITUĀCIJA KANADĀ

Strādnieku arodbiedrības— īstie noteicēji un diktātori. Dadža karikatūra

Iecere par dambi pāri Bēringa šaurumam

Pēc savas 10 dienu „kviešu misijas" bijušais Kanadas ministru prezidents Džons Difenbēkers atstāja Pad. savienību cerībās, ka Kremlis palīdzēs īstenot arī viņa sapni „Arktikas palīdzībai". Pēc ziņām no Maskavas, Difenbēkers iecerējis dambja būvi pāri apm. 40 jūdžu platajam Bēringa jūras šaurumam, tuvākajā vietā, kas šķir Aļasku no Sibirijas, lai ievirzītu siltā Golfa straumi Arktikas ūdeņos un padarītu tās krastus apdzīvojamus. Dambja būvē piedalītos ASV, Kanada un Pad. savienība.

Difenbēkers Kremlī tikās ar Pad. savienības ministru prezidenta vietnieku Poļanski, apspriežoties 75 minūtes. Difenbēkers vēlāk izteicās, ka viņi vienojušies par vēlamību Kanadai un Pad. savienībai sastrādāties zinātniskās programmas apmaiņā, kuŗas mērķis būtu Arktikas apgabalu attīstība. Tikšanās ar Poļanski un sirsnīgā uzņemšana esot pavērusi ceļu visiem neoficiālajiem priekšlikumiem.

Tikšanās ar Poļanski Kremlī nāca kā pārsteigums ne vien pašam Difenbēkeram, bet arī Kanadas sūtniecības ierēdņiem, kuŗi visu nedēļu bija gaidījuši atbildi uz šādu iespēju. Sarunu laikā ar padomju zemkopības ministru Macķēviču pēdējais informēja, ka Poļanskis pēkšņi atgriezies Maskavā un būtu iepriecināts tikties ar Difenbēkeru tūlīt. Sūtniecības limuzīns tad arī nekavējoties steidzās ar Kanadas bijušo ministru prezidentu uz Kremli, kur viņš tikās ar Kosīgina vietnieku pie gaŗa konferenču galda greznās telpās, kuŗās citu Kremļa vareno attēlu vidū dominēja milzīgs Ļeņina portrets.

Difenbēkers izteicās, ka Poļanskis nostiprinājis viņa ieceres būvēt tālajos Kanadas ziemeļos „kupolu pilsētas", piemērotas Arktikas aukstumam, līdzīgas tām, kādas jau esot Pad. savienībai Sibirijā, ar iedzīvotāju skaitu no 500.000 līdz vienam miljonam. Pēc sarunām Difenbēkeram radās doma būvēt milzu dambi arī Hudsona līcī un ūdeni apsildīt ar atomenerģiju, lai izveidotu neaizsalstošas ostas, kuŗās visu gadu varētu iebraukt kuģi Kanadas kviešu eksportam.

Kanalas sūtniecības rīkotā dinejā pēc tikšanās ar Poļanski Difenbēkers norādīja diplomātiem un padomju žurnālistiem, ka Kanada ir „privilēģēta vieta" pasaules ģeografijā, vienīgā, kas atrodas starp ASV un Pad. savienību.

Tai pašā laikā, kad Difenbēkers viesojās Maskavā, Kanadā t.s. „tundras konferencē" piedalījās Maskavas ekoloģijas profesors S. Švarcs, kas Edmontonā izteicās, ka lielāka vērība veltījama arktiskajiem apgabaliem, kuŗu kopplatība ir tikpat liela kā mēness virsma un to pētīšana tikpat svarīga kā lidojumi uz mēnesi. Šai laukā starptautiskā sadarbība esot ļoti svarīga.

Kanadas arktiskā apgabala pieci milzīgie reģioni tiešām varētu būt interesants objekts Pad. savienības „pētījumiem". Ja nu vēl pāri Bēringa šaurumam uzbūvētu dambi, kuŗa iecere nav nekāds techniski neiespējams sapnis, sauszemes satiksme starp Ziemeļameriku un Pad. savienības Āzijas daļu būtu neapstrīdama reālitāte. Kanadas „privilēģētajai vietai" pasaules ģeografijā tad tiešām varētu pienkrist nozīmīga loma starp Pad. savienību un ASV, lai, varbūt, kādreiz padomju tanki pārbrauktu pāri Bēringa šauruma jaunajam dambim uz Aļasku un tālāk, cauri Kanadai uz ASV, ja vien Aļasku nepārvaldītu paši amerikāņi. Tā iecerētajam savienojumam ar Pad. savienību, liekas, radīsies nepārvarams šķērslis . . .

VESELĪBAS MINISTRIJAS PROBLĒMA...

Pasekojot kanadiešu laikrakstos, kā tautas ievēlētie pārstāvji provinču valdībās ķeras pie iedzīvotāju veselībai un labklājībai svarīgiem jautājumiem un kā tos beidzot nokārto, duŗas acīs zināma līdzība, vienalga, vai centrā izvirzītos „zemes un debess" piesārņošanas jautājums, nezāles smēķēšana, pietiekami nepārbaudītas drogas vai pārtikas vielām pievienotas ķīmikālijas: valdības locekļi tikai ar lielu sevis pārvarēšanu izšķiras par sabiedrības interešu aizstāvēšanu pret rūpniecības koncernu interesēm. Tā arī mākslīgā saldinātāja ciklamāta nule uzpeldējušajā jautājumā.

Ciklamāts, kas bijis lietošanā dietas pārtikas vielās cukura vietā jau ilgu laiku, pēc jaunākajiem pētījumiem lielākās devās radot vēzi izmēģinājumu dzīvniekos, kā konstatēts ASV. ASV valdības veselības ministrija tādēļ nekavējās aizliegt ciklamāta pievienošanu pārtikas vielām. Toties Kanadas federālās valdības veselības ministrs Dž. Manro vēl pagājušās nedēļas nogalē ieteica šai ziņā nepārsteigties un nepadoties pānikai, jo nekas jau vēl neesot pierādīts . . .

Tai pašā laikā Toronto Vilsona augļūdens un zelteŗa lielfirmas valdība pavēlēja iznīcināt savus dietas dzērienu krājumus 30.000 dol. vērtībā, par spīti veselības ministra mierinājumam, norādīdama, ka neviens tos tā kā tā nepirkšot, jo tie neesot garšīgi. Arī Canada Dry sabiedrība, kas ir viena no lielākajām augļūdens firmām pasaulē, paziņojusi, ka pārtrauc ciklamāta pievienošanu saviem ražojumiem. Tikai Coca-Cola koncerna vadība izteicās, ka vēl nogaidīs veselības ministrijas lēmumu.

Pēc ASV veselības ministrijas datu pārbaudes Čikagas Abota laboratorijās, arī Kanadas veselības ministrs Manro atzinis, ka ciklamāta pievienošana dietas augļu konserviem, augļūdeņiem un ievārījumiem jābeidz. Attiecīgie dzērieni nedrīkst vairs būt apgrozībā, sākot ar 30. novembri, bet dietas konservi ar ciklamātu jāpatērē līdz 1970. gada 1. septembrim. Vienīgais izņēmums ir saldviela sukarils, kas sastāv no 9/10 ciklamāta un tiek plaši lietota. Ko darīt ar sukarilu un diabētiķu medikamentiem, kas satur ciklamātu, Manro vēl nav izlēmis. Iespējams, ka to pārdošanu vēlāk ierobežos vai arī apgādās ar atzīmi 'kaitīgs veselībai'.

Ministram Manro un pārējiem veselības departamenta vadītājiem darbiniekiem nācās uzklausīt nepatīkamus žurnālistu jautājumus. Kāds reportieris pieminēja pirms 2 gadiem žurnālā „Fact" ievietotu rakstu par Kanadā izdarīto ciklamāta pārbaužu nelabvēlīgiem rezultātiem, kā arī NDP pārstāvja Makinnisa līdzīgu aizrādījumu pērnajā decembrī. Jautāts, kādēļ ministrs nereaģēja uz norādījumiem tūlīt, Manro pasvītroti atkārtoja, ka nav bijis nekādu pierādījumu par ciklamāta izraisītu vēža slimību cilvēkos . . .

—ns

Maskava kultivē baileš Apvienotajās nācijās

Runājot Apvienoto nāciju politiskajā komitejā, Kanadas pārstāvis Ivons Bolns (Beaulne) piekritis, ka Pad. savienības paceltais starptautiskās drošības jautājums ir fundamentāli svarīgs. Viņš apsveica arī „neapstrīdamās manieres", ar kādām Pad. savienības sūtnis Maļiks šo jautājumu pacēla, bet nosodīja terminus, kādos drošības jautājums izteikts un viņa metožu aktuālo ietekmi, lai sasniegtu deklarēto mērķi. Daudzi no Pad. savienības paustajiem uzskatiem uzrāda varas tieksmi, kas padara mazās nācijas bažīgas.

Analizējot Pad. savienības ieteikumus par miermīlīgu koeksistenci un apvidu drošību, Bolns norādīja, ka Kanadai kā mazai nācijai šīm idejām jātuvojas ar lielu piesardzību. Kanada nevar neievērot daudzos „stiepjamos tulkojumus" un miermīlīgās koeksistences izklāstus, zinot, ka lielās valstis starptautiskās attieksmes iztulko citādi nekā mazās nācijas un drošības jēdzienu skata citā aspektā. Viņš uzsvēra, ka Kanada atklāti, bet mazliet bažīgi vērtē jēdzienu par „līdzīgu interešu sfairām" dažu augstāku iemeslu vārdā, kā pamatā ir apslēpta politiska sistēma. Pasaule redzējusi pārāk daudz no tā, un mazās valstis nevar pieņemt šīs sistēmas apslēpšanas veidus, kuŗu nolūks ir apturēt pasaules evolūcijas procesu, kas totālajam lielvarām nav labvēlīgs.

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Jauno kanadiešu sabiedrības valde nolēmusi atlaist savus brīvprātīgos darbiniekus, kas iesaistījušies vienpusīgā politiskā aktivitātē, piem., ar separātistu nogrupējumu Kvebekā, bet atzīst, ka parlamentāra šīs sabiedrības darbības pārbaude vai karaliska izmeklēšanas komisija nebūtu nepieciešama. CYC jaunais valdes priekšsēdis, kuŗu ievēlēja 19. oktobrī, ir Kalgarijas advokāts Džeks Džonsons.

★ Politiski „atspirdzinošu" valodu lietojis Edinburgas hercogs, princis Filips savā nesenajā Kanadas apmeklējumā sakarā ar viņa vārdā nodēvētu atzinības balvu Kanadas jauniešiem, kas rādījuši izcilu gatavību fiziskās un gara veselības kopšanā. Uz Southam News Services direktora Č. Linča jautājumu, ko princis Filips domā par monarchijas nākotni Kanadā, ievērojot kanadiešu augošo nacionālo apziņu, karaliskais viesis atbildēja skaidri un atklāti: „Man šķiet, ka ir gluži maldīgi iedomāties, ka monarchija eksistē pašas monarchijas interesēs. Tā eksistē tautas dēļ, — mēs nebraucam šurp savu veselību kopt, ja tā varētu sacīt. Varam iedomāties citus veidus, kā sagādāt sev izklaidēšanos. Spriežot pēc viena otra pienākuma, kas mums še jāveic, un apsverot, cik maz no tā iegūstam, jūs droši varat pieņemt, ka tas tiek darīts kadusskolas vecākā futbola vienība, jo 19 spēlētāju notverti, dzerot alu, atgriežoties autobusā no zaudētas spēles. Spēlētāju vecums no 17 līdz 20 gadiem. Vainīgie no skolas, par laimi, nav izslēgti. Vairums „piemeklēto" futbolistu par sodu satriekti un arī sarūgtināti, jo „daudzi vidusskolu futbola vienību spēlētāji dzer alu". —ns

nadiešu, bet ne mūsu interesēs. Ja tauta jūt, ka monarchijai še nav svarīga loma nākotnē, — tad, Dieva dēļ, izbeigsim šo lietu draudzīgā garā, bez strīda!"

★ Montreala kļuvusi pirmā Kanadas pilsēta, kuŗā kāds 23 gadus vecs jaunietis dzīvs sadedzinājies. Roberts Ševaljē miris slimnīcā 19. oktobrī pēc tam, kad kāda restorāna priekšā, pilsētas valdes tuvumā, pārlējis sevi ar degošu gazolīnu, izsaukdamies: „Dievs, piedod man!" Policija izteikusies, ka Ševaljē sadedzināšanās bijusi „kaut kāds protesta akts".

★ Toronto universitātes medicīnas fakultāte, kopīgi ar Vellesleja, General un Bērnu slimnīcu, kā arī sadarbībā ar Klarkes psīchiatrisko institūtu, iesākusi dzimumu identitātes un ar to saistīto maiņas parādību jeb t.s. transseksuālisma fainomena pētīšanu. Šī parādība izpaužas tā, ka indivīds garīgi jūt sevi piederam pie pretējā dzimuma, kaut bioloģiski ir normāls sava dzimuma pārstāvis, un ir vairāk izplatīta vīriešu nekā sieviešu vidū. Cēlonis transseksuālismam nav vēl izpētīts. Kanadā minētais pētniecības pasākums ir pirmais, to atbalsta Klarkes psīchiatriskā institūta pētījumu fonds un Atkinsona fonds.

★ No vidusskolu futbola līgas uz vienu gadu izslēgta Don Mills vi-

SIKĀS ZIŅAS

● Kanadas ministru prezidents Pjērs Trudo 18. oktobrī atskatījās uz 50 mūža gadiem. Viņš šo dienu atzīmēja privāti savas mātes mājā Montrealā. Ministru prezidents savā dzimšanas dienā apmeklēja arī ģimnaziju Hempstedes priekšpilsētā, kur sapulcējušies viņam uzgavilēja un nodziedāja „Happy Birthday to you". Trudo uzrunā vērsās pret Montrealas nemierniekiem, kuŗi pilsētu esot pārvērtuši par nelikumīgu varmācību vietu un vēlas šķelt Kanadas vienību.

● Pad. savienības kosmonauti, ģenerālmajors G. Bergovojs un Konstantins Feoktisovs, ieradīsies nedēļu ilgā apmeklējumā ASV. Viņu viesošanās uzskatāma par atbildes vizīti amerikāņu astronauta plkv. Franka Bormana Pad. savienības apmeklējumam šāgada jūlijā. Padomju kosmonauti ASV ceļos „no krasta līdz krastam", apmeklējot arī izplatījuma pētīšanas centrus Hjūstonā un Kenedija ragā.

● Stokholmas techniskais institūts reģistrējis padomju atombumbas izmēģinājuma sprādzienu pazemē, Novaja Zemļa rajonā. Bumbas eksplozīvais spēks bijis 5 megatonu liels. Salīdzinājumā ar to, ASV pazemē izmēģinātās atombumbas spēks Aleūtu salā bijis tikai 1,2 megatonu liels.

● Dienvidvietnamas prezidents Vantjū uzaicinājis 100 amerikāņu radikālo studentu — pretkaŗa demonstrantu piedalīties 400 komūnistu noslepkavoto civiliedzīvotāju masu apbedīšanā kādreizējā galvaspilsētā Hjū. „Es domāju, ka viņi tad mainīs savu nostāju," prezidents izteicies reportieŗiem.

● Agrākais nacistu SS - kapteinis un Izraēlā pakārtā Adolfa Eichmana kādreizējais palīgs, 64 gadus vecais Fricis Vērns, Rietumberlīnē notiesāts uz 12 gadiem ieslodzījumā par to, ka parakstījis pavēles Holandes un Vācijas žīdu nosūtīšanai uz Aušvicas koncentrācijas nometni.

● Nujorkā 20. oktobrī ieradušies divi padomju kosmonauti, kuŗi uzturēsies ASV divas nedēļas: ģenerālmajors Georgijs Beregovojs un civilinženieris Konstantins Feoktisovs. Viņus lidlaukā sagaidīja amerikāņu astronauts Franks Bormans, kuŗš šovasar viesojās Pad. savienībā. Šī nav pirmā reize, kad padomju kosmonauti apmeklē ASV. Trīs kosmonauti, ieskaitot vienu sievieti, viesojušies jau 1962. gadā. ASV 1964. gadā jau viesojies arī 3 vīru lielās Vaškoda grupas zinātniskais dalībnieks Feoktisovs, bet ģenerālmajos Beregovojs pērnagad ciemojās ar visu ģimeni. Nule ieradušies kosmonauti apmeklēs izplatījuma pētniecības centru Hjūstonā, raķešu izšaušanas bazi Kenedija ragā, Kaliforniju, ieskaitot Sandiego, Sanfrancisko un citas vietas, bet ziemeļos — Detroitu un Pensilvēniju.

● Anglijas aizsardzības ministrs Hīlejs mudinājis NATO Eiropas valstis sadarboties ciešāk aizsardzībai. Hīlejs brīdināja, ka sabiedroto spēku samazinājumi bez līdzīgas samazināšanas Varšavas blokā radītu bīstamu stāvokli.

● Pekingā ieradusies Pad. savienības delegācija uz sarunām par robežincidentiem. Delegācijas sastāvā ir arī Vasilijs Kuzņecovs, bijušais Pad. savienības sūtnis Pekingā no 1953. — 1955. gadam. Otrs ievērojamākais delegācijas loceklis ir ģenerālmajors Vadims Matrozovs, valsts drošības komitejas (KGB jeb čekas) priekšnieks Maskavā. Ķīniešu delegāciju vada ārlietu viceministrs Čiaokuanhua, visvairāk ceļojošais Pekingas diplomāts un žurnālists.

● Maskavā apcietināti 6 no 54 apellācijas parakstītājiem Apvienotajām nācijām par cilvēku tiesību pārkāpumiem Pad. savienībā. Kāds no apcietinātajiem ievietots psichiaatriskajā slimnīcā. Jauns līdzīgs lūgums ar 46 parakstiem Apvienotajām nācijām nosūtīts nesen. Apvienoto nāciju ģenerālsekretārs Utants izrādījies nespēcīgs iestāties apcietināto labā, jo apellācija atzīta par Pad. savienības iekšēju lietu.

● Adelaidē, Austrālijā, beidzot apcietināts vienīgais vēl brīvībā palikušais lielās vilciena aplaupīšanas dalībnieks 1963. gada jūlijā Anglijā. No vilciena toreiz izlaupīja 2½ milj. angļu mārciņu vai, ASV valūtā aplēšot, 7½ milj. dolaru. Tikai mazu daļu no šīs summas līdz šim izdevies atrast.

● Diviem austrumvāciešiem kuŗiem pēc kādas poļu lidmašīnas nolaupīšanas un pārlidošanas uz Rietumvāciju bija piešķirtas politisko bēgļu tiesības, tagad draud apcietināšana. Abiem jaunekļiem inkriminē pasažieŗu un starptautiskās gaisa satiksmes drošības apdraudēšanu.

● Kanadas ministru prezidents Trudo izšķīries doties uz Maskavu nākošajā gadā, bet diena vēl nav noteikta. Zināms tikai, ka Trudo 27. maijā apmeklēs Osaku, Japānā, lai piedalītos Kanadas dienā 1970. gada pasaules izstādē.

Uz Nobela prēmiju kandidēja arī Dubčeks

Šogad Nobela miera prēmija piešķirta Starptautiskajai darba organizācijai (ILO). Kā parasti, Nobela prēmijas piešķiršanas komiteja arī šoreiz nav minējusi sava lēmuma motīvus. Miera prēmija ir 75.000 dolaru. ILO ir Apvienoto nāciju iestādījums, kuŗš rūpējas par darba apstākļu uzlabošanu, dzīves standarta pacelšanu un sociālās stabilitātes izveidošanu pasaulē.

Apbalvošanai par kandidātiem bija nominētas 10 organizācijas un 35 personas, to vidū arī bijušais Čechoslovakijas komūnistu partijas vadītājs un nule nomainītais parlamenta priekšsēdis Aleksandrs Dubčeks, kuŗu ieteica 1958. gada Nobela miera prēmijas ieguvējs Dominiks Dždrdžs Pirs. Prēmiju ILO organizācijai pasniegs svinīgā ceremonijā 10. decembrī Oslo universitātē. ILO nodibināta jau 1919. gadā Versaļas miera līguma ietvaros pēc pirmā pasaules kaŗa. Tās mērķis bija uzlabot darba apstākļus dažādās valstīs un radīt stabilus sociālus nosacījumus, kuŗi stiprinātu drošību pasaules mieram. ILO bija saistīta ar Tautu savienību, bet ar neatkarīgu statusu. Bez atsevišķu valstu pārstāvjiem ILO lokeklēs bija arī strādnieku un darba devēju organizācijas. Šīs organizācijas galvenā mītne līdz 1940. gadam atradās Ženēvā, tad tās sekretāriātu pārcēla uz Montrealu. Pēc otra pasaules kaŗa organizācijas sēdekli atkal atjaunoja Ženēvā. ILO un starptautiskā tiesa Hāgā ir vienīgie bijušās Tautu savienības iestādījumi, kuŗi vēl eksistē.

Ar Nobela prēmiju medicīnā un fizioloģijā apbalvoti trīs amerikāņu zinātnieki — 63 gadus vecais Maksis Delbruks, bioloģijas profesors Kalifornijas technoloģiskajā institūtā, 60 gadu vecais Alfreds D. Heršejs, ģenētikas pētniecības vadītājs Vašingtonas Karnegi institūtā, un 57 gadus vecais Salvadors E. Luria, mikrobioloģijas profesors Masačuzetas technoloģiskajā institūtā Kembridžā. Viņi apbalvoti par atklājumiem attieksmē uz virusu vairošanās procesu un iedzimto virusu struktūru, daloties 73.000 dolaru lielajā prēmijā. Šis ir ceturtais gads, kuŗā amerikāņi dalījušies medicīnas prēmijā. Līdz šim tās medicīnā ieguvuši pavisam 38 amerikāņu, 15 angļu un 10 vācu zinātnieku.

Nobela prēmija šogad vēl būs ekonomijā, kuŗu piešķirs 27. oktobrī. Ķīmijā un fizikā premētos paziņos 30. oktobrī. Drīzumā izšķirs arī Nobela prēmijas ieguvēju literātūrā.

Komūnisma sairums . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

riem tiklab ar Pad. savienību, kā ar sarkano Ķīnu.

Taču nedrīkstam aizmirst, ka lokālās varas vai vietējo varasvīru interesēm nebūt nav jāsaskan ar tautas interesēm. Patiesību sakot, tās var saskanēt tikai gadījuma pēc un uz īsu brīdi, jo īsti pārliecinātam komūnistam tautas intereses ir galīgi nesvarīgas. Pirmajā vietā komūnistiem vienmēr jāliek „internacionālā proletariāta" intereses. Šķira un nevis tauta ir nozīmīgais faktors. Šo lokālo varas interešu aizstāvju motīvi tādēļ būs meklējami katra sīkākā funkcionāra tieksmē pēc iespējami lielākas rīcības brīvības savā rajonā, pēc iespējami lielākas varas pār sev pakļautajiem un reizē pēc iespējami lielākas personīgās drošības pret savu priekšniecību Tautas intereses īstam komūnistam, ja vien tas nav pilnīgs vientiesis, var būt tikai izdevīga rētorika pavisam citu interešu maskēšanai.

Ilgākas attīstības rezultātā, kad lokālās varas intereses guva lielāku svaru, pamazām notika starptautiskā komūnisma sašķelšanās dažādos ģeografiskos centros, piemēram — Pekingas, Dienvidslavijas, Kubas u.t.t. Starptautiskā monocentriskā komūnisma vietā ar centru Maskavā tagad stājās tā sauktais policentrisms. Runa ir par policentrisko komūnismu, ne nacionālkomūnismu. Nacionālkomūnisms drīzāk nozīmē politiskās terminoloģijas pagrimumu nekā apzīmē kādu noteiktu politisku jēdzienu.

Kas tad īsti slēpjas aiz šī jēdziena nacionālkomūnisms? Tur slēpjas ļoti dažādas lietas. Kas tad īsti ir pēdējā laikā tik bieži daudznātais nacionālkomūnisms? Racionālās domāšanas pasaulē tāda nacionālkomūnisma nemaz nav un nevar būt. Par spīti tam, šis jēdziens ļoti bieži mājo kreiso žurnālistu fantazijā. Pēc komūnistu mācības, tā ir neiespējamība, jo tas, kuŗam pirmajā vietā stāv internacionālā proletariāta intereses, nevar būt nacionāls. Nacionālisms, pēc komūnisma mācības, ir reakcionārs un buržuazisks, tādēļ īsteni proletāriskā internacionālisma pretstats. Tādēļ cilvēki, kuŗus presē paviršī mēdz apzīmēt par nacionālkomūnistiem, faktiski ir vai nu lētticīgie, kuŗi neapzinās pretrunas starp komūnismu un nacionālismu, vai arī īsti nacionālisti! Nav izslēgts, ka tie ir arī pat agrākie komūnisti, kas beidzot pamodušies un tagad tikai slēpjas aiz komūnisma maskas, bet patiesībā cenšas darboties savas tautas labā. Tas gan ļoti grūti iedomājams, it īpaši augstākajos posteņos, lai kā attiecīgā persona maskētos. Beidzot ar paviršo nosaukumu „nacionālkomūnists" apbalvotās personas ir vienkārši komūnisti (un tas liekas parastākais gadījums), kas tautas interešu aizsegā cenšas pēc lielākas varas paši sev, pēc lielākas rīcības brīvības savā rajonā. Pēdējās grupas augstākā lojālitāte, protams, vienmēr neizbēgami būs Maskava, jo šo vīru vara jau nenāk no tautas, tā nav atkarīga no iedzīvotāju atbalsta, bet gan vienīgi un tikai Kremļa lavēlības. Pēdējā instancē šī vara balstās uz padomju tankiem. Bez krievu atbalsta šie komūnisti savās zemēs paliktu bez pamata — karājamies gaisā. Vai, pēc Ungārijas piemēra, paliktu karājamies pie ieļu laternu stabiem.

(Turpinājums sekos)